

Bydelsatlas Bispebjerg

Bevaringsværdier i bydel og bygninger 1991

Miljøministeriet
 Planstyrelsen

i samarbejde med Københavns Kommune

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Indledning	3
Landskab og bydel	4
Bispebjergs udvikling	6
Bevaringsværdige sammenhænge	8
Dominerende træk	10
Bebyggelsesmønstre	22
Byarkitektoniske elementer	35
Bydelens bygninger	37
Bygningernes bevaringsværdi	49
Bevaringsplanlægning	58
Litteraturliste	59
Signaturforklaring	59

Bispebjerg

Bydelsatlas

Bevaringsværdier i bydel og bygninger 1991

 Miljøministeriet
Planstyrelsen

i samarbejde med Københavns Kommune

Forord

Bispebjerg Bydelsatlas er resultatet af Planstyrelsens kortlægning og registrering af bevaringsværdige bygninger i Bispebjerg-bydelen.

Bydelsatlasset beskriver de bevaringsværdige sammenhænge, som kan iagttages i bydelen, samt de særlige historiske og topografiske forhold m.v., der har præget bydelens tilblivelse.

Planstyrelsens arbejde med at registrere bevaringsværdige bygninger og bymiljøer blev indledt i 1987. Nu 4 år senere, er der udgivet en hel serie kommuneatlas, der hver giver en kortfattet oversigt over bevaringsværdierne i de enkelte kommuner.

Bispebjerg Bydelsatlas er et led i rækken af atlas over de københavnske bydele, der vil omfatte hele Københavns Kommune i 12 bind. Atlasserien afsluttes i 1996 med et sammenfattende atlas.

Hensigten med registreringen er først og fremmest at give borgere, planlæggere og politikere mulighed for at vurdere, hvilke arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter, der bør værnes om.

Herudover er det ønskeligt, at bydelsatlasset indgår som en del af forudsætningsmaterialet for den kommunale planlægning, herunder den fremtidige kommune- og lokalplanlægning.

Arbejdet med bydelsatlasset blev indledt i efteråret 1990 af Planstyrelsen med en forundersøgelse udarbejdet af arkitekt Benny Bøttiger. Stadsarkitektens Direktorat, Københavns Kommune har under ledelse af arkitekterne Kirsten Mølgaard

og Sanne Maj Andersen foretaget registrering af bygninger og bymæssige værdier. I bygningsregistreringen deltog arkitekterne Mohamed Bakhti, Lauge Munch Jensen, Arnost Klonda, Tony Kristensen, Inger-Marie Ladegaard og Merete Strøbech. Københavns Kommunes Direktorat for Fysisk Planlægning har udarbejdet en del af baggrundsmaterialet for atlasset.

Arkitekt Jørn Kjærsgaard, arkitektfirmaet Ib Andersen & Juul Møller, har redigeret, skrevet teksten og stået for den grafiske tilrettelægning. I Planstyrelsen har cand. mag. Hannelene Toft Jensen været ansvarlig for arbejdet.

I hele arbejdsperioden har der været nedsat en følgegruppe, som løbende har godkendt resultaterne og iøvrigt har medvirket med rådgivning og inspiration undervejs.

Følgegruppen bestod udover de ovenfor nævnte af Gustav Andersen, Nord-Vest Centeret, Villy Steenstrup Jensen, Nord-Vest Lokalråd, Børge Oløe, Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse, Torben Ejlersen, Københavns Bymuseum, Christian Duch, Byfornyelsesselskabet København s.m.b.a., Lisbet Sloth, SBS-Byfornyelse, Mads Holst og Margrete Bech, Plandirektoratet, Københavns Kommune, samt Gregers Algreen-Ussing, Planstyrelsen, som alle takkes for deres medvirken.

Birgit Herslund
Direktør
Planstyrelsen

Otto Käszner
Stadsarkitekt
Københavns Kommune

Indledning

Bispebjerg-bydelen omfatter Bispebjerg, Utterslev og Emdrup samt en del af ydre Nørrebro. Mange vil nok opfatte bydelen som en del af ydre Nørrebro. Bortset fra det ældste område omkring Frederikssundsvej er Bispebjerg en af de bydele i Københavns Kommune, der er mest præget af store grønne områder. Det er især Utterslev Mose, Lersøparken, Ryparken, Emdrup Sø og Bispebjerg Kirkegård, der giver bydelen sin grønne karakter, men også andre grønne træk, som f.eks. Bispebjerg Parkallé, Lersø Parkallé og mange af etage- og rækkehusbebyggelsernes friarealer, bidrager til, at bydelen opleves som grøn.

Bebyggelsesmønstret i bydelen udviser meget store variationer. De ældste kvarterer omkring Frederikssundsvejs sydlige del har meget tilfælles med Nørrebro. Strukturen er den samme - karrébebyggelse med boligforhuse af vekslende højde med butikker i stueetagen og boliger i én eller to opgange og med småerhverv i gårdene. Imellem Frederikssundsvej og Frederiksborgvej er kvarterer overvejende erhvervsprægede og karrémønstret mere opløst. Ved Borups Allé findes de store boligkarreer fra omkring 1. Verdenskrig. 1930'ernes stok- og parkbebyggelser præger kvarterer omkring Tagensvej-Frederiksborgvej og Lyngbyvejen. Ved Utterslev Mose og Emdrup Sø samt i områderne herimellem er der større villakvarterer vekslende med rækkehusenklaver. Grundtvigs Kirke med den omkringliggende bebyggelse og Bispebjerg Hospital sætter på grund af anlæggenes arkitektur og volumen deres markante præg på bydelen.

Kortlægning af bevaringsværdierne

Baggrunden for bydelssatset har været en omfattende registrering af bebyggelsen på Bispebjerg. I 1991 gennemførtes en kortlægning og fotografering af alle bygninger opført før 1960. Vurderingen af de konkrete forhold er således foretaget på stedet, og resultaterne er indført på skemaer. Vurderingen af det enkelte hus er foretaget ud fra en række kriterier: Arkitektonisk, kulturhistorisk og miljømæssig værdi, originalitet og tilstand. Til brug for lokalplan- og byggesagsadministrationen er vurderingerne udført i en skala fra 1 - 9, mens der i dette atlas er vist oversigtlige kort i tre kategorier: Høj bevaringsværdi, middel bevaringsværdi og lav bevaringsværdi.

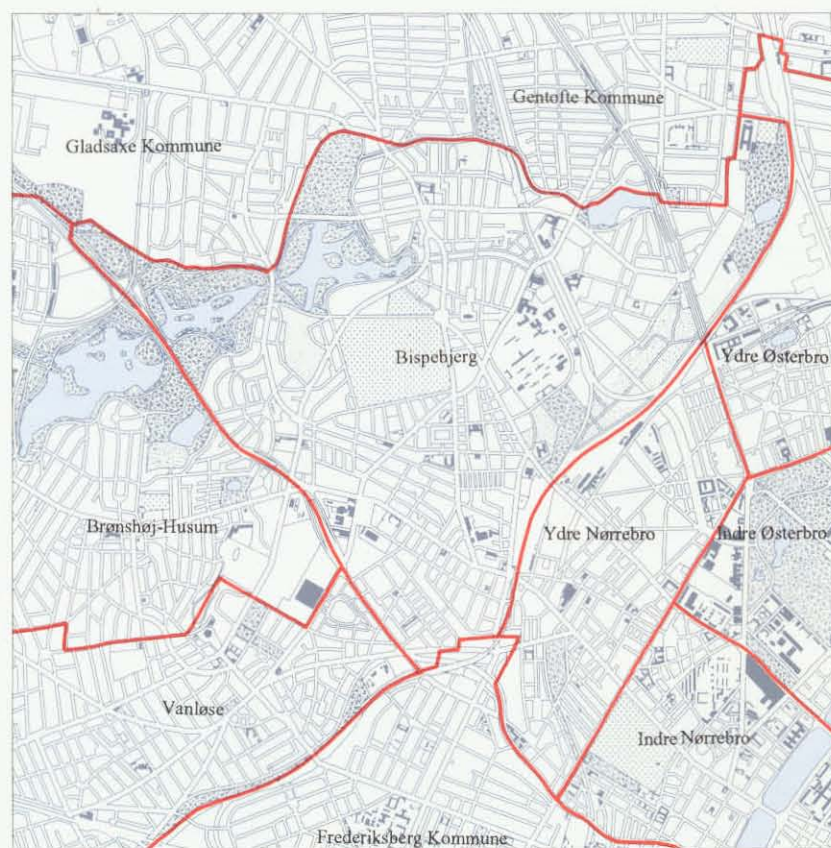
Skemaer, kort og fotografier samt den foretagne overførsel af bygningsvurderingen til EDB deponeres hos kommunen til brug for den kommunale planlægning og sagsbehandling.

Sideløbende med kortlægningen af bebyggelsen er der foretaget analyser af de bymæssige værdier. De bymæssige værdier beskrives og vurderes efter følgende kriterier: Topografi, historie og arkitektoniske kvaliteter.

Beskrivelsen giver et samlet billede af bydelens hovedtræk og er opdelt i tre niveauer: Dominerende træk, bebyggelsesmønstre og byarkitektoniske elementer. Under dominerende træk beskrives bydelens vigtigste strukturskabende elementer og de arkitektoniske hovedtræk. Under bebyggelsesmønstre beskrives karakteristiske bebyggelser og under byarkitektoniske elementer beskrives bydelens pladser, karakteristiske gade- og stiforløb m.v.

Bispebjergs geografiske afgrænsning

Bispebjergs geografiske afgrænsning følger bydelsinddelingen i Københavns Kommuneplan. Bydelen afgrænses mod nord af kommunegrænsen mod Gentofte og Gladsaxe kommuner, mod vest af Borups Allé/Hareskovvej, mod øst af S-togslinien imellem Fuglebakken St. og Hellerup St. og mod syd af Hillerødgade/Bispeengbuen.

Bydelens geografiske afgrænsning i Københavns Kommunes kommuneplan. Mål 1:50.000

Hvordan kan atlasen bruges?

Bispebjerg Bydelssat indeholder kun et udvalg af de kort og registreringer, der er udarbejdet i forbindelse med kortlægningen, og atlasen viderebringer således kun registreringens hovedresultater. Der redegøres for bydelens hovedtræk og de værdifulde byarkitektoniske sammenhænge, og hvilke bygninger, der kan tillægges en høj, middel eller lav bevaringsværdi.

Den enkelte ejendomsejer kan se på oversigtskortene, hvorledes ejendommen er vurderet, Københavns Kommune kan bruge atlasen som støtte i forbindelse med kommune- og lokalplanlægningen og bydelens beboere kan bruge atlasen som en vejviser i Bispebjergs bygningshistoriske forhold og i de by- og bygningsmæssige kvaliteter.

Landskab og bydel

Bispebjerg-bydelen er stærkt præget af sit oprindelige kuperede terræn og af nuværende og tidligere vådområder. Terrænet har været bestemmende for de overordnede vejes forløb samt for mange bebyggelses placering og udformning. Således er Grundtvigs Kirke efter gammel skik placeret på et af terrænets højdepunkter, flere villaområder er planlagt, således at vejforløbene nøje følger terrænets kurver, og flere større bygningsanlæg som f.eks. Bispebjerg Hospital udnytter de kvaliteter en skrånende, sydvendt grund kan tilføre en bebyggelse.

Næsten overalt i bybilledet opleves de markante terrænforskelle, der yderligere ofte accentueres af bebyggelsens samspil med landskabet. Vådområderne - Utterslev Mose, Emdrup Sø og den nu tørlagte Lersø (Lersøparken/Ryparken) - udgør i dag bydelens største rekreative områder, og tilfører bydelen et åbent præg og en grøn karakter.

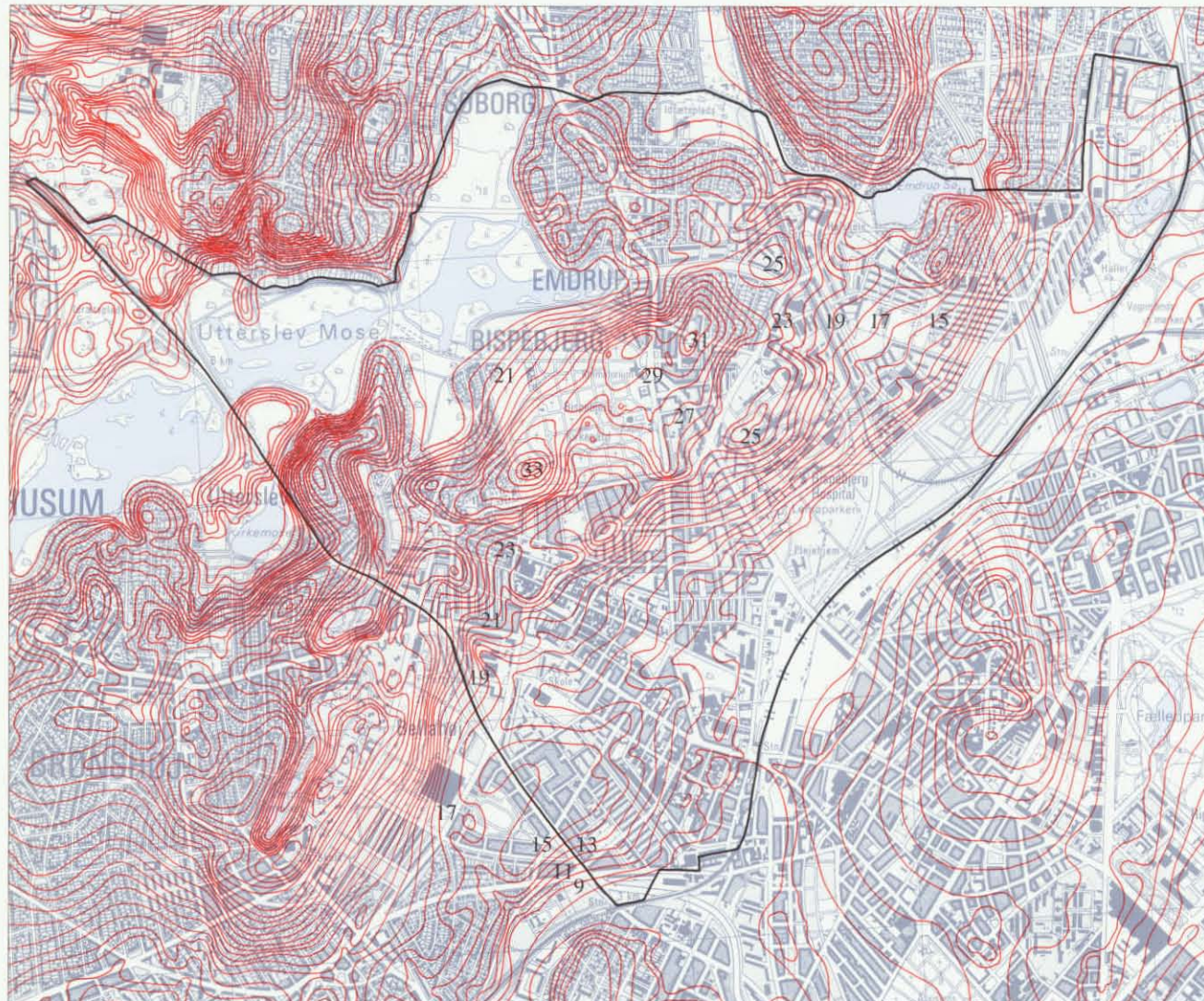
Det historiske landskab

Bydelen spænder tværs over bakkedraget, der i sydvest-nordøstlig retning strækker sig fra Vanløse til Emdrup. Det højeste punkt i bydelen findes ved Bispebjerg Bakke, der når op på 31 m's højde. Sydøst for bakkedraget ligger Grøndalen-Lersødalen i 7m's højde. Utterslev Mose danner lavningen nordvest for bakkedraget og ligger i 20 m's højde. Terrænet stiger således 24 m fra Lersøparken og 11 m fra Utterslev Mose op mod højderyggen.

Grøndalen og Lersødalen er en del af den tidligere smeltevandstunnel, der strakte sig fra Harrestrup Å til kysten. Lavningen skilte det gamle København fra det højere beliggende bagland. Utterslev Mose var oprindeligt en stor sø, der efterhånden groede til, og i 1934 blev den reguleret af Københavns Kommune. Bydelens lavtliggende områder har ikke kunnet dyrkes, men er tidligere blevet benyttet til fiskeri og skæring af tagrør.

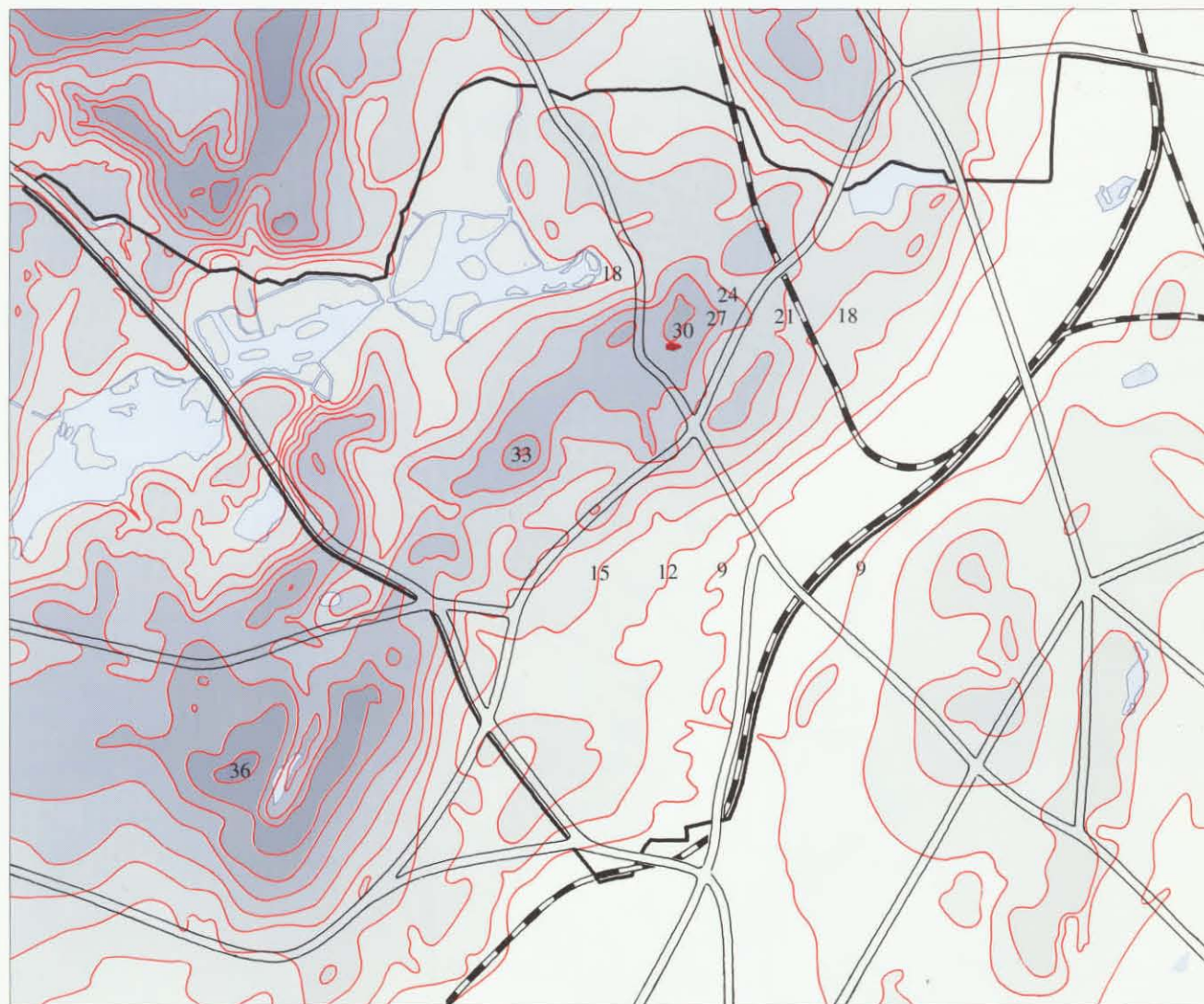
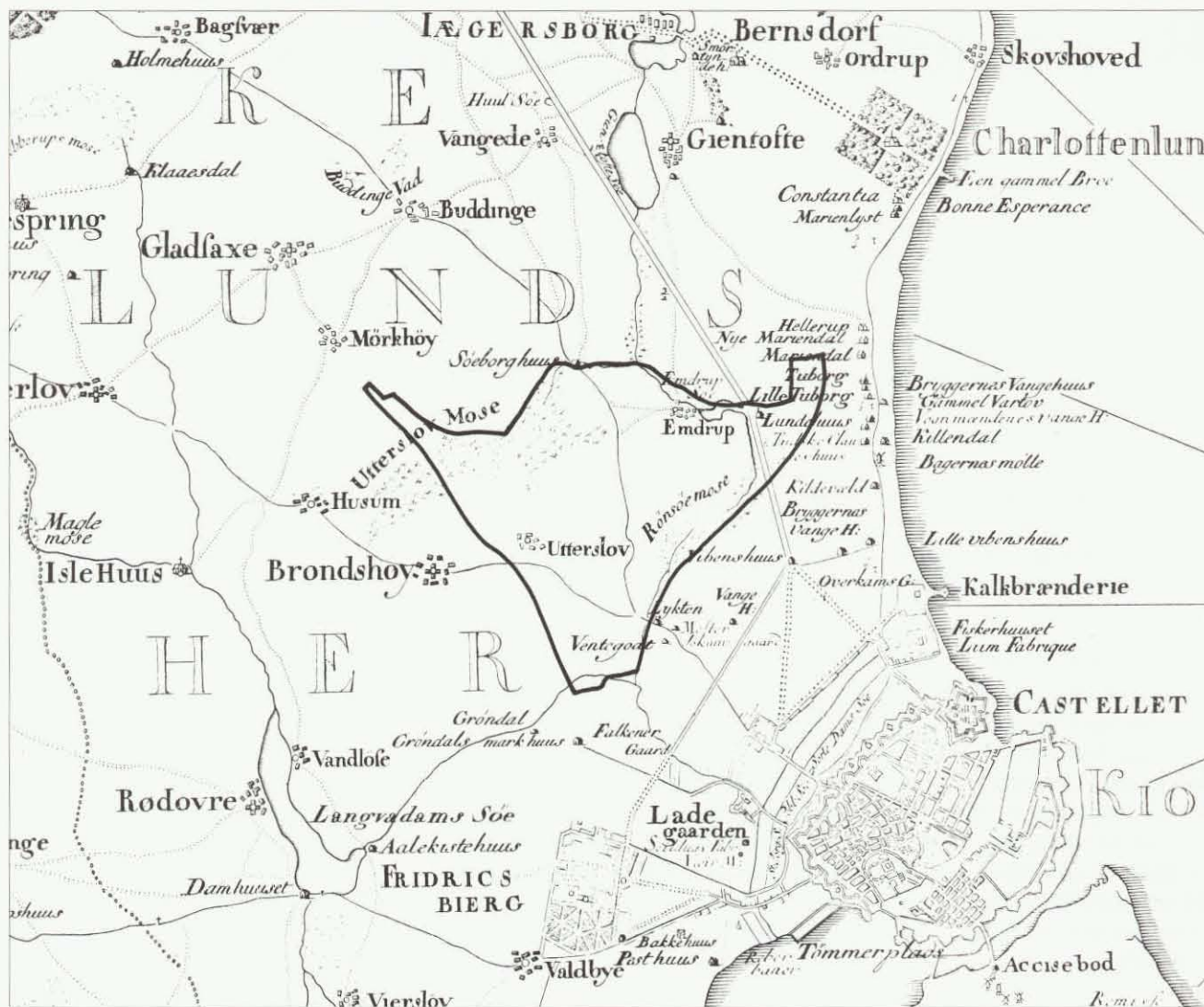
De første vejspor fra København til Bispebjerg blev ført over ved Lygten, hvor lavningen var smal, og dermed lettest fremkommelig. Herfra deltes vejen i Frederikssundsvej og Frederiksborgvej. Vejføringerne igennem området blev også afgjort af de terrænmæssige forhold - Frederiksborgsvejs tracé blev bestemt af overgangsmulighederne ved Utterslev Mose, og Frederikssundsvej blev ført nord om højdedraget ved Brønshøj. Lyngbyvejen, der blev anlagt i slutningen af 1700-tallet, blev ført på dæmninger over Lersøen og Emdrup Sø.

De første bebyggelser var den højt beliggende landsby Utterslev og den lavt placerede Emdrup ved Emdrup Sø samt enkeltliggende gårde. I dag findes spor af Utterslev landsby ved Utterslev Torv, hvorimod kun det lille vejstykke Lundebakken vidner om Emdrup landsby. I 1855 var - udover de ovenfor nævnte veje - Utterslevvej, Emdrupvej og flere mindre veje anlagt.

Illustrationen til venstre viser terrænen i Bispebjerg-bydelen år 1850 indtegnet på et nutidigt geodætisk kort. Der er 1 m højdeforskel mellem kurverne. Det dominerende landskabstræk er et bakkedrag i sydvest-nordøstlig retning, omgivet af de lavtliggende områder Lersødalen og Utterslev Mose. Det ses ligeledes, hvordan både Frederiksborgvej og Frederikssundsvejs forløb er placeret efter de landskabelige forhold. Kurvekort mål 1:30.000

Illustrationen viser et udsnit af Videnskabernes Selskabs kort fra 1766, med Bispebjerg-bydelen indtegnet.

Terrænform og gadenet. Kurver er vist med 3 m's højdeforskel.

Bispebjergs-bydelens udvikling

I dette afsnit fortælles om bydelens udvikling med hovedvægt på en beskrivelse af de historiske forhold, der har været bestemmende for bymønsteret.

Området omkring Bispebjerg har været beboet siden den ældre stenalder. Af den ældste skriftlige omtale af bydelen fra 1186 fremgår det: 'Absalon giver alle landsbyerne til landgods under Roskildebispens borg ved Havn, Otherslef og Imbrethorp' (Utterslev og Emdrup).

Landsbyerne blev ødelagt under Frederik den I's belejring af København i 1523, genopbygget og ødelagt igen 1668, da den svenske konge Karl Gustav belejrede København. Landsbyerne blev atter opbygget, og i 1680 var der 4 gårde i Emdrup og 11 gårde samt en kro i Utterslev.

Perioden 1850-1900

Området hørte under Brønshøj Sogn. Bebyggelsen bestod i 1850'erne af landsbyerne Utterslev og Emdrup samt en række fritliggende gårde. Der var endvidere opstået en forstadsbebyggelse langs Frederikssundsvejs østlige del på strækningen imellem Københavns bygrænse - der dengang lå ved Lersøparken - og Utterslev. Omkring århundredskiftet blev anlagt en bane til Slangerup. Banen blev fra Nørrebro station ført tværs over Lersøen til en station vest for Emdrup landsby. I 1890'erne opkøbte Københavns Kommune, hvis arealer indenfor den daværende kommunegrænse stort set var udbyggede, en række store ejendomme i Utterslev og Emdrup.

Der manglede vejforbindelser imellem Nørrebro og de nye byudviklingsområder. Anlæg af veje, kloakker mv. blev en mere og mere uoverkom-

melig opgave for landkommunen, og hele Brønshøjdistriktet blev sammen med Valby og Sundbyerne indlemmet i Københavns Kommune omkring århundredskiftet.

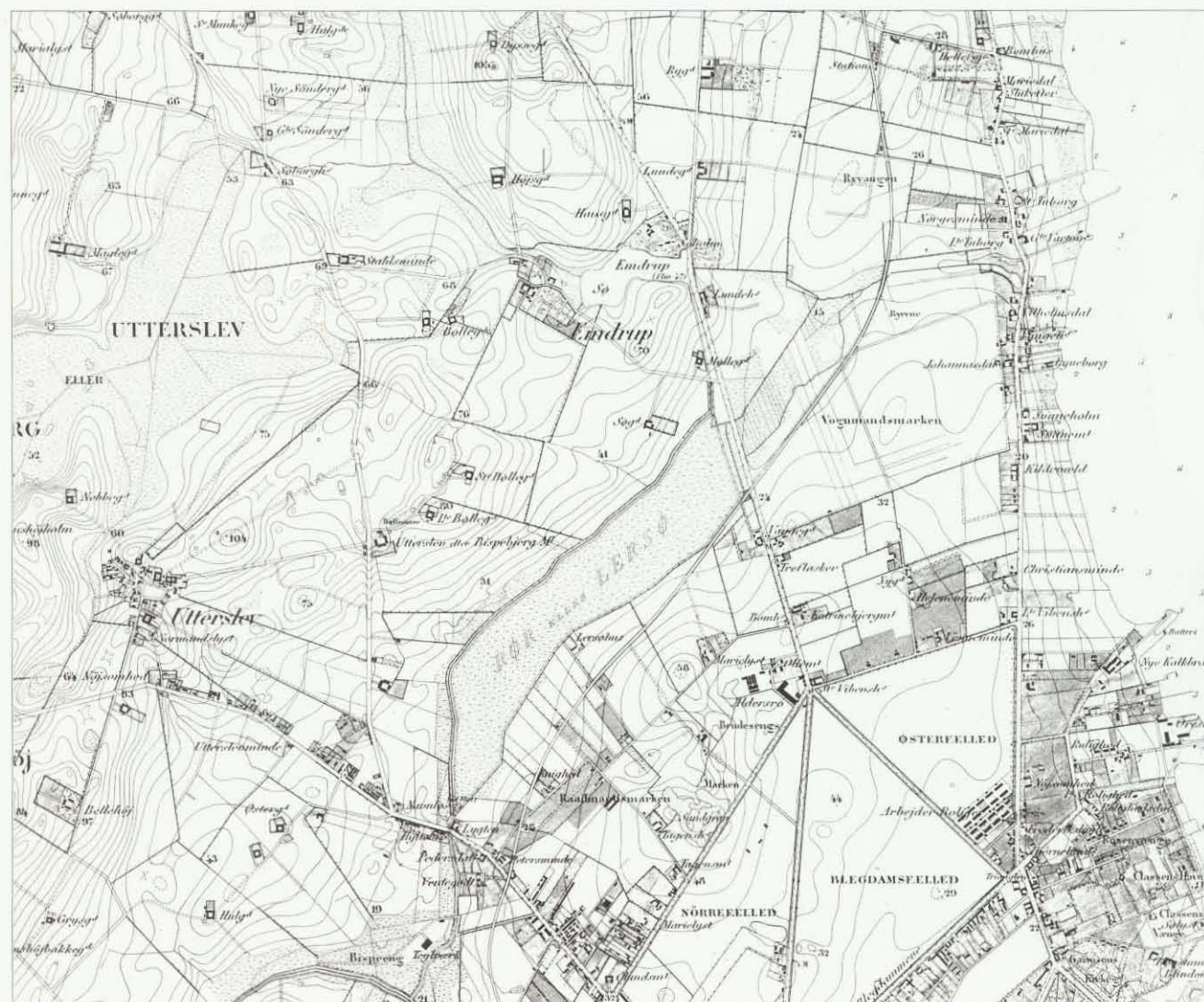
Perioden 1900-1920

Allerede før århundredskiftet var der opstået en større bymæssig udvikling på arealerne imellem Utterslev og Nørrebro. Bebyggelserne var delvist bestemt af de gamle ejendomsskel, idet landejendommene blev successivt udstykket. Bebyggelsen var stort set ureguleret og blev benyttet til en blanding af bolig- og erhvervsformål.

Indlemmelsen af landkommunerne førte til en kraftig byvækst. Københavns Magistrat prægede udbygningen, således at bydelens grønne præg blev bevaret. De store forbindelsesveje - Tagensvej og Borups Allé - blev anlagt kort efter århundredskiftet. Københavns Kommune indviede Bispebjerg Kirkegård i 1903, og startede på opførelse af Bispebjerg Hospital i 1908.

Omtrent på samme tidspunkt blev store områder ved Emdrup opkøbt af forskellige parcellforeninger. Arealerne blev bebygget med mindre parcelhuse og kolonihavehuse.

I 1908 blev der afholdt en international byplankonkurrence for de indlemmede distrikter, således at de store kommunale grundarealer kunne indgå som et led i en samlet planlægning. Det blev et romantisk, labyrintisk forslag udarbejdet af stadsgeometer Carl Strinz fra Bonn, der vandt.

På Generalstabens kort fra 1854 ses landsbyerne Utterslev og Emdrup. Endvidere ses bydelens nu overordnede veje - Frederikssundsvej, Frederiksborgvej og Lyngbyvej. Langs Frederikssundsvej er opstået en spredt bebyggelse.

Konkurrenceforslagene kom til at få en afgørende rolle for bydelens udvikling. Særligt et forslag, udarbejdet af kommunens senere stadsingeniør, A. Bjerre, blev afgørende for byudviklingen. Han foreslog, at den høje bebyggelse skulle placeres langs udfaldsvejene og på de højest beliggende arealer. Brede parkalléer skulle forbinde eksisterende og nye parker til et sammenhængende grønt system. Fælledparken blev foreslået forbundet med Lersøen og Utterslev Mose. Lersø Parkallé og Bispebjerg Parkallé er et synligt resultat af denne del af konkurrenceforslaget. Bjerre foreslog endvidere en trafikal hovedforbindelse gennem området på tværs af byens udfaldsveje - Tomsgårdsvej-Tuborgvejlinien er en del af denne forbindelse. Konkurrencen fik også afgørende indflydelse på villaområdernes placering i bydelen som overgang mellem den højere bebyggelse og parkarealerne, ligesom kvarterernes udformning blev prægede af konkurrenceforslagene.

I perioden efter 1. Verdenskrig var der mangel på boliger i København. Der opstod en række sociale boligselskaber, som i årene herefter kom til at stå for og sætte et afgørende præg på Bispebjergs udbygning.

Perioden efter 1920

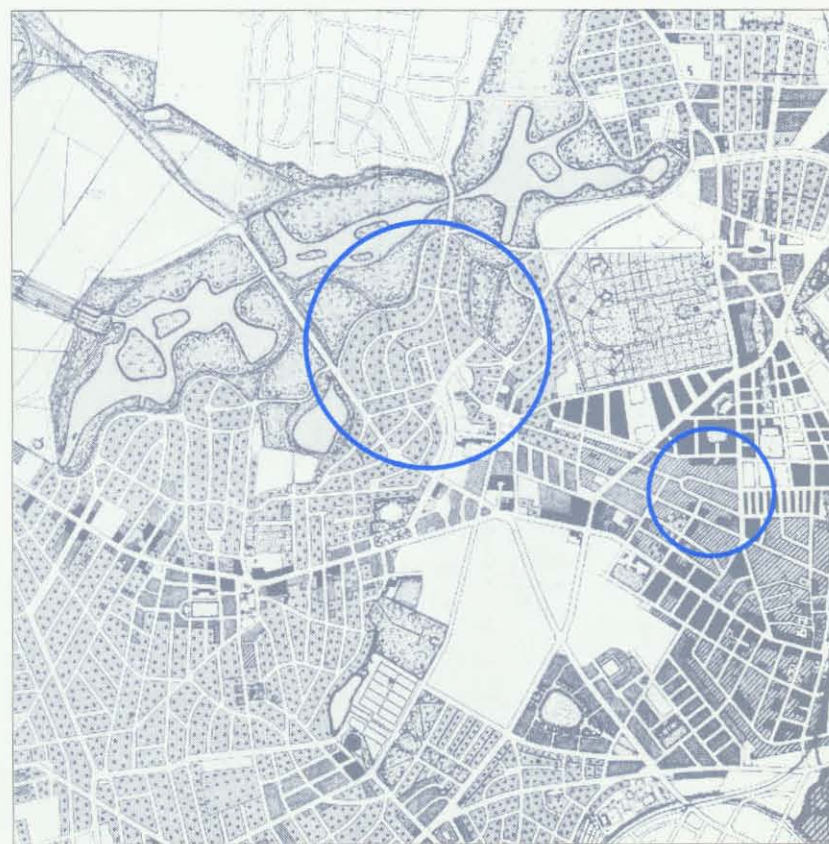
I perioden fra 1920 og frem til 2. Verdenskrig blev bydelen stort set færdigudbygget. Der opstod store parcelhusområder i Utterslev og Emdrup. Grundtvigs Kirke med omliggende bebyggelse blev opført. De sociale boligselskaber opførte en række store rækkehus- og etageboligområder i bydelen. Samtidig hermed blev der opført nye skoler og institutioner.

De nye etageboligbebyggelser brød afgørende med bebyggelsestraditionerne i brokvartererne. Boligbebyggelserne blev planlagt som store enheder, hvor lys, luft og udsigt blev prioriteret højt. Periodens bedste arkitekter bidrog til, at bebyggelserne blev nogle af Danmarks fornemste eksempler på socialt boligbyggeri. I tiden efter 2. Verdenskrig var det overvejende mindre bygningsenheder, der blev opført på de få ledige arealer. Den trafikale udvikling har sat sine spor i bydelen, bl.a. ved udvidelse af Lyngbyvejen i 1950'erne og senere ved gennemførelse af Borups Allé/Hareskovvejen til Hillerødmotorvejen.

Kortet fra 1903 herunder viser, at der er foregået en kraftig byudvikling på arealerne imellem Nørrebro og Utterslev. Endvidere kan ses, at Bispebjerg Kirkegård, banelinien samt Tagensvej og Borup Allé er blevet anlagt.

Herover ses en illustration fra 1. Præmieprojektet, der viser kvarteret syd for Utterslev Mose. Nederst på siden ses samme udsnit 1940. Med blå cirkler er markeret vejmonstre, som er realiserede i næsten samme form.

Bevaringsværdige sammenhænge

En fremsynet kommunal planlægning og en række sociale boligselskaber i samarbejde med tidens bedste arkitekter har sat sit stærke præg på Bispebjerg-bydelens udvikling. Dette viser sig i form af en række markante enkeltbygninger og bebyggelser, der i samspil med bydelens store grønne områder danner den bymæssige struktur. En beskrivelse og vurdering af bystrukturens karakteristiske træk - de bevaringsværdige sammenhænge - kan opdeles i tre niveauer: Dominerende træk, bebyggelsesmønstre og byarkitektoniske elementer.

Dominerende træk

Ved Bispebjerg-bydelens dominerende træk forstås de vigtigste strukturskabende elementer i bydelen, eller enkeltbygninger og bebyggelser, der har en stor synsmæssig betydning i bydelen. Som eksempler på vigtige strukturskabende træk kan f.eks. nævnes bydelens grønne områder - Utterslev Mose, Bispebjerg Kirkegård og Lersøparken, bydelens overordnede veje - Borups Allé/Hareskovvej, Frederikssundsvej og Frederiksborgvej. Grundtvigs Kirke er et eksempel på en enkeltbygning, der fungerer som fikspunkt i bybilledet, både for Bispebjerg-bydelen og de tilgrænsende bydele. Kirken har tillige haft stor strukturel betydning for bymønsteret, idet den har betinget placeringen og udformningen af flere af de omliggende store boligbebyggelser. Illustrationen herunder viser en udpegning af Bispebjergs dominerende træk.

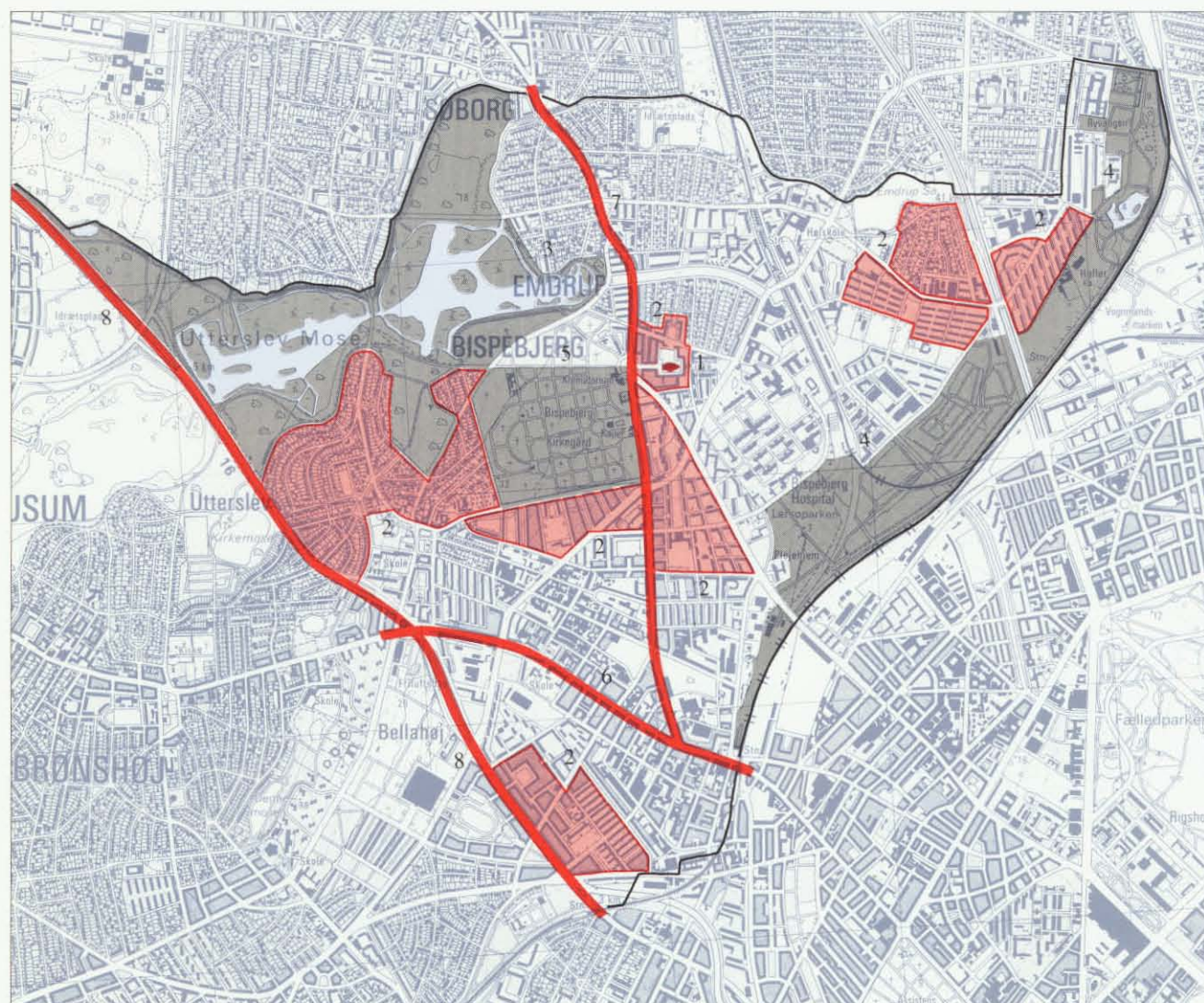
Bebyggelsesmønstre

Bebyggelsesmønstre er de overordnede træk i bygningsmassen. I Bispebjerg-bydelen er det især de mange velplanlagte bebyggelser, der i samspil med veje, pladser og grønne områder danner strukturer. Som eksempler herpå kan nævnes Bispebjerg Hospital, karreerne ved Borups

Allé og Bispeparken. Illustrationen øverst side 9 viser en oversigt over de udpegede bebyggelsesmønstre.

Udvalgte byarkitektoniske elementer

Under byarkitektoniske elementer er bl.a. beskrevet vigtige gadeforløb, torve og pladser. Som eksempler kan nævnes Utterslev Torv, Nørrebro Stationsområde og Lersø Parkallé. Illustrationen nederst side 9 viser en oversigt over de udvalgte byarkitektoniske elementer.

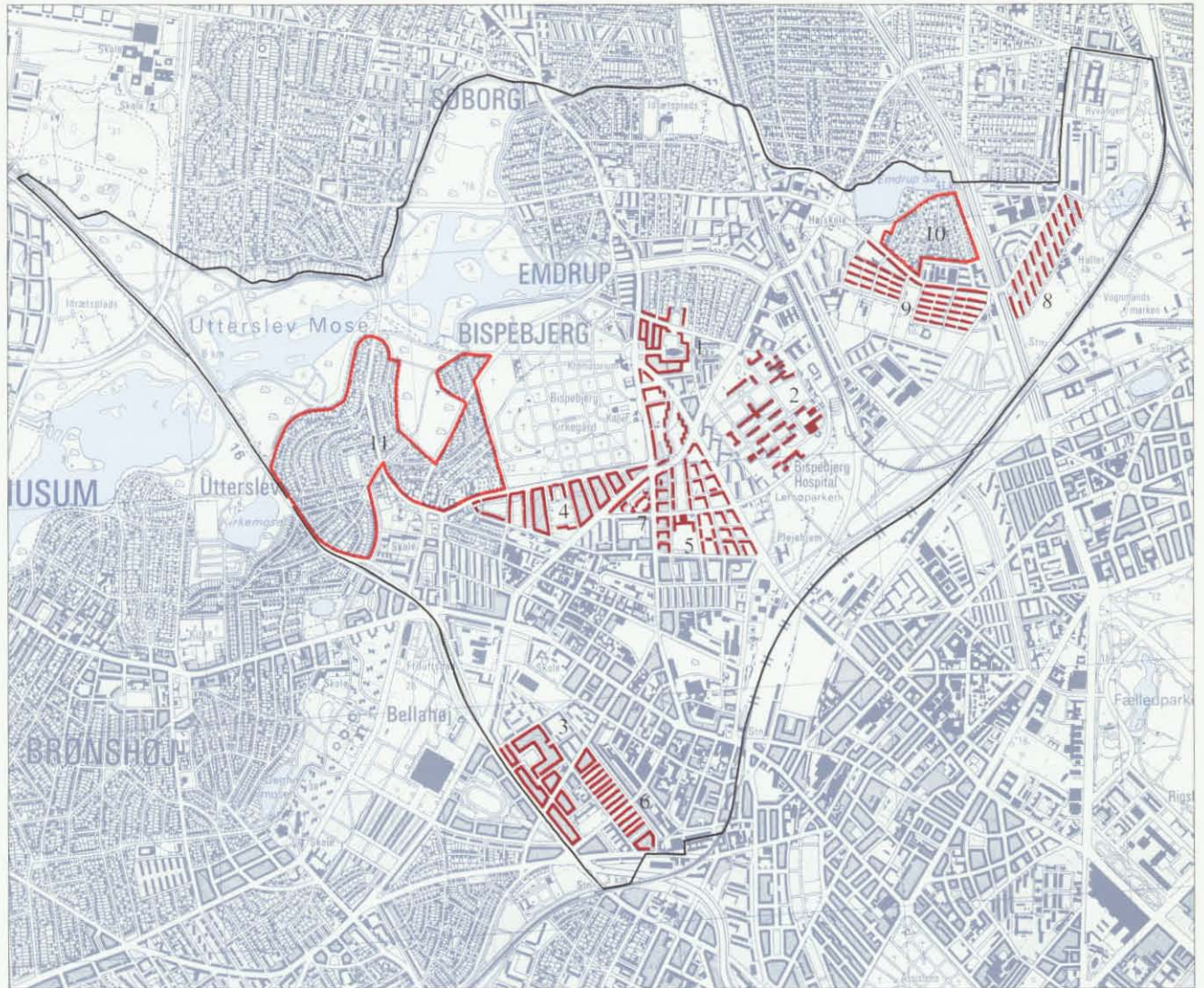

Dominerende træk, mål 1:30.000

1. Grundtvigs Kirke
 2. Bispebjergs karakteristiske boligbebyggelser
- Bydelens grønne træk:*
3. Utterslev Mose
 4. Lersøparken
 5. Bispebjerg Kirkegård
- De store veje:*
6. Frederikssundsvej
 7. Frederiksborgvej
 8. Borups Allé/Hareskovvej

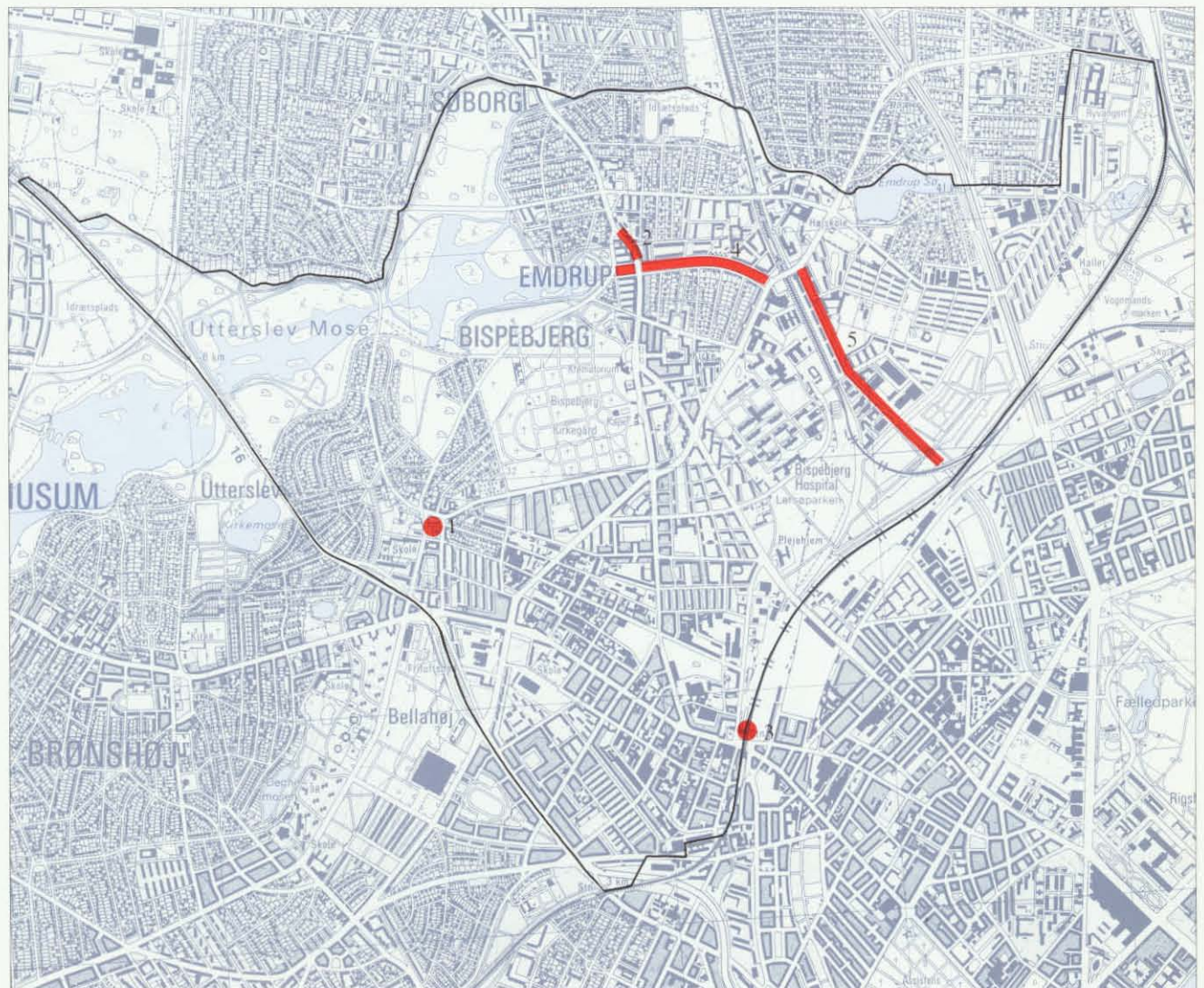
Bebyggelsesmønstre, mål 1:30.000

1. På Bjerget
2. Bispebjerg Hospital
3. Karrébebyggelse ved Borups Allé
4. Karrébebyggelse ved Skoleholdervej
5. Bispeparken
6. Bebyggelsen Vibevænget
7. Storgården
8. Bebyggelsen Ryparken
9. Bebyggelserne Emdrup Vænge/ Emdrup Banke
10. Villakvarter ved Emdrup Sø
11. Villakvarter ved Utterslev Mose

Udvalgte byarkitektoniske elementer, mål 1:30.000

1. Utterslev Torv
2. Forskudte bygningskroppe langs Frederiksborgvej
3. Nørrebro Stationsområde
4. Bispebjerg Parkallé
5. Lersø Parkallé

Dominerende træk

Grundtvigs Kirke

I store dele af Bispebjerg-bydelen indgår Grundtvigs Kirke som et monumentalt fikspunkt i bybilledet. Kirken ligger placeret midt i bydelen på et af terrænets højeste punkter. De omliggende bebyggelser, der alle er bygget efter at opførelsen af Grundtvigs Kirke blev påbegyndt, er planlagt, således at de respekterer og understreger kirkens arkitektur og akser. Dette er bl.a. opnået ved at tilpasse bebyggelsernes højder til kirken og ved at etablere park- og friarealer, der muliggør kig op mod kirken fra de omgivende, lavere beliggende veje og bebyggelser. Også en forbilledlig landskabsplanlægning - f.eks. Bispebjerg Kirkegårds poppelallé, der er placeret i forlængelse af kirkens øst-vest akse - understreger og formidler sammenhængen med kirken. Ved denne fine planlægning er opnået, at bydelens overordnede struktur understreger kirkens rumlige og visuelle betydning.

Arkitekten P.V. Jensen Klint fik, som resultat af deltagelse i to konkurrencer om et mindesmærke for N.F.S. Grundtvig, afholdt henholdsvis 1912 og 1913, til opgave at opføre Grundtvigs Kirke på Bispebjerg. Forinden havde der været delte meninger om, hvor kirken skulle placeres. Både Kalvebod Bastion, Elefantens Bastion ved Ørstedsparken og banegårdsterrænet var på tale.

Kirken blev, i lighed med den almindelige beliggenhed for landsbykirker, placeret på et af terrænets højeste punkter med sin længdeakse i øst-

vestlig retning. Kirken er opført i gule, håndstrøgne sten. Grundtvigs Kirke er en treskibet hvælvingskirke med et foranstillet, vestvendt tredelt tårn. Foran tårnet er anbragt et lavt og bredt våbenhus. Grundtvigs Kirke er den danske middelalderlige landsbykirke og købstadskirke forstørret op i domkirkeformat, og er samtidig et eksempel på dansk håndværk af meget høj kvalitet.

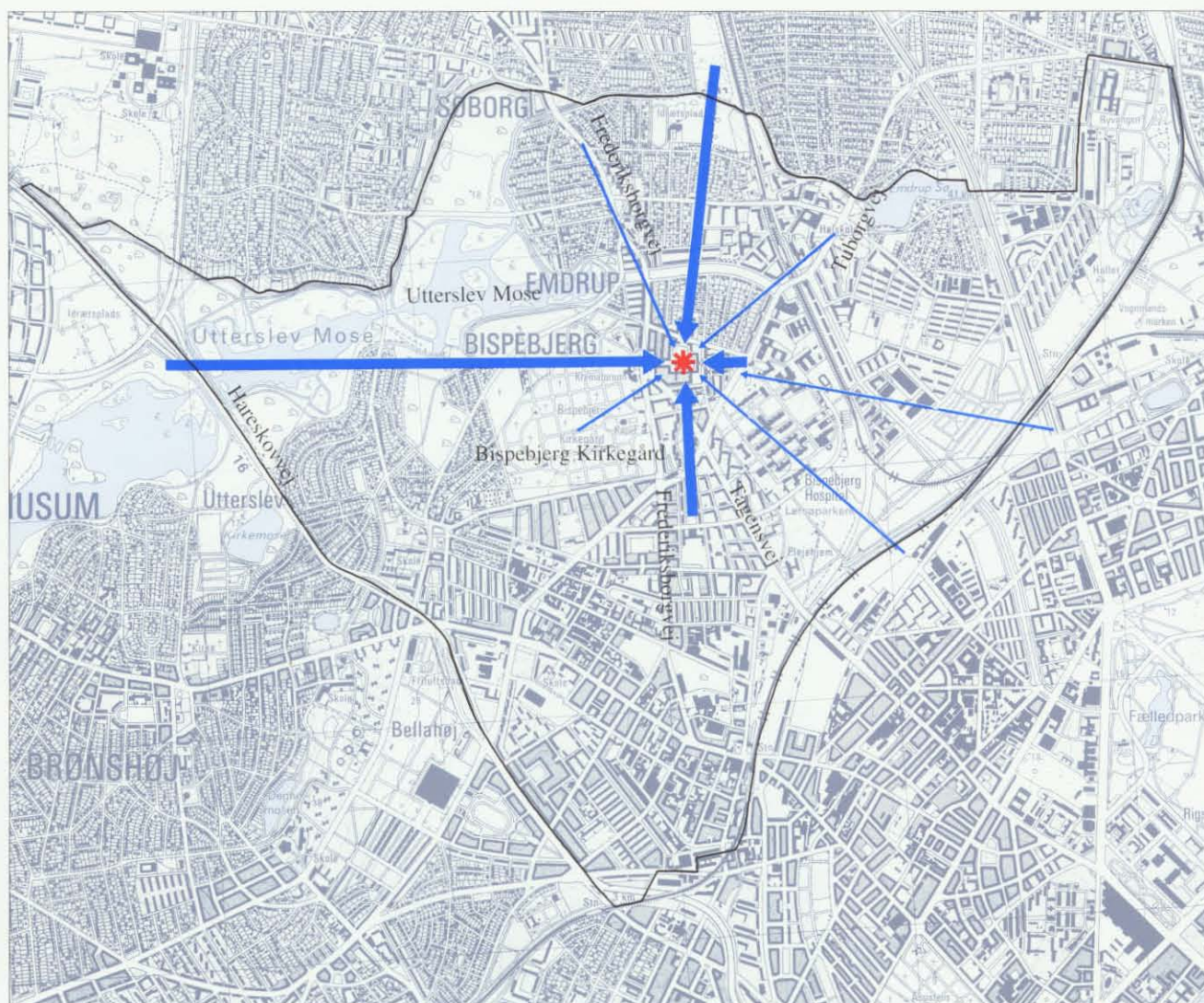
Under indflydelse af en debat - blandt landets yngre arkitekter - om en bedre bebyggelsesplanlægning i byerne, blev kirken - i lighed med middelalderlige forbilleder - placeret som midtpunkt i den lille sluttede bebyggelse 'På Bjerget'. Jensen Klint stod også her for projekteringen.

Grundstenen til Grundtvigs Kirke blev lagt i 1918 og kirken blev indviet i 1940. P. V. Jensen Klint døde i 1930, og sønnen Kåre Klint afsluttede opgaven.

Også mange steder uden for Bispebjerg-bydelen markerer kirken sig. Her skal eksempelvis nævnes synslinier mod kirken fra Svanemøllen, Hareskovvej og Hans Knudsens Plads. Endvidere er der en synsmæssig forbindelseslinie mellem Grundtvigs Kirke og Tingbjergs tårnhus.

Kirkens karakteristiske tårn indgår i Københavns silhouet, og derved understreger kirken gennem sin monumentale arkitektur Bispebjergs placering i storbyen.

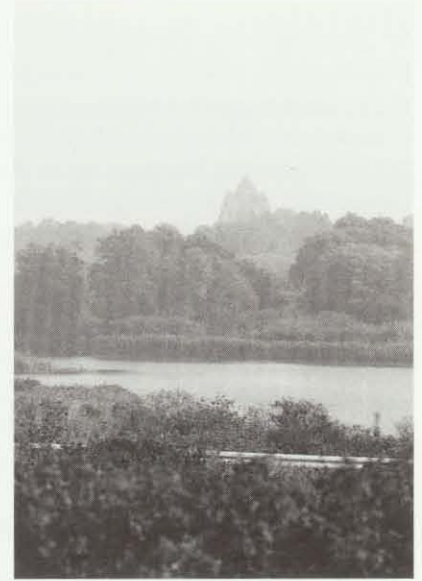
Illustrationen viser sigtelinier mod Grundtvigs Kirke i Bispebjerg-bydelen. Med kraftige blå pile er vist de betydningsfulde sigtelinier, der ligger i forlængelse af kirkens akser og derved understreger placeringen i bydelen. Med mindre blå pile er vist andre væsentlige kig mod kirken. Kort 1:30.000

Grundtvigs Kirke set fra sydvest

Luftfoto, set fra øst

Kirken set fra Utterslev Mose

Kirken set fra Tuborgvej

Kirken set fra øst

Principsnit

Kirken set fra Bispeparken

Kirken set fra sydøst

Bydelens boligbebyggelser

Bispebjerg-bydelen rummer mange værdifulde boligbebyggelser med en række forskellige bebyggelsesformer, spændende fra villaområder over rækkehusområder til etageboligbebyggelser. Flere træk er karakteristiske for bydelens boligområder: Bebyggelsernes indpasning i det bevægede terræn, Grundtvigs Kirkens indflydelse på bebyggelsernes udformning og placering samt endelig samspillet imellem bebyggelserne og bydelens grønne områder.

Ligeledes er de store samlede boligområder generelt præget af en gennemtænkt planlægning, både i bebyggelsesplanerne og i de enkelte bygningers udformning. De funktionalistiske arkitekturidealer, der prægede arkitekterne i bydelens mest intensive udbygningsperiode fra 1920'erne til 1940'erne, har sat sit markante præg på bybilledet.

Eksempler på bydelens boligbebyggelser:

Den klassiske bebyggelse

'På Bjerget' er opført i perioden 1924-1926. Grundtvigs Kirke danner centrum i den stramt disponerede bebyggelse, der understreger kirkens hovedakser. Bebyggelsen danner fine gaderum, gårdrum og pladsrum.

Karrébebyggelserne

Karrébebyggelserne er koncentreret i bydelens sydlige områder. De er hovedsageligt opført fra omkring 1920, hvor udbygningen med socialt boligbyggeri blev påbegyndt. Bebyggelsen ved Borups Allé (2), med Povl Baumann som arkitekt, repræsenterer overgangen til de nyklassicistiske karréformer, mens bebyggelsen imellem Skoleholdervej og Tomsgårdsvej (3) er præget af funktionalismens idealer om lys og luft.

Stokbebyggelserne

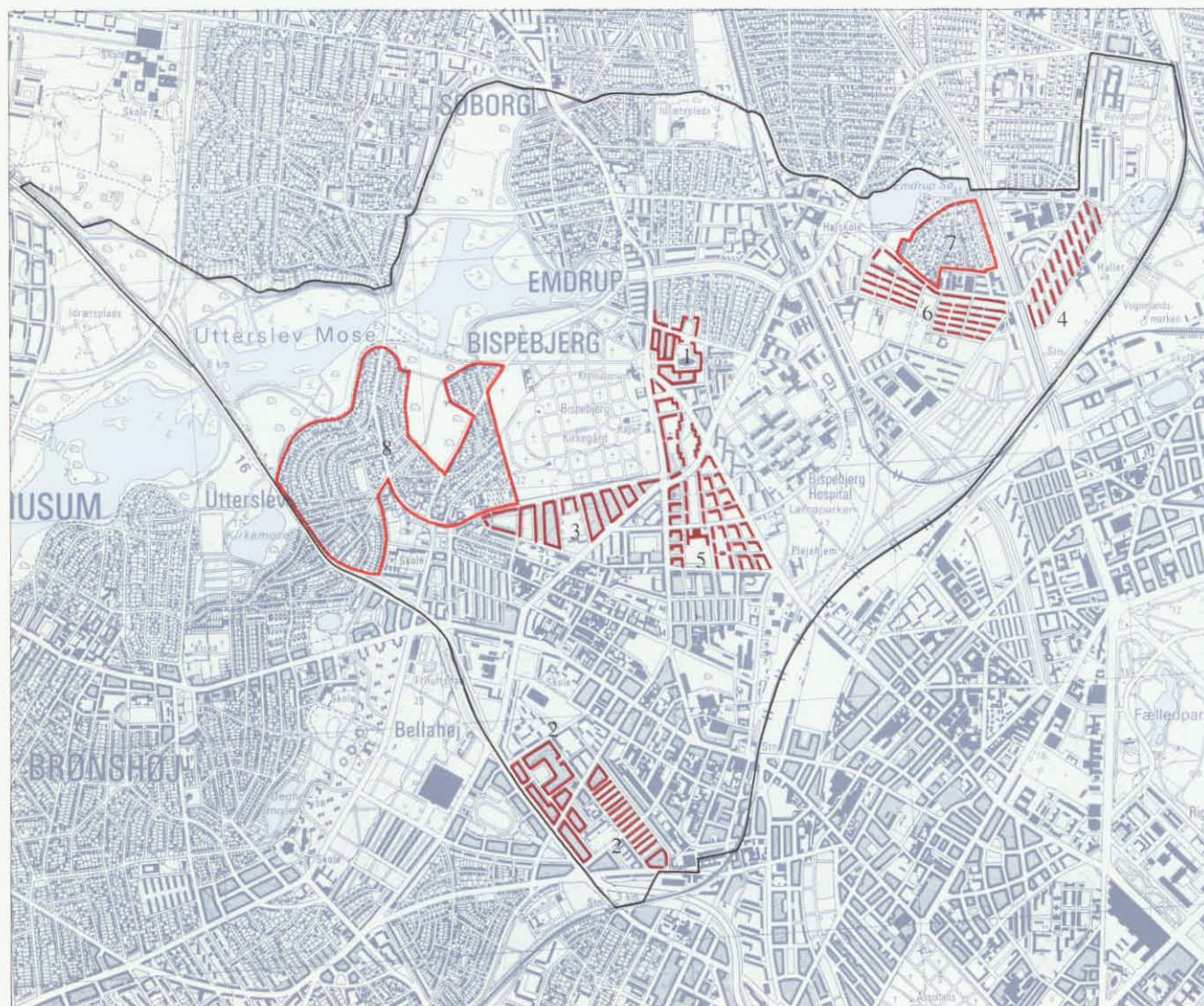
Stokbebyggelserne er rigt repræsenteret i bydelen, og er karakteriseret ved at bygningerne er placeret som parallelle stokke, således at der imellem bygningerne kan etableres friarealer med mere lys og udsyn end i den lukkede karréform. Danmarks første eksempel på en stokbebyggelse var Vibevangen/Fuglevænget (2), opført 1928. Bebyggelsen er tegnet af Povl Baumann. Samme arkitekt tegnede Ryparken (4), der blev opført i 1932. Rækkehuskvarteret Emdrup Vænge/Emdrup Banke (6), der er en lav stokbebyggelse er opført i 1939 af Kooperative arkitekter og Dan Fink.

Parkbebyggelserne

Parkbebyggelserne ligger placeret centralt i bydelen i umiddelbar tilknytning til Grundtvigs Kirke. Bispeparken (5), opført af arkitekterne Kåre Klint, Magnus L. Stephensen, Ole Buhl m.fl., er et smukt eksempel på en parkbebyggelse, der er stærkt præget af de funktionalistiske idealer. Bebyggelsen markerer Grundtvigs Kirkes sydlige akse med et nord-sydgående parkforløb.

Villabebyggelserne

De store sammenhængende villakvarterer danner bydelens afgrænsning mod parker og grønne områder. Villabebyggelsen understreger og følger bydelens bevægede terræn, og er velplanlagte med smukke vejforløb. De ældste villaområder findes ved Emdrup Sø (7). Byplankonkurrencen, der blev afholdt i 1908, inspirerede til en snoet og varieret vejstruktur i villaområderne ved Utterslev Mose (8).

Bispebjergs karakteristiske boligområder

1. 'På Bjerget'
2. Karrébebyggelse ved Borups Allé samt stokbebyggelse ved Vibevangen
3. Karrébebyggelse ved Skoleholdervej
4. Ryparken
5. Bispeparken
6. Emdrup Vænge/Emdrup Banke
7. Villakvarter ved Emdrup Sø
8. Villakvarter ved Utterslev Mose

På Bjerg (1). Luftfoto set fra vest

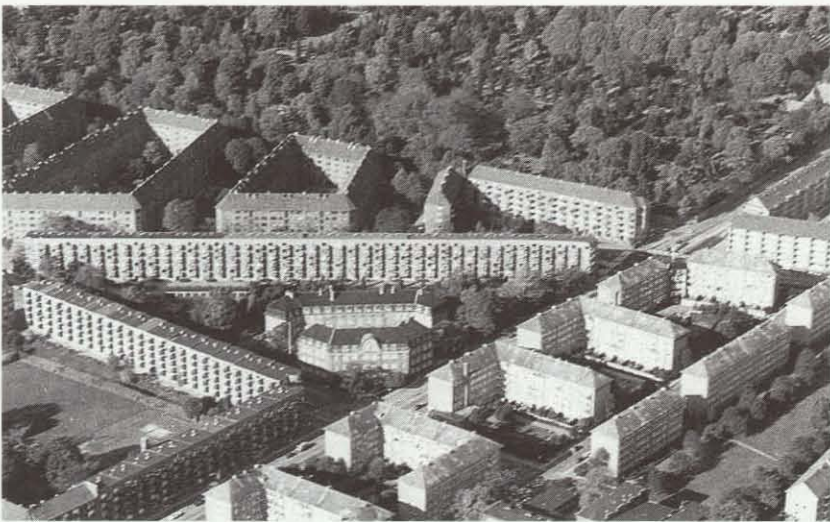
Bispeparken(5). Luftfoto set fra sydvest

Karrébebyggelse ved Borups Allé og Vibevænget (2). Luftfoto set fra vest

Emdrup Vænge/ Emdrup Banke (6). Luftfoto set fra syd

Karréen ved Skoleholdervej (3). Luftfoto set fra sydøst

Villakvarter ved Emdrup Sø, (7). Luftfoto set fra syd

Ryparken (4). Luftfoto set fra sydvest

Villakvarter ved Utterslev Mose (8). Luftfoto set fra syd

Bydelens grønne træk

Bispebjerg kan med rette kaldes for en grøn bydel. Mod vest findes Københavns største sammenhængende parkområde - Utterslev Mose, mod nord Emdrup Sø og Ved Renden, og mod øst et grønt bælte, der rummer Lersøparken, en række haveforeninger, sportspladser, Ryparken og Mindelunden. Centralt placeret i bydelen findes Bispebjerg Kirkegård, som via sin markante poppelallé landskabeligt knytter sig til Grundtvigs Kirkes øst-vest akse. Områderne skaber tilsammen en meget varieret, overordnet grøn struktur, hvis karakter spænder fra det naturskabte ved Utterslev Mose, over den mere bymæssige grønne karakter, der bl.a. findes i Lersøparken, til den geometrisk opbyggede Bispebjerg Kirkegård.

De grønne hovedtræk strukturerer bydelen og har stor betydning for oplevelsen af bydelen. Men også i den mindre skala er der karakterfulde grønne strøg, der formidler og sammenbinder de store grønne områder. Det er f.eks. Bispebjerg Parkallé og Lersø Parkallé, have- og parkanlægget ved Bispebjerg Hospital samt etageboligområdernes friarealer. I området omkring Grundtvigs Kirke er bebyggelsernes friarealer bevidst benyttet til at skabe kig fra de omliggende veje og bebyggelser mod kirken.

Ligesom det var tidens dygtigste bygningsarkitekter, der projekterede de store etageboligbebyggelser i perioden fra 1920 til 1950, blev der også benyttet dygtige havearkitekter. Bl.a. har Professor C.Th.Sørensen skabt en række unikke haveanlæg og parkarealer til f.eks. bebyggelserne Klokkergården, Bispeparken, Kantorparken og Storgården.

Villakvarterernes ofte slyngede vejforløb med små grønne pladser bidrager til bydelens grønne karakter. Samtidig danner villakvartererne overgangen fra den højere, bymæssige bebyggelse til de store landskabelige områder. Også den centrale del af Utterslev er præget af grønne træk - gadekær, grønninger og alléplantninger. Den sydlige og tætte del omkring Frederikssundsvej er dog sparsomt forsynet med friarealer.

Hyrdevangen set mod nord

Utterslev Torv, set mod nord

Allé imellem Tuborgvej og Bolandsvej. Alléen har dannet indkørsel til en nu nedlagt landejendom, og fortæller om tiden, da Bispebjerg var landbrugsland.

Bispebjergs grønne træk, mål 1:30.000

Utterslev Mose

Utterslev Mose var oprindeligt en stor sø, som efterhånden groede til. I 1930'erne blev mosen reguleret og anlagt som naturpark. Den er i dag med sine søer, sivskove og frodige beplantninger et af Københavns største naturprægede friområder. Mosen indgår i det store parkbælte langs Københavns nordlige kommunegrænse. Mod øst er mosen forbundet med Bispebjerg Parkallé og det regulerede vandløbet Ved Renden, der fortsætter til Emdrup Sø. Vest for Hareskovvej danner Vestvolden mosens videre landskabelige forløb. En stor del af mosens siv- og vandområder er fuglereservat.

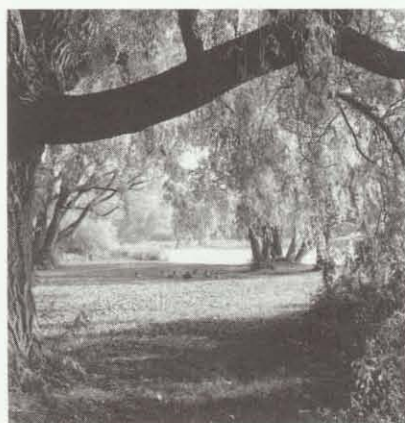
Utterslev Mose har en fliget form, der kiler sig ind i de tilgrænsende villaområder. Arealerne her har en mere urban karakter, og henligger som græsfælleder og boldbaner, præcist afgrænset af villaområderne. Et system af slyngede stier i kanten af mosen danner sammen med villavej-ene et oplevelsesrigt rumforløb, der veksler imellem lukkede rum og vide udsigter over mosen til fikspunkterne Grundtvigs Kirke mod øst og Tingbjergs tårnbygning mod vest.

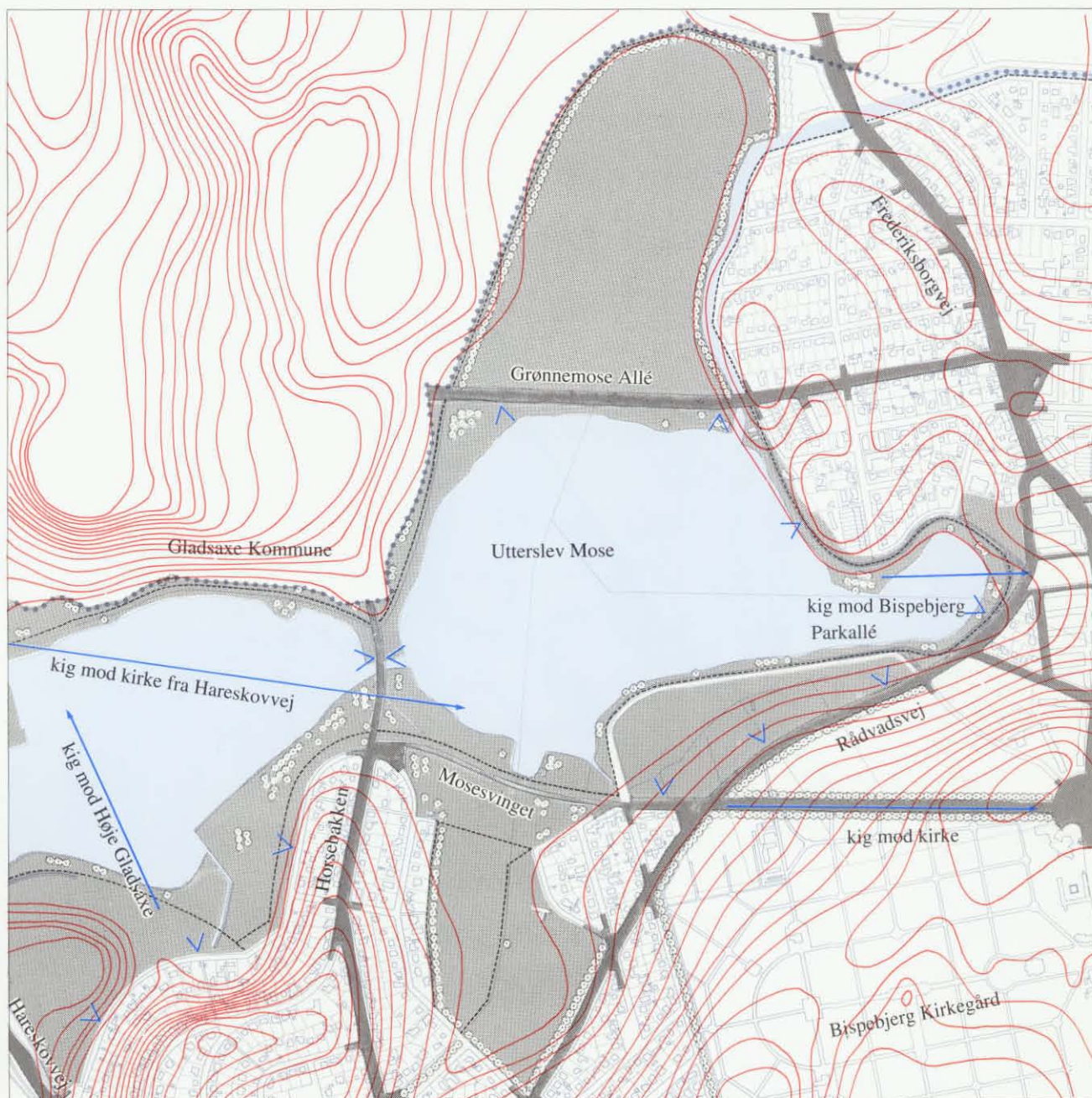
Utterslev Mose, luftfoto set fra syd

Sti ved Utterslev Mose

Parti fra mosen

Utterslev Mose, mål 1:10.000

Lersøparken m.v.

Bispebjerg afgrænses mod syd og øst af et varieret, grønt bælte, der rummer Lersøparken, en række haveforeninger, sportspladser, Ryvangen og Mindelunden. Lyngbyvejen skærer sig igennem området og danner en markant barriere.

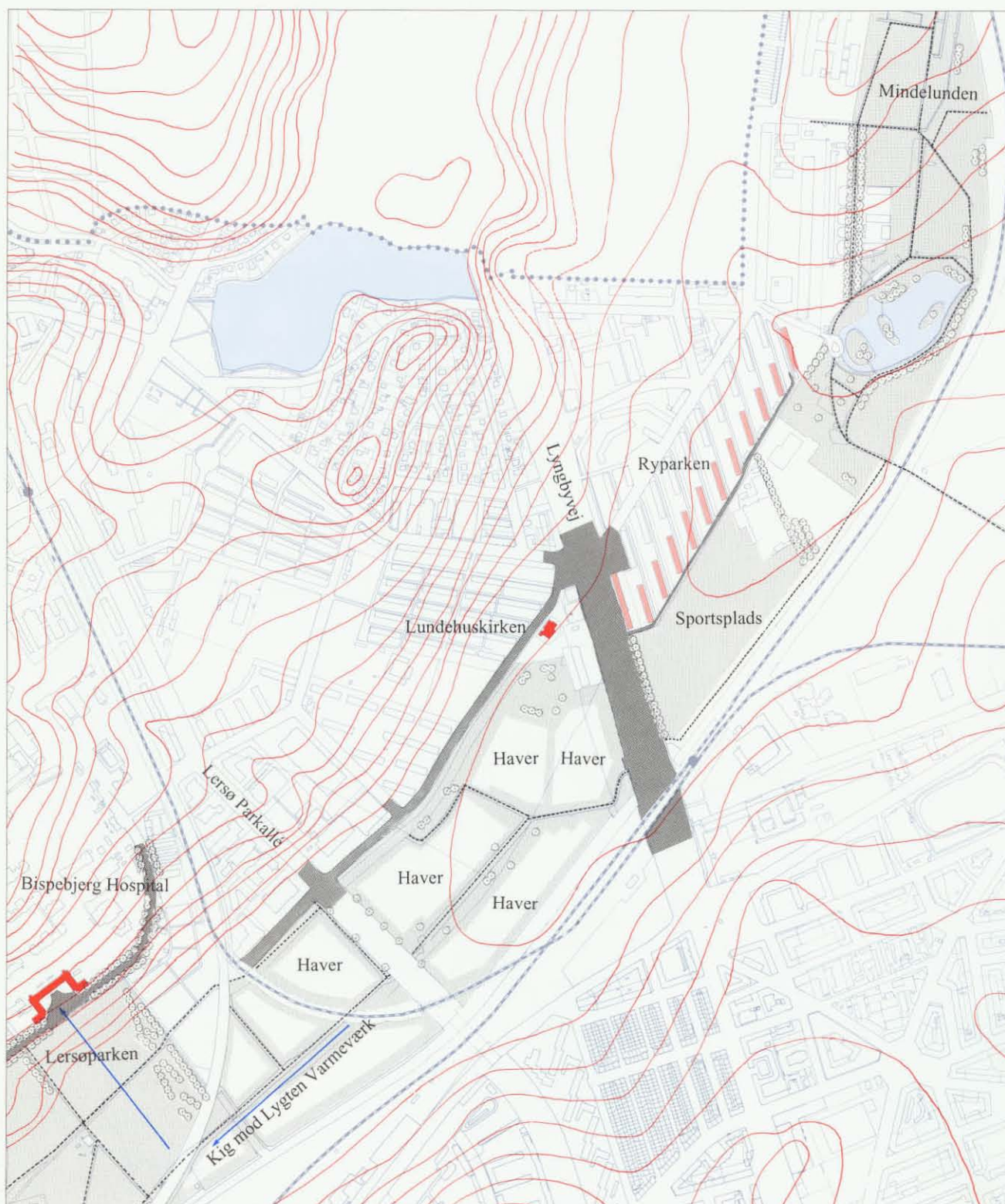
Lersøparken er anlagt på den tidligere Lersø. Søen blev efterhånden tørlagt, og en del af det tidligere søområde blev i 1911 udlagt til offentlig park. Der findes stadig rester af den tidligere, store sø længere mod nord ved Ryvangen.

Det sammensatte parkområde er gennemskåret af veje og jernbane. Især Lyngbyvejen danner en kraftig fysisk og synsmæssig barriere, der karaktermæssigt opdeler området i to dele - et sydligt med Lersøparken og haveforeningsområderne og et nordligt med Ryvangen og Mindelunden. Området sammenbindes af et stiforløb, der via en gangbro og tunnel passerer de tværgående veje - Lersø Parkallé og Lyngbyvejen.

Lersøparken danner med sin åbne græsflade et smukt parkrum. Terrænet stiger mod Bispebjerg Hospital, der afgrænser parken mod nord. Hospita-

lets symmetriske hovedbygning får derved en nærmest slotsagtig placering. Haveforeningerne nord for Lersøparken bindes sammen af det gennemgående stiforløb. Skorstenen fra Lygten Varmeværk opleves fra stien som et markant sydligt fikspunkt.

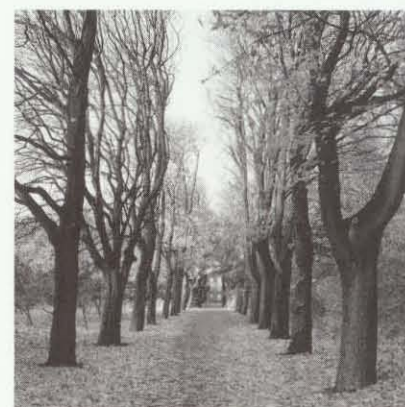
Ryvangen rummer en større sportsplads og længere mod nord resterne af den tidligere så store Lersø. Søen er skovomkranset og hænger landskabeligt sammen med den nord-sydligt orienterede allé i Mindelunden.

Lersøparken m.v., mål 1:10.000

Lersøparken, set mod Bispebjerg Hospital

Allé ved Mindelunden

Sø i Ryvangen

Bispebjerg Kirkegård

Central i bydelen ligger Bispebjerg Kirkegård på sydskråningen mod Utterslev Mose. Kirkegården er opdelt af stier i et stramt geometrisk mønster, oprindeligt for at opdele arealet i mindre gravsektioner. Mod syd og øst danner en høj mur sammen med beplantningen en præcis afgrænsning mod den omliggende by. Mod nord og vest afgrænser en randbeplantning kirkegården mod Støvnæs Allé og Utterslev Mose.

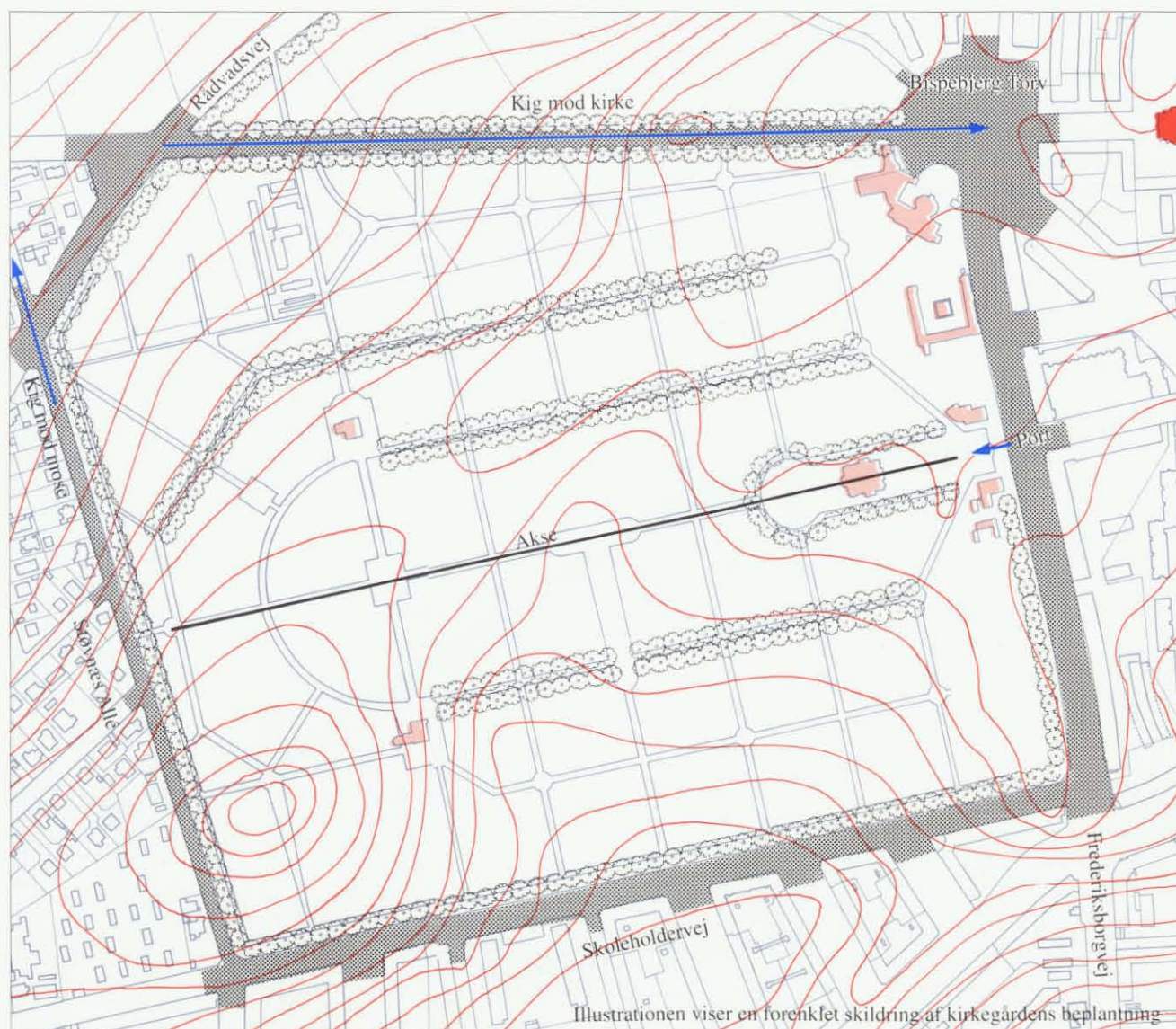
Kirkegårdens nordlige poppelallé understreger kirkegårdens øst-vestlige hovedretning, og formidler på en monumental måde naboskabet til Grundtvigs Kirke.

Anlægget rummer flere smukke bygninger, bl.a. de to kapeller i kirkegårdens vestlige del, og kapellet ved hovedindgangen, som med deres placeringer er med til at understrege kirkegårdens geometri.

Den aksefaste opbygning er ikke konsekvent fulgt op af en understøttende allébeplantning, og på grund af skiftet i begravelsestraditionerne, er anlægget gradvis ved at overgå fra et mønster med klart opdelte gravpladser, til en mere parklignende kirkegård, hvor de enkelte gravsteder får en mere fri placering.

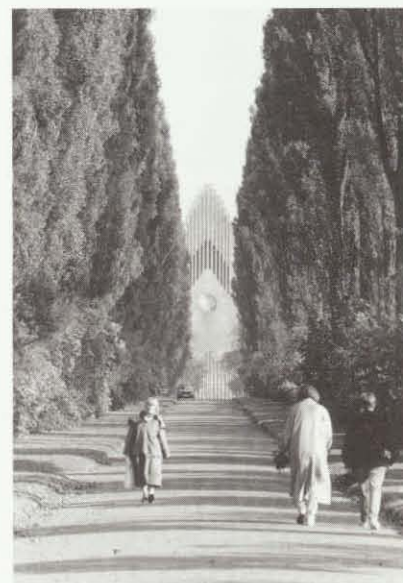
Hovedindgangen, set mod øst

Bispebjerg Kirkegård, mål 1:10.000

Parti fra kirkegården

Poppelalléen set mod kirken

De store veje

Flere af de vigtigste udfaldsveje fra storbyen passerer Bispebjerg. Bydelen afgrænses mod vest af vejstrækningen Borups Allé/Hareskovvej, Frederiksborgvej forløber i nord/sydlig retning gennem bydelen, Frederikssundsvej gennemskærer den sydlige bydel i øst/vestlig retning, og endelig forløber i bydelens østlige del Lyngbyvej i nord/sydlig retning.

De store veje indgår i bydelens struktur på forskellige måder. Borups Allé/Hareskovvej afgrænser - via sin store bredde og opstillede midterhegn - bydelen fra bebyggelsen vest for vejen. Lyngbyvej har også en klar barriereeffekt, og efterlader et østligt bykvarter markant adskilt fra den øvrige bydel. Frederiksborgvej og Frederikssundsvej gennemløber en varieret del af bydelens terræn og bebyggelse, og fortæller dermed om bydelens karakter. Langs de to sidstnævnte veje har randbebyggelsen på visse strækninger centerfunktioner i form af butikker m.v., men det er karakteristisk for Bispebjerg-bydelen, at der ikke findes nogen egentlig centerdannelse.

Frederikssundsvej

Frederikssundsvej, der har en længde på ca. 5,5 km, er Københavns længste vej. Vejen var tidligere hovedforbindelsen til Frederikssund, og meget af den oprindelige, bugtede linieføring er bevaret. Den første bymæssige bebyggelse på Bispebjerg startede langs Frederikssundsvej på strækningen fra Lygten til Frederiksborgvej. Bebyggelsen blev opført som i brokvartererne - med en høj grundudnyttelse og efter de oprindelige matrikelskel. Denne bebyggelsesstruktur ses stadig i de tilstødende områder på begge sider af Frederikssundsvej, mens der i gadelinien findes en nyere randbebyggelse, overvejende opført i 1930'erne. I forbindelse hermed blev vejen udvidet til en bredde på 25 m.

På strækningen fra Nørrebro Station til Frederiksborgvej markerer Bispebjerg-bydelens 'byport' - højbanen ved Nørrebro Station - starten på Frederikssundsvej. Området er præget af den intense trafik og et broget bybillede med store kontraster imellem bygningsvolumener og arkitektur. Vejen stiger mod krydset ved Frederiksborgvej, og vejrummet lukkes af randbebyggelse, da Frederikssundsvej drejer svagt mod nord. Bebyggelsen mod nord følger vejens tracé, hvorimod den sydlige randbebyggelse er præget af varierede bygningshøjder og mange synlige gavle.

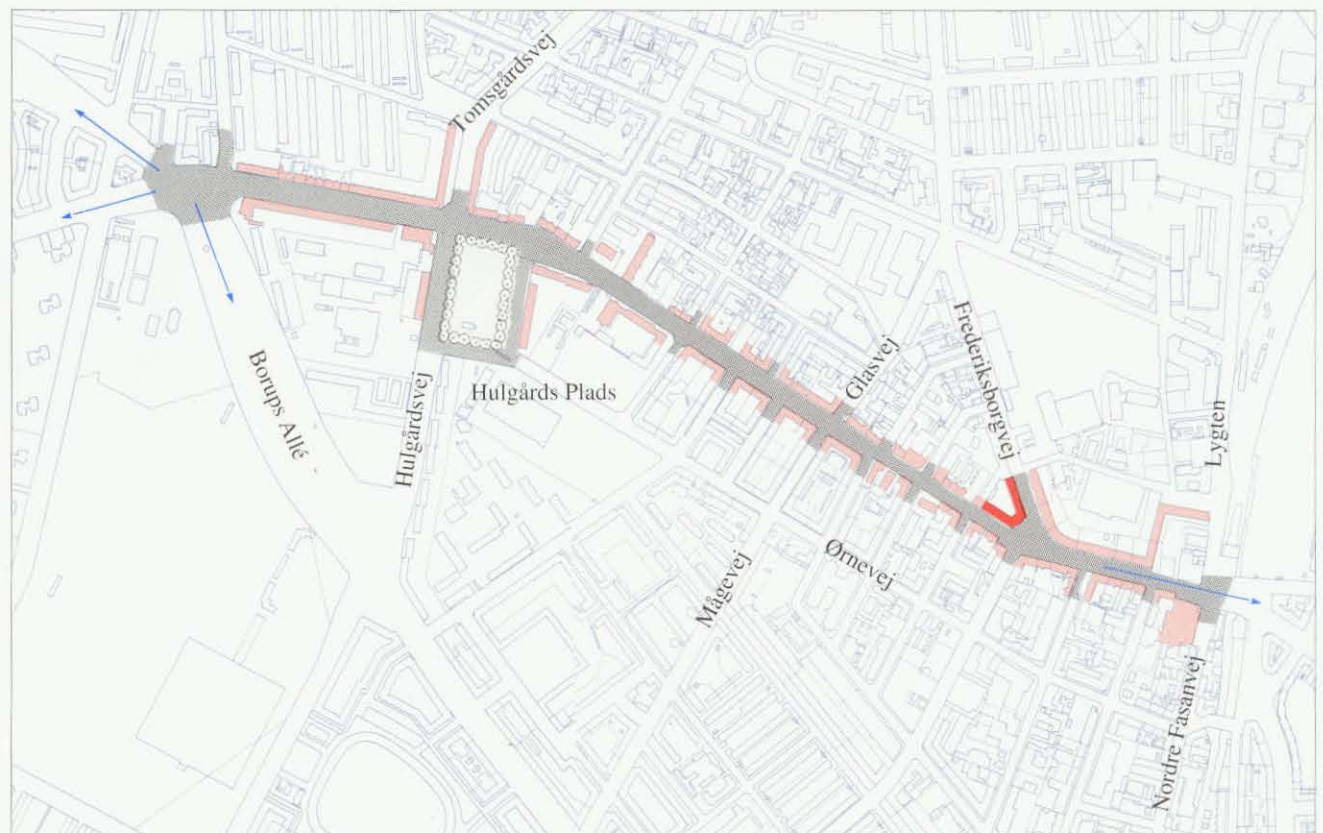

Oversigtskort, mål 1:50.000

På strækningen fra Frederiksborgvej til Hulgårds Plads har vejen en varierende bredde, og bebyggelsen frem til Mågevej er uensartet og veksler i højde og afstand til vejlinjen. Terrænet stiger svagt mod Hulgårds Plads. Pladsen danner et stort, udflydende byrum. Herefter stiger vejen kraftigt mod Brandstationen, og en præcis randbebyggelse afgrænser vejrummet.

Frederikssundsvej ved Hulgårds Plads

Frederikssundsvej, mål 1:10.000

Frederikssundsvej ved Blytækkervej

Frederikssundsvej ved Nørrebro St.

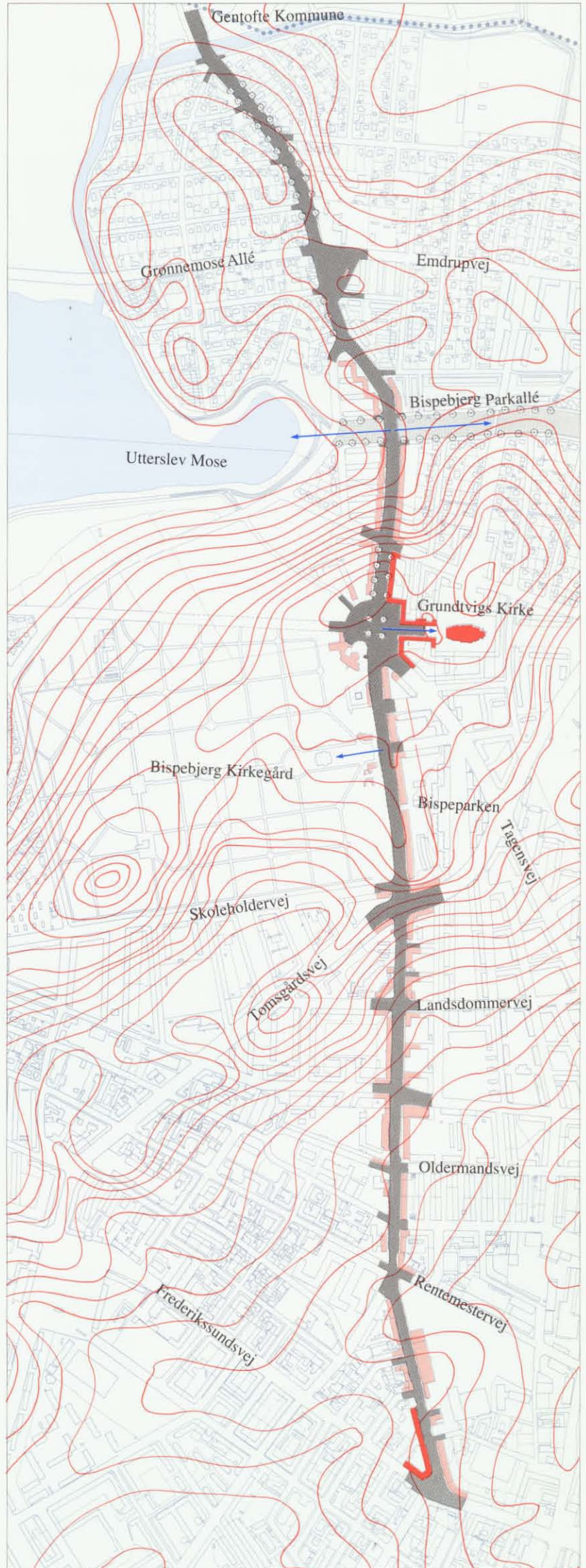
Frederikssundsvej ved Frederiksborgvej, set mod nord

Frederiksborgvej

Frederiksborgvejs tracé løber i nord/sydlig retning gennem bydelen. Strækningen er sammen med det videre vejforløb i Gladsaxe og Gentofte m.v. en af de ældste vejforbindelser fra København til Hillerød og Frederiksborg Slot.

Vejbilledet varierer meget på strækningen fra syd til nord gennem bydelen. Det slyngede vejforløb opleves sammen med den afvekslende bebyggelse og vejens tilpasning til terrænet som en sekvens af åbne og lukkede vejrum. Længst mod syd gennemløber vejen det tætte bymæssige område med centerfunktioner, industribebyggelse og boligejendomme. Vej billedet veksler imellem tæt randbebyggelse - især lige omkring udmundningen i Frederikssundsvej - og en mere åben, tilfældigt bebygget strækning.

Ved Rentemestervej skifter vej billedet. Vejen stiger markant op mod Bispebjerg Torv, og afgrænses af etageejendomme, opført i gule mursten. Efter krydset Tomsgårdsvej/Tuborgvej afgrænses vejrummet mod vest af muren til Bispebjerg Kirkegård, og mod øst af Bispeparkens karakteristiske, svagt buede bebyggelse.

Frederiksborgvej, mål 1:10.000

Frederiksborgvej ved Tuborgvej, set mod nord

Ved Bispebjerg Torv åbner vejrummet sig og får pladskaraktter. Bebyggelsen På Bjerget, Grundtvigs Kirke og poppelalléen på Bispebjerg Kirkegård markerer bydelens arkitektoniske højdepunkt. Fra torvet kan ses, at vejtracéen følger det faldende terræn mod nord.

Vejrummet ændrer igen karakter og afgrænses nu af lavere, åben bebyggelse, og en flot allé indrammer vejen. Ved Bispebjerg Parkallé er der udsyn til både parkbælte og Utterslev Mose. Efter krydset ved Emdrupvej falder terrænet svagt mod kommunegrænsen til Gentofte. Set fra nord er Grundtvigs Kirke et markant fikspunkt i vejbilledet.

Frederiksborgvejs tracé viser et snit igennem bydelens: Fra den ældste bebyggelse med Nørrebro-karakter over de store samlede boligbebyggelser frem til bydelens bybygningsmæssige højdepunkt - kvarteret omkring Grundtvigs Kirke - og videre forbi villakvartererne og frem til kommunegrænsen.

Frederiksborgvej ved Bispebjerg Torv

Frederiksborgvej ved grænsen til Gentofte Kommune

Borups Allé og Hareskovvej

Borups Allé og Hareskovvej afgrænser Bispebjerg-bydelen mod vest. Strækningen er præget af et meget bredt gadeprofil og en intens trafik, og vejstrækningen er da også en af Københavns vigtigste udfaldsveje.

Borups Allé blev anlagt i 1903 og Hareskovvej i 1949. I forbindelse med etablering af Bispeengbuen i 1972, blev der gennemført en større udvidelse af vejene, og der blev etableret forbindelse til Hillerødmotorvejen.

Længst mod syd afgrænses Borups Allé mod vest af bebyggelsen omkring Genforeningspladsen og mod øst karreerne imellem Borups Allé og Rørsangervej. På trods af vejens store bredde, opleves strækningen alligevel som et klart defineret vejrum med randbebyggelse. Det ses dog tydeligt, at bebyggelsen mod øst i forbindelse med vejudvidelsen i 1972 har fået nedlagt forhaverne. Umiddelbart før bebyggelsen ved Genforeningspladsen findes det lille friareal Gandhis Plæne. Derved muliggøres kig fra Borups Allé til pladsens flotte træbeplantning.

Ved Hulgårdsvej-krydset skifter vejen karakter, og vejrummet åbner sig. Terrænet stiger mod Bellahøj, hvor højhusene dominerer indtrykket. Samtidig føres Borups Allé i tunnel under bakken på strækningen frem til udmunding nord for Frederikssundsvej og samtidig fører en vejafgrening op til krydsning med Frederikssundsvej. Herfra kan Københavns profil ses mod syd.

Efter tunneludmunden nord for Frederikssundsvej stiger Hareskovvej og passerer igennem et villakvarter - der tidligere har udgjort et hele - frem mod Utterslev Mose. Her bliver Hareskovvej til motorvej i et åbent landskab, og mod nord åbnes et vidt udsyn til Tingbjergs Tårnhus, Herlev Sygehus, TV-byen og Høje Gladsaxe. Mod øst ses Grundtvigs Kirke, som set herfra tydeligt er et markant fikspunkt i Bispebjerg-bydelen.

Borups Allé ved Hillerødgade, set mod syd

Hareskovvej ved villaområdet, set mod nord

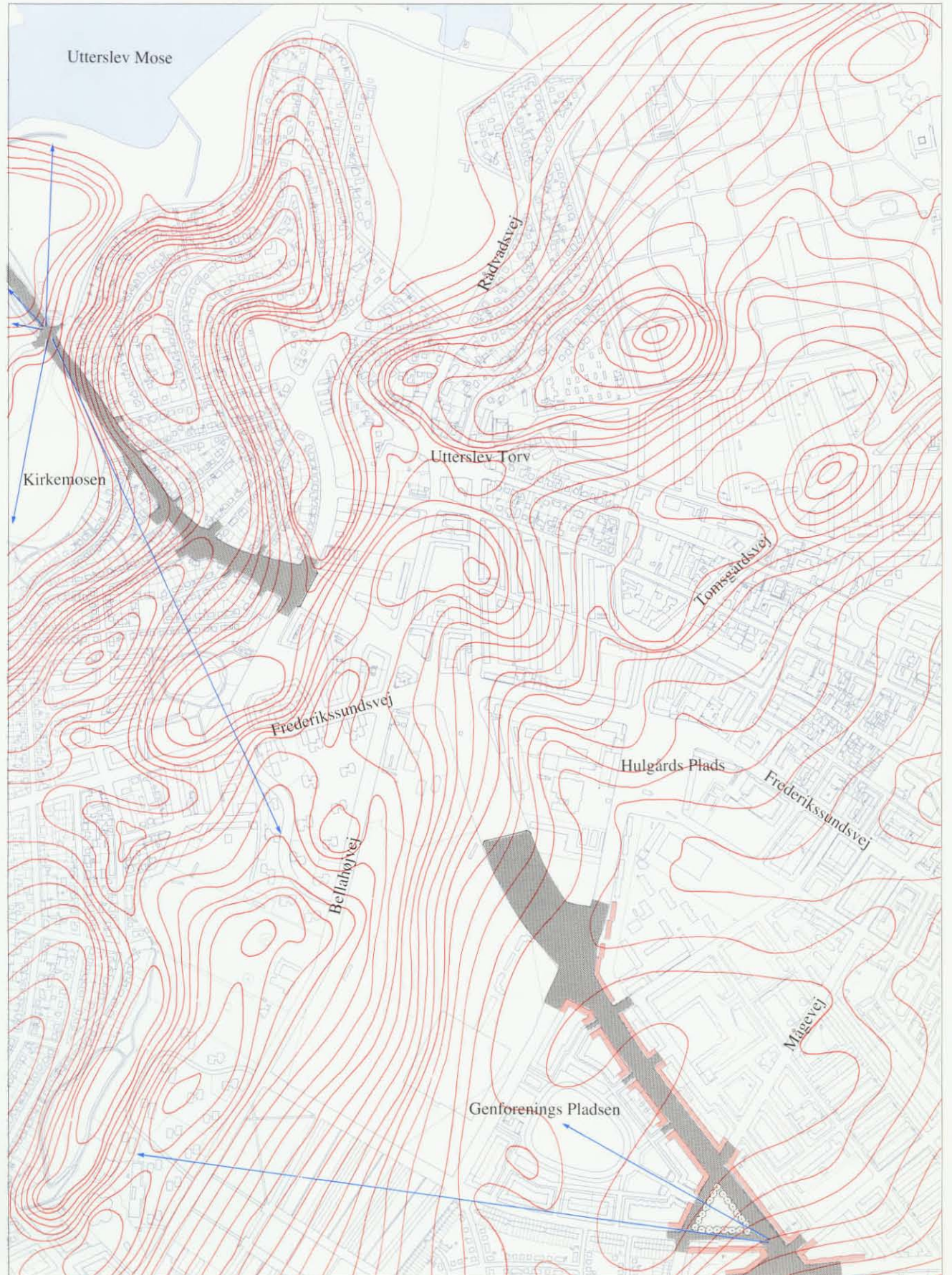
Hareskovvej ved Mosesvinget

Hareskovvej ved Utterslev Mose

Borups Allé ved Hulgårdsvej

Borups Allé/Hareskovvej, mål 1:10.000

Borups Allé ved Gandhis Plads

Bebyggelsesmønstre

På Bjerget

Bebyggelsen 'På Bjerget', der omgiver Grundtvigs Kirke, er et af Danmarks fornemste eksempler på bybygning. Bebyggelsen er opført i perioden 1924-1926 af kirkens arkitekt, P.V. Jensen Klint, i samarbejde med Charles I. Schou og Georg Gøssel. Karreen på hjørnet af Bispebjergvej og Frederiksborgvej er tegnet af Kåre Klint, og er kommet til senere.

Bebyggelsesplanen er udarbejdet 1918 af Københavns Kommune i samarbejde med de ovenfor nævnte arkitekter. Det var på det tidspunkt epokegørende, at opføre større bebyggelser efter en samlet plan, og måske inspireret heraf, blev hovedparten af Bispebjergs øvrige boligbebyggelser opført efter fælles retningslinier for de enkelte bebyggelser.

'På Bjerget' er opført i 2-3 etager i gule sten og har tegltage med høj rejstning. Bebyggelsen, der omkranser Grundtvigs Kirke, ligger placeret imellem Tagensvej/Frederiksborgvej og Peter Rørdams Vej. Mod nord danner en del af bebyggelsen, udformet som en randbebyggelse mod Bispebjergvej, grænsen mod det nord for liggende villakvarter.

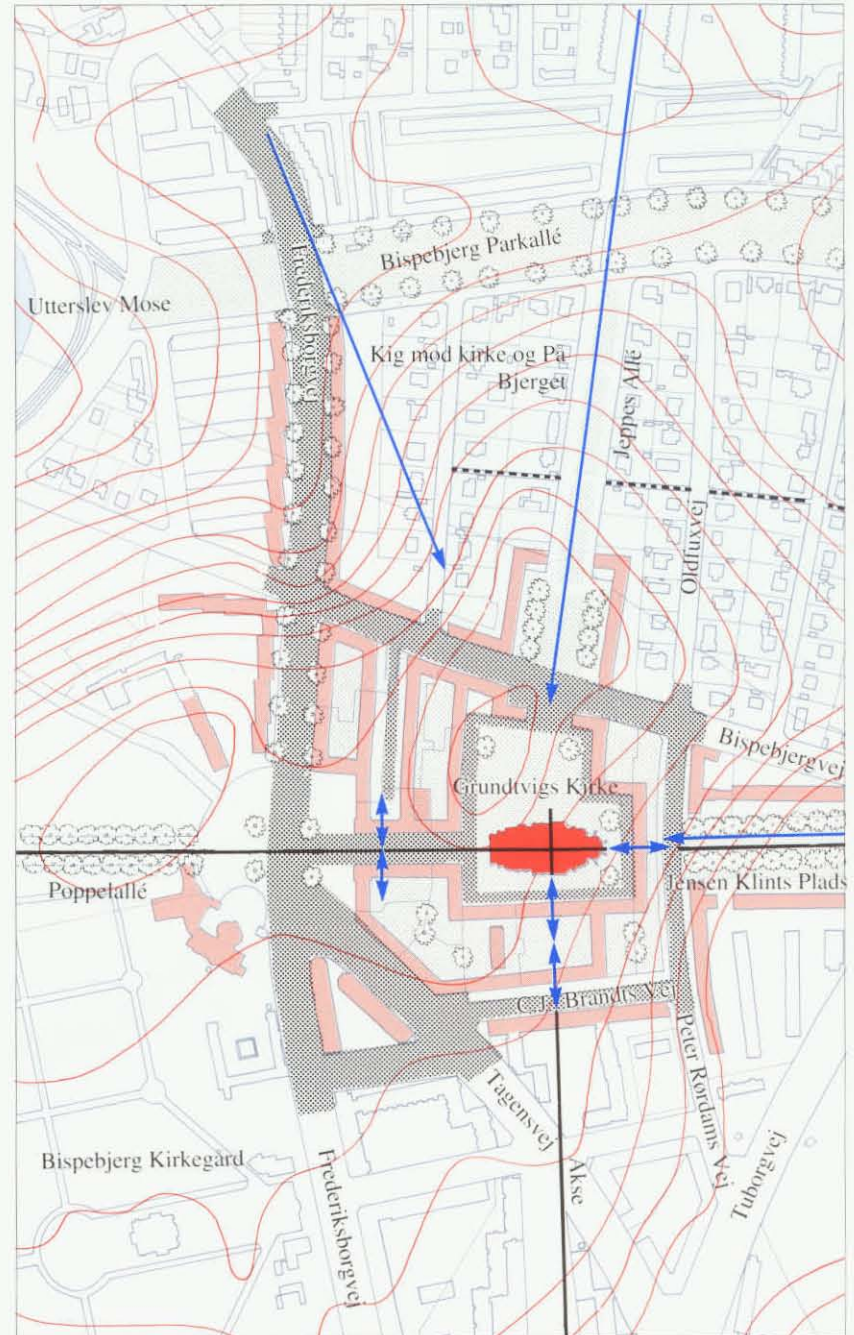
Bebyggelsen er nøje planlagt i relation til kirkens arkitektur og hovedakser. Bygningerne understreger ved deres beskedne dimensioner kirkens højde og monumentalitet og er - som de middelalderlige forbilleder - placeret tæt omkring kirken. Bebyggelsesmønstret er labyrintisk, og bebyggelsen rummer offentlige pladser, bymæssige gaderum samt karrélignende gårdum af mere privat karakter - alle bundet sammen af portgennemgange. Både bybillede og bygninger er af enestående høj arkitektonisk kvalitet.

Bygningerne omkranser kirkepladsen, hvor kirken ligger asymmetrisk placeret, og fremhæver kirkens vigtige akser. Mod nord åbner bebyggelsen sig mod Jepes Allé, tværs over Bispebjerg Parkallé og frem til Emdrupvej. Aksen indrammes ved Bispebjergvej af den nordlige randbebyggelse, der afgrænser 'På Bjerget' mod det nordlige villakvarter. Mod øst danner en portbygning den visuelle kontakt til parkbæltet, der strækker sig frem til Tuborgvej. Mod vest markeres akse af bebyggelsens øst-vest orienterede gaderum - der danner hovedadgang til kirken - samt af Bispebjerg Torvs fire markante trægrupper og kirkegårdens imponerende poppelallé. Set fra det omliggende, lavere beliggende byområde understreger 'På Bjerget' kirkens akser, bl.a. ved de kirkeligt udformede hjørnebygninger og portpartier.

Bygningerne indrammer mod vest Bispebjerg Torv, der på den modsatte side af Frederiksborgvej er udformet som en halvcirkel. I det oprindelige skitseforslag til 'På Bjerget' var forudsat en vinkelbygning på vestsiden af Frederiksborgvej for at skabe en præcis rumlig afgrænsning af torvet. Torvet skæmmes desværre i dag af en lidt tilfældig bygningsafgrænsning ved Filosofgangen, af Tagensvejs dominerende udmundning samt af parkeringspladsen ved kirkegårdens indgang.

Kirkepladsen er enkelt udformet med stor respekt for kirkebygningen. Den store, skrånede grønne plæne mod nord rummer to markante træplantninger. På grund af kirkens asymmetriske placering opstår der mod syd et smalt bymæssigt rumforløb i kontrast til det større, grønne rum, der visuelt hænger sammen med pladsdannelsen nord for Bispebjergvej. Vejene på kirkepladsen er smalle og med fortove, smukt anlagt i sildebensmønstre. Markante porte skaber forbindelse til bebyggelsens indre rum - boligområdets friarealer, der herudover også har forhaver på flere strækninger mod de omgivende veje.

'På Bjerget' er sammen med Grundtvigs Kirke bydelens bybygningsmæssige højdepunkt, og er på grund heraf en meget væsentlig del af Bispebjergs identitet.

På Bjerget, mål 1:5.000

Udsigt fra kirkens tårn, set mod Jepses Allé

Port mod Peter Rørdams Vej, set mod øst

Kirkepladsen, set mod sydvest

Bebyggelsen set fra kirkepladsen, mod nord

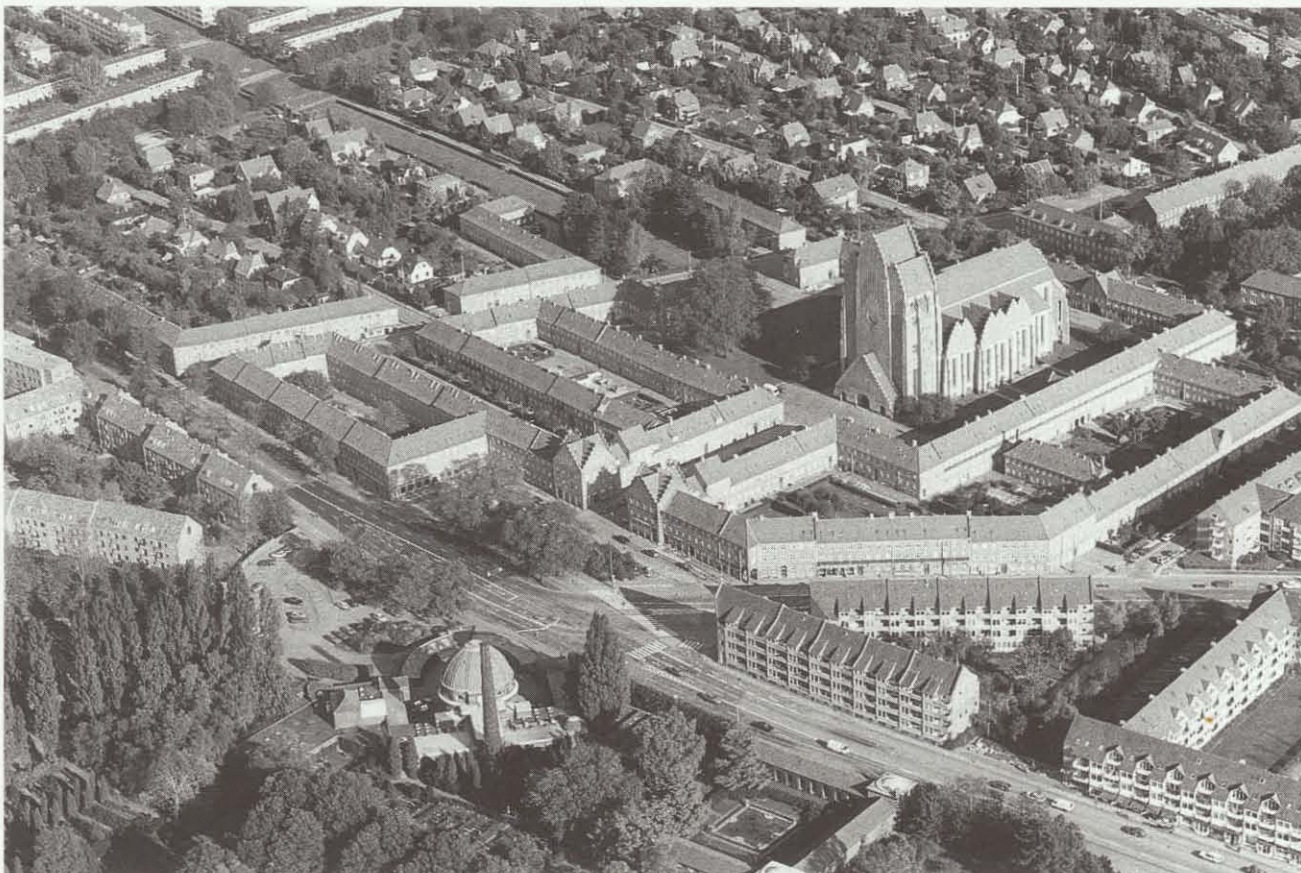
Bebyggelsen set gennem port nord

Principsnit i bebyggelse

Oprindelig bebyggelsesplan

Luftfoto, set fra vest

Bebyggelsen set gennem åbning i stræbepille

Bispebjerg Hospital

Bispebjerg Hospital er smukt beliggende på sydskråningen af Bispebjerg Bakke og i direkte kontakt til Lersøparken. Hospitalet blev opført i perioden 1908-1913 af arkitekten Martin Nyrup, som også opførte Københavns Rådhus. Haveanlæggene blev forestået af havearkitekt E. Glæsel.

På grund af manglende udvidelsesmuligheder på kommunehospitalets grund, besluttede Københavns Kommune, på anbefaling af en nedsat kommission, at opføre et nyt hospital på Bispebjerg. Hospitalet blev planlagt til at omfatte ialt 12 pavilloner, hvoraf kun de 6 sammen med forskellige funktionsbestemte bygninger blev realiserede. Anlægget blev aksefast opbygget og placeret på terrasser, faldende mod Lersøparken.

Ved senere tilbygninger og udvidelser sidst i 30'erne blev anlæggets symmetri ikke alvorligt anfægtet, hvorimod de nyeste udvidelser mod nordøst er opført uden hensyntagen til den aksefast opbygning.

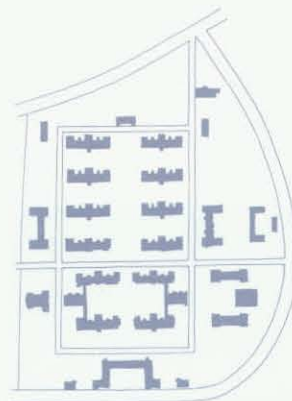
Bygningerne er opført i nationalromantisk stil med rødt murværk, røde tegltage og hvidmalede vinduespartier. De rummer mange spændende bygningsdetaljer - vinduesudformninger, kviste, karnapper m.v. Med de funktionalistisk prægede tilbygninger fra 30'erne og de seneste udvidelser er anlæggets arkitektoniske formsprog meget mangfoldigt.

Det oprindelige anlægs hovedkarakter skabes af haveanlægget, der er præcist opbygget med et trappeanlæg i midteraksen, og med terrasserede haver, forsynet med røde støttemure, imellem pavillonbygningerne. Mod øst og vest er pavillonanlægget afgrænset af alléer. Mod Lersøparken har hovedbygningen fået en flot, landskabelig placering og mod Tuborgvej afsluttes anlægget af smuk park med sø og høje, enkeltstående træer.

Arkitekten Martin Nyrup har med Bispebjerg Hospital skabt et anlæg med karakteristiske bygninger og en smuk landskabelig tilpasning.

Luftfoto, set fra syd

Oprindelig bebyggelsesplan

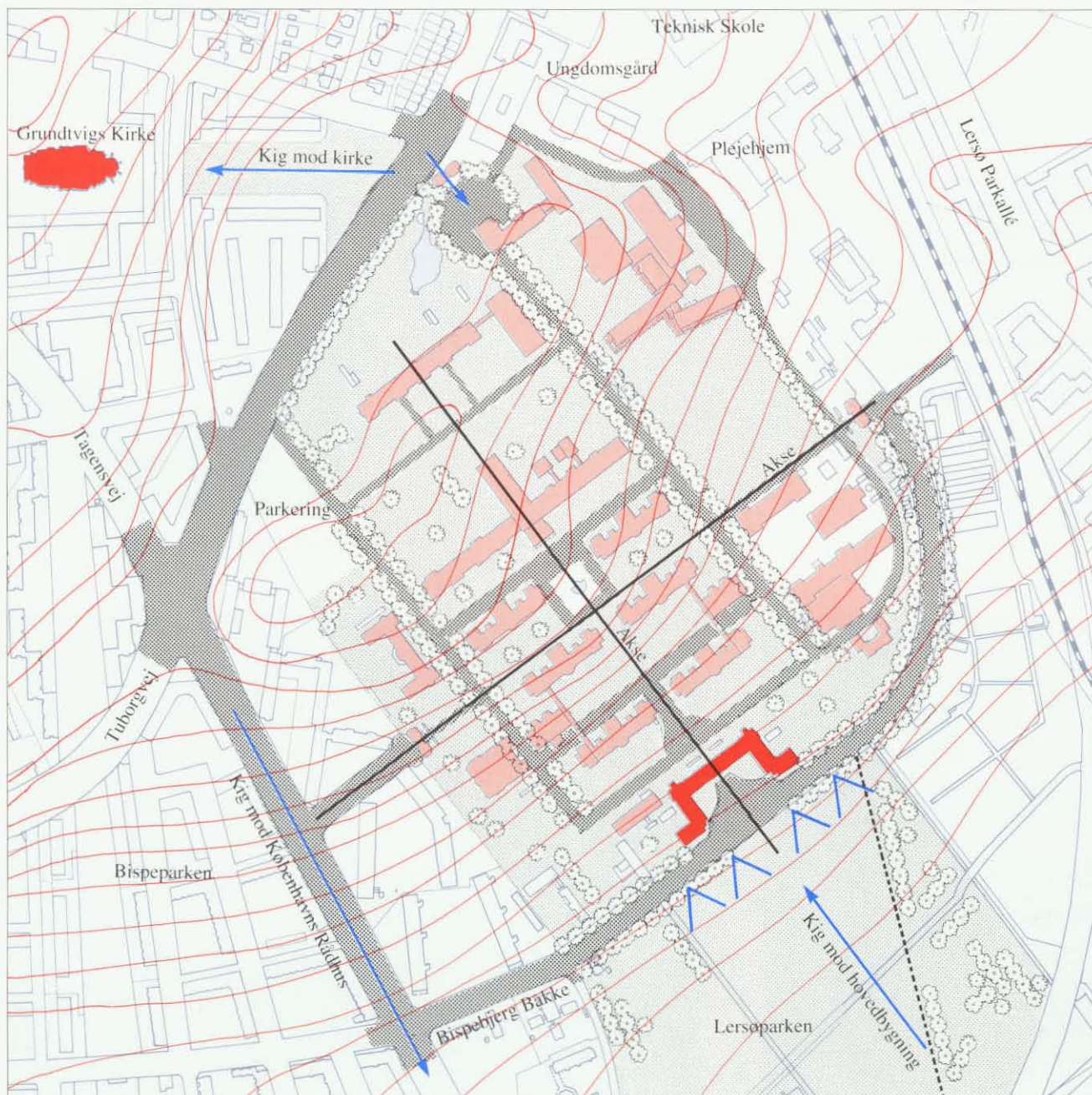
Luftfoto, set fra nord

Hovedbygningen, set fra syd

Kig gennem portbygning

Bispebjerg Hospital, mål 1:5.000

Bygningerne har mange smukke detaljer, her et døparti

Pavillon

Karreer ved Borups Allé

Karreerne ligger placeret i Bispebjergs sydlige del, afgrænset mod vest af Borups Allé, mod syd af Hillerødgade, mod nord af Stærevej og endelig mod øst af Rørsangervej. Området opdeles på langs af Mågevej i to enheder: En nordlig bebyggelse og den sydlige bebyggelse 'Grønnegården'.

Den nordlige del

Den nordlige karrébebyggelse er opført omkring 1917 på et kommunalt ejet areal, med Povl Baumann, Ivar Bentsen, Holger Jacobsen, Louis Hygum og Anton Rosen som arkitekter. Bebyggelsen er opbygget i et stramt geometrisk mønster koncentreret omkring en midterakse, hvor den centrale u-formede karrés store græsklædte forareal får rumlig sammenhæng med Genforeningspladsen og karrébebyggelsen på den anden side af Borups Allé.

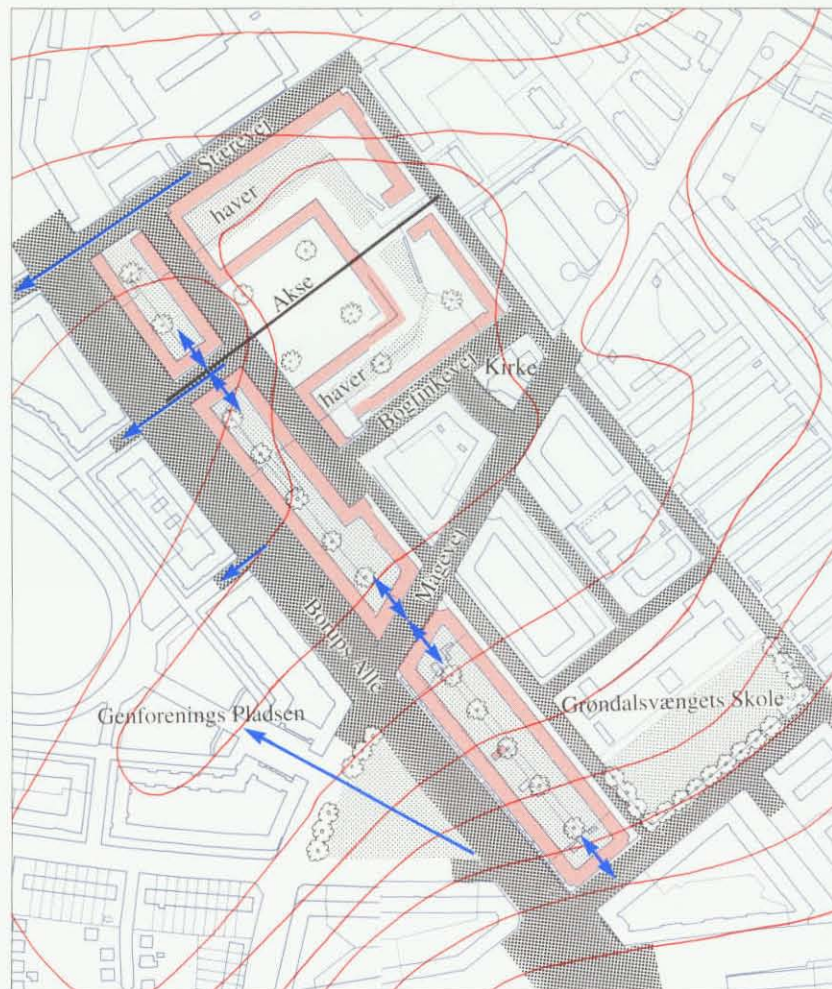
Bebyggelsen er opført i pudset murværk, har tegltage og er i 3 etager. Karreerne mod Borups Allé havde oprindeligt forhaver til begge sider. Nu eksisterer kun forhaverne mod Vestergårdsvej, idet forhaverne langs Borups Allé er amputeret i forbindelse med vejudvidelser i 60'erne. Karreerne har portgennemgange i de smalle nordlige og sydlige ender. Den centrale u-formede karré, der ligger stateligt på baggrund af det store forareal, har nyttehaver i gårdrummet og portgennemgang til forarealet. Denne karré er udformet med en centralt markeret åbning i bygningskroppen mod Rørsangervej, og på hjørnet af Vestergårdsvej og Bogfinkevej, er der ligeledes en åbning, der muliggør indblik i gårdrummet. Den overvejende del af områdets bygninger er udformet med et karakteristisk bygningsprofil med en tilbagetrukket 2. sal.

Den sydlige del

Den sydlige del omfatter karreen mod Borups Allé - Grønnegården, der er opført 1923 med Povl Baumann som arkitekt. Denne karré er ligeledes opført på et kommunalt ejet areal, og indgår i en samlet bebyggelsesplan for kvarteret afgrænset af Mågevej, Borups Allé og Hillerødgade.

Grønnegården er en stramt opbygget karré i 3 etager, opført i røde sten og med tegltag. I gården findes en markant træbeplantning i den østlige side, og der er ligeledes her portåbninger i de smalle ender. Mod Borups Allé har der tidligere været forhaver, nu trænger vejen sig næsten ind til karreens små træbeklædte karnapper.

Bebyggelserne rummer meget smukke og varierede gade- og pladsrum. Den lave bygningshøjde, der virker endnu lavere set i forhold til bredden på Borups Allé, medvirker til at skaffe gode lysforhold i bebyggelsen.

Karreer ved Borups Allé, mål 1:5.000

Grønningen set fra Borups Allé

Friareal vest for den u-formede karré

Vestergårdsvej, set mod nord

Karrébebyggelse ved Skoleholdervej

Bebyggelsen ligger umiddelbart syd for Bispebjerg Kirkegård, og afgrænses mod nord af Skoleholdervej, mod sydvest af Birkedommervej og mod sydøst af Tomsgårdsvej. Karreerne er - på grundlag af en bebyggelsesplan, udarbejdet af Københavns Kommune sidst i 20'erne - tegnet af arkitekterne Povl Baumann og Knud Hansen i samarbejde med Kooperative Arkitekter. Havearkitekt var professor C.Th. Sørensen.

Bebyggelsen, der er opført i 5 etager, er opdelt i en østlig og vestlig enklave af en central grønning, der er anlagt på terrænets laveste niveau. Herfra stiger terrænet kraftigt både mod øst og vest. Karreerne opdeles af 30 m brede nord-syd gående veje, der - på nær Smedetofte - er anlagt med et 14 m bredt, beplantet midterareal.

De tre østlige karreer, der er opført i nyklassicistisk stil, er alle disponeret med adgangsveje langs facaden og et stort grønt gårdrum. Mod Tomsgårdsvej skærmes karreerne af en flot elmetræsække. Længst mod øst afsluttes bebyggelsen med en vinkelbebyggelse, placeret om et forsænket, grønt pladsareal mod Tomsgårdvej.

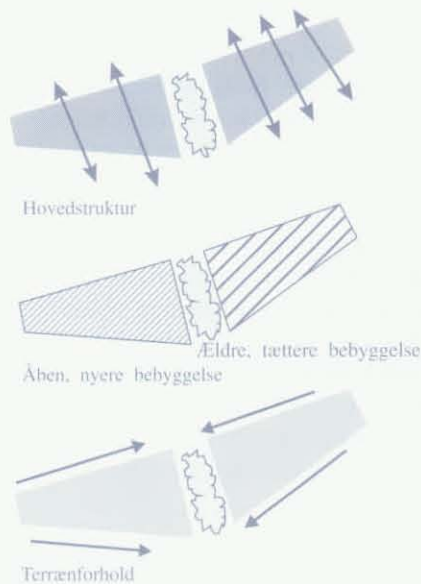
De tre vestlige karreer, der er opført senere end de østlige, adskiller sig både arkitektonisk og strukturelt fra den østlige bebyggelse. Karreerne er opført i funktionalistisk stil, og de to karreer længst mod vest er ikke sluttede, men åbner sig mod henholdsvis Smedetofte og Birkedommervej. Terrænet skråner stærkt mod syd, og derved opstår fine udsyn over hele anlægget. De nord-syd gående, opdelende veje får her en anden karakter: Smedetofte indgår rumligt i den vestligste karrés gårdrum, og Præsteløngen 'lukkes' af en sydligt placeret varmecentral, der virker som en væg i vejrummet.

Den centrale grønning er opdelt i tre hovedområder - et midterareal udlagt til sports- og legeplads, en nordlig del med en u-formet bebyggelse i røde sten og med et grønt gårdrum, der åbner sig mod legepladsen, og endelig et sydligt område med en lav, aflukket børneinstitution. En renovering af beplantningen ville højne grønningens rumlige kvalitet.

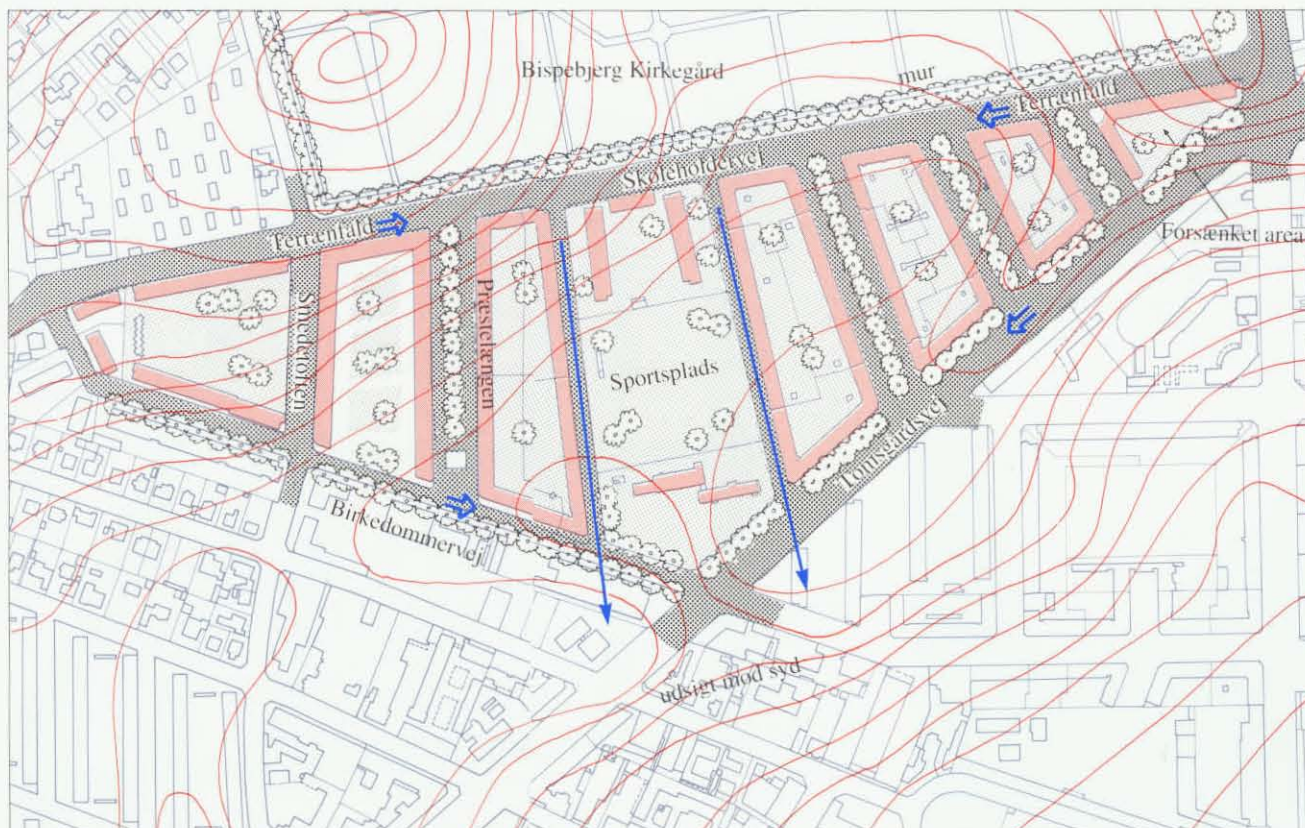
Havearkitekten C. Th. Sørensen har skabt varierede og smukke friarealer i bebyggelsen: Den centrale grønning med sports- og legeplads, karreernes indre, grønne gårde og endelig vejenes grønne midterareal.

Gårdrum ved Præsteløngen

Ringertoften set mod nord, bemærk friarealet til venstre

Karrébebyggelse ved Skoleholdervej, mål 1:5.000

Gårdrum ved Birkedommervej

Tomsgårdsvej, set mod nord

Bispeparken

Bispeparken, der ligger i et trekantområde, afgrænset af Frederiksborgvej, Tagensvej og Landsdommervej, er opført først i 40'erne på et areal ejet af Københavns Kommune. For opførelsen stod forskellige boligselskaber, bl.a. Foreningen Socialt Boligbyggeri. Bebyggelsesplanen er udarbejdet af Københavns Kommune i samarbejde med Ivar Bentsen og Kooperativ Arkitekter. På grund af bebyggelsens centrale placering - tæt ved Grundtvigs Kirke, Bispebjerg Kirkegård og Bispebjerg Hospital - blev der truffet aftale om fælles retningslinier for bebyggelsens udformning, bl.a. med hensyn til materialer, taghældning m.v.

De enkelte bebyggelsesafsnit er tegnet af forskellige arkitekter, bl.a. Kåre Klint, Vald. Jørgensen, Knud Thorball, M.L. Stephensen, Edv. Heiberg, Harald Petersen, Fr. Wagner, Knud Hansen, Ole Buhl og Vagn Kaastrup. C. Th. Sørensen var havearkitekt. Bebyggelsen er karakteristisk for tidens tendens til at opføre store samlede boligbebyggelser med grønne fællesarealer. Bebyggelsen, der er opført i gule sten og varierer i højde fra 3 1/2 til 4 etager, er placeret omkring en nord-sydgående grønning, der strækker sig fra Hovmestervej og næsten op til Grundtvigs Kirke. Terrænet stiger kraftigt mod kirken, der danner fikspunkt mod nord, og mod syd afsluttes grønningen af Grundtvigskolen, der tillige har en mindre, sydligt placeret grønning.

Bispeparken gennemskæres i en blød kurve af Tuborgvej. På trods af vejens store bredde og den intense trafik, hænger bebyggelsen dog fint sammen, bl.a. på grund af et ensartet arkitektonisk udtryk, bebyggelsens understregning af det stigende terræn og endelig af bebyggelsesplanens hovedanslag - den centrale grønning.

I området nord for Tuborgvej danner sammenhængende randbebyggelser væg mod Frederiksborgvej. Omkring den centrale grønning skaber forskudte, sammenhængende blokke en spændende rumlig virkning, forstærket af blokkenes markante gavle. Mod øst fremtræder de forskudte blokke som en gadefacade med kraftige spring, der skaber variation i gadebilledet samt formidler overgangen til det skæve vejkryds mellem Tagensvej og Tuborgvej. Uderummene er præget af det stigende terræn, og en karakterfuld birkelund danner en blød kontrast til bygningskroppene.

I området syd for Tuborgvej er bebyggelsen overvejende udformet med vinkelformede bygninger, der afgrænser området mod Tagensvej og Frederiksborgvej. Bebyggelsen opdeles af mindre øst-vestgående veje, der alle orienterer sig mod grønningen. Hertil kommer de nord-sydgående veje, hvor tårnet på Grundtvigs Kirke danner fikspunkt mod nord. Bl.a. på grund af bygningsstrukturen med de vinkelformede bygninger, virker friarealerne varierede, åbne og venlige, og bebyggelsens vejleder veksler smukt imellem et karakteristisk galvmotiv og store grønne flader - indrammet af bygningskroppe.

Bispeparken er et boligområde af stor kvalitet. Den arkitektoniske udformning og områdets landskabelige kvaliteter danner tilsammen et ensartet og sammenhængende område, hvor beplantning og nuancer samt detaljer i bygningsudformningen tilfører variation. Gennem en dygtig planlægning accentuerer bebyggelsen tillige Grundtvigs Kirkes markante profil i Bispebjergs bybillede.

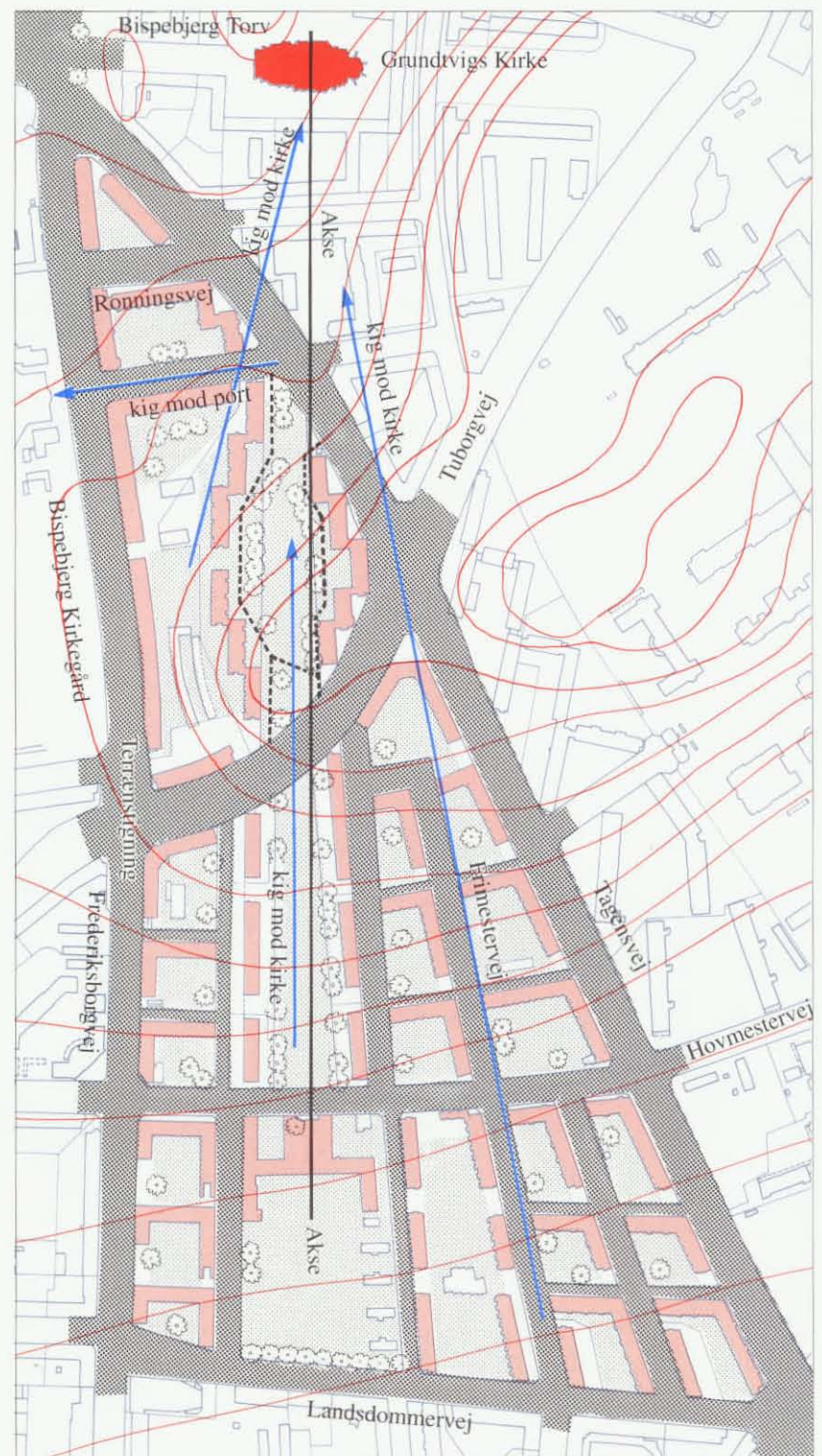
Frimestervej, set mod nord

Landsdommervej mod vest

Bebyggelsen set fra den centrale grønning

Bispeparken, mål 1:5.000

Vibevænget

Bebyggelsesplanen for Vibevænget blev udarbejdet af Stadsarkitektens Direktorat og Stadsingeniørens Direktorat. Oprindeligt blev planen udformet som en karrébebyggelse, men efter ønsker fra KAB, der opførte bebyggelsen i 1927, blev planen udformet som en åben stokbebyggelse. Povl Baumann, Louis Hygum, Erik Mønberg var bygningsarkitekter, og C. Th. Sørensen var tilknyttet som havearkitekt.

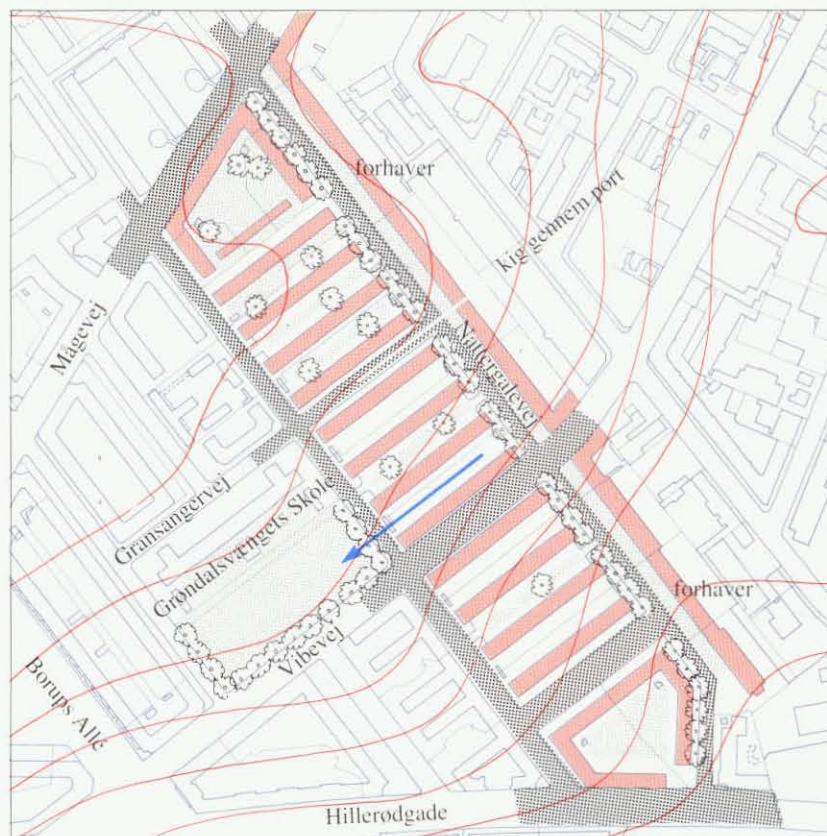
I slutningen af 20'erne nåede de funktionalistiske idealer til Danmark. Netop i denne periode startede den store udbygning af Bispebjerg, og arkitekturretningen fik afgørende indflydelse på de efterfølgende byggerier.

Vibevænget er beliggende imellem Nattergalevej og Rørsangervej, og afgrænses mod nord af Mågevej og mod syd af Hillerødgade. Bebyggelsen er en af de første stokbebyggelser i Danmark, hvor funktionalismens krav til lys og luft bestemte bygningernes orientering, højde og indbyrdes afstand. Der kan trækkes en udviklingslinie fra karreerne ved Borups Allé, opført få år tidligere - ligeledes af Povl Baumann - til denne bebyggelse.

Bygningskroppene er placeret i øst-vestlig retning, og følger terrænet, der falder fra nord mod syd. Planen er enkelt opbygget i tre enheder med hver fire stokke, og afsluttes af delvist åbne karréer mod nord og syd. Afstanden imellem stokkene svarer til en dobbelt husdybde. Bebyggelsen opdeles af Vibevej og Gransangervej. Bygningerne er opført i røde sten og med røde tegltage, forsynet med 5-fags kviste. Stokkene syd for Vibevej adskiller sig ved afvalmede tage og anderledes udformede kviste.

Bebyggelsen afgrænses mod Nattergalevej af et fortov indrammet af en ahornallé. Vejbilledet fremtræder karakterfuldt med kontrast imellem Vibevængets gavle og den overfor liggende lange randbebyggelse med forhaver. De tværgående veje fremtræder som lukkede vejrum, afgrænset af den ovenfor omtalte randbebyggelse.

Havearealerne imellem stokkene var oprindeligt planlagt af C. Th. Sørensen med private forhaver mod syd og en midterplæne, indhegnet af et clematis bevokset hegn. I dag er desværre kun enkelte af havearealerne bevaret i deres oprindelige udformning, ligesom en fælles legeplads i den nordlige karrégård er nedlagt.

Vibevænget, mål 1:5.000

Rørsangervej, set mod nord

Gransangervej, set mod nordøst

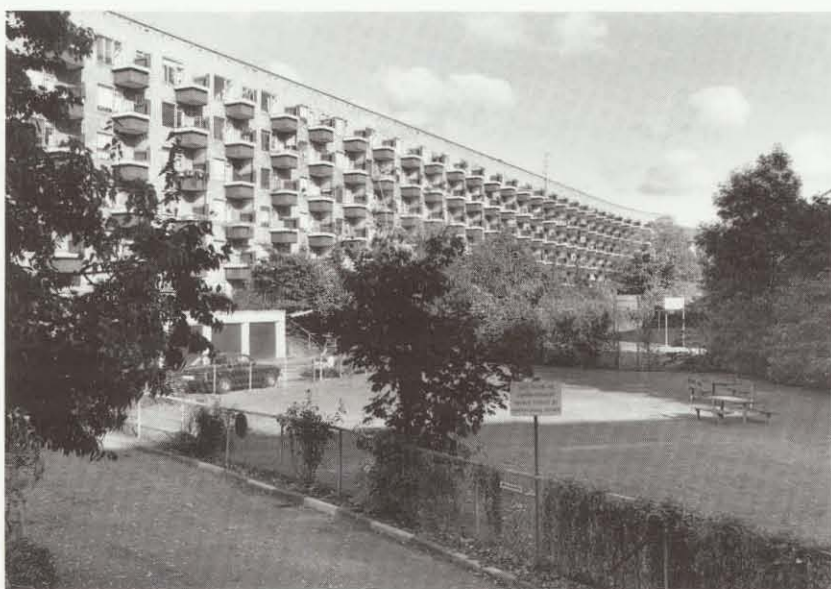
Allé ved Nattergalevej

Storgården

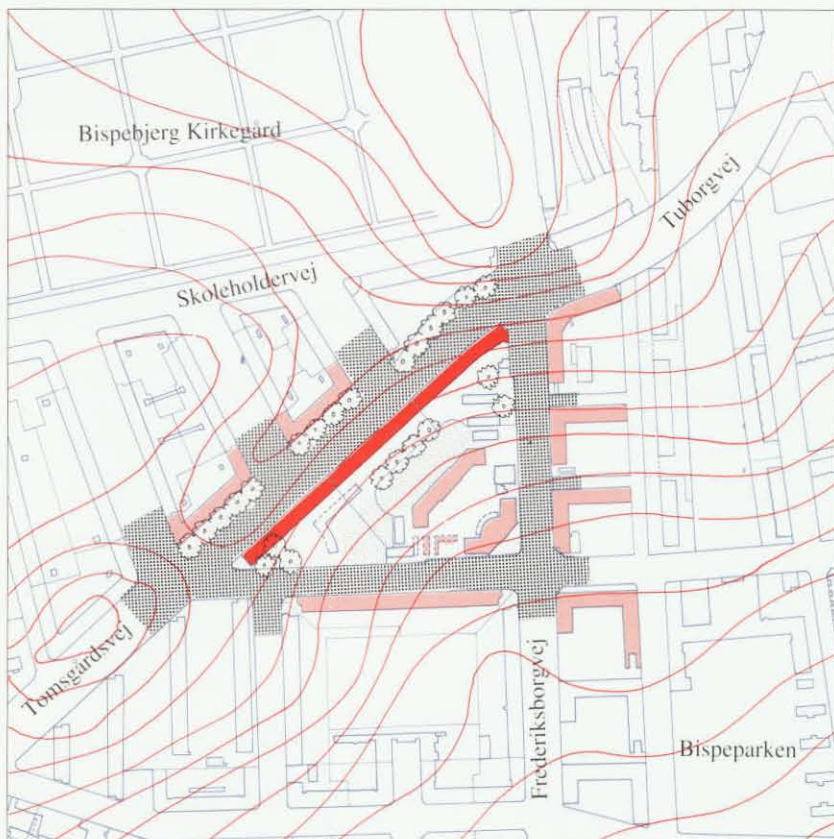
Storgården er beliggende langs Tomsgårdsvej, på strækningen fra Frederiksborgvej til Hovmestervej, og er opført i 1935. Området indgik i en samlet bebyggelsesplanlægning for karreerne ved Skoleholdervej (se side 27). Oprindeligt var der planlagt opført karreer på det trekantede areal.

I stedet blev Storgården opført som - på det tidspunkt - Danmarks længste sammenhængende randbebyggelse, tegnet af arkitekterne Povl Baumann og Knud Hansen. Huset er i 5 etager, ca. 280 m langt, opført i gule sten og med et karakteristisk mønster af frithængende sydvendte altaner mod gårdsiden. Bygningen følger Tomsgårdsvejs svage bue mod øst. Mod gadesiden var der tidligere køkkenaltaner. Disse er desværre blevet fjernet. Bygningen er placeret på et vandret plateau, der via en stejl, beplantet skråning er forbundet med det sydlige friareal.

Bygningens funktionalistiske udformning, herunder de karakteristiske altaner, tilfører bygningen en monumental karakter, og i de følgende årtier efter opførelsen, stod Storgården som et symbol på det moderne etagehus.

Gårdfacaden med de karakteristiske altaner

Storgården, mål 1:5.000

Ryparken

Ryparken er beliggende øst for Lyngbyvej og er opført af Foreningen Socialt Boligbyggeri 1932-34. Teknikere på byggeriet var bl.a. arkitekt Povl Baumann og havearkitekt C. Th. Sørensen. På arealet blev tinglyst en servitut, der fastlagde en 4-etagers bebyggelse mod Lyngbyvej og en 3-etagers bebyggelse på det resterende areal.

Stokbebyggelsen ligger placeret på et let skrånende terræn nord for Ryvangen og afgrænses af Rymarksvej. Bebyggelsesplanen er stramt opbygget med en dobbelt række af næsten nord-syd orienterede stokke i gule sten og med tegltage, adskilt af et grønt bælte. Bebyggelsen er i 3 etager, mod Lyngbyvej dog i 4 etager. På østsiden af stokkene er adgangsvejene placerede, og de resterende arealer imellem stokkene er udlagt til græsbelædede og beplantede friarealer. Bebyggelsen får på grund af de grønne friarealer og smukke piletræsgrupper karakter af en parkbebyggelse. En mindre del af bebyggelsen er placeret nord for Rymarksvej. Orienteret mod Lyngbyvej er der ved tilbagerykning af en stok syd for Rymarksvej, etableret en mindre pladsdannelse, beplantet med klippede tjørn. Tilsvarende afsluttes bebyggelsen nord for Rymarksvej af en lignende beplantet pladsdannelse. Lundehuskirken, der er et fikspunkt i Rymarksvejs vejbillende, binder visuelt bebyggelsen sammen med bydelen vest for Lyngbyvej.

Ryparken er en smukt proportioneret bebyggelse med en frodig, grøn parkkarakter. På grund af Lyngbyvejs barriereeffekt opleves området, sammen med Ryvangen og Mindelunden, som en lidt isoleret enklave i Bispebjerg-bydelen. Bebyggelsen var meget beundret af samtiden, og blev omtalt i litteraturen. I 'Idealister', skrevet af Hans Scherfig omkring 1941, omtales Ryparken:

"I udkanten af København har man bygget en lille by. Lange fritliggende hus-blokke med rummelige altaner og flade tage.

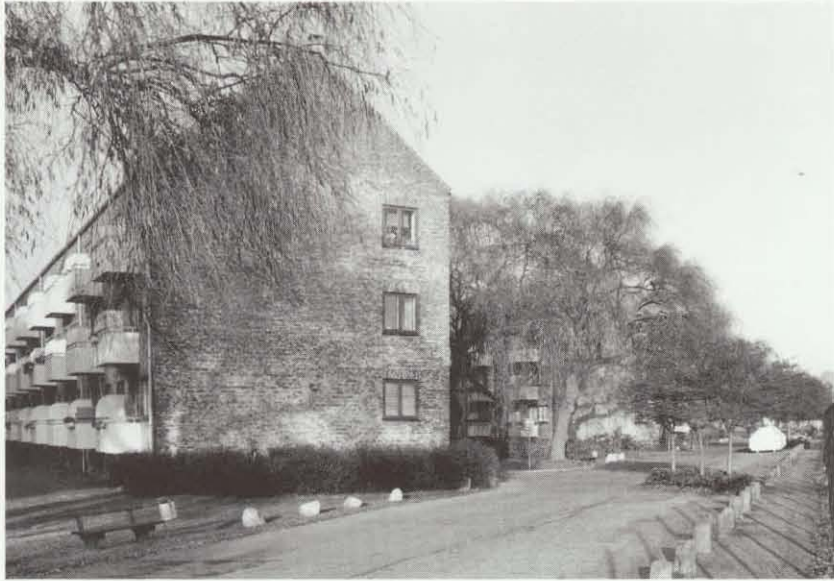
Der er grønne plæner og træer og legepladser og sandkasser mellem hus-blokkene. Det er en parkbebyggelse uden lukkede gårde og bagsider. Moderne lejligheder med brede vinduer og sol og lys. Nedstyrningsskakter og badeværelser og snilde elektriske vaske-indretninger i kælderen.

En lille by i udkanten af den store by. Smukt og fornuftigt planlagt. Med plads til mange indbyggere, som burde være lykkelige og tilfredse mennesker. Og når de ikke er det, har det sine særlige grunde.

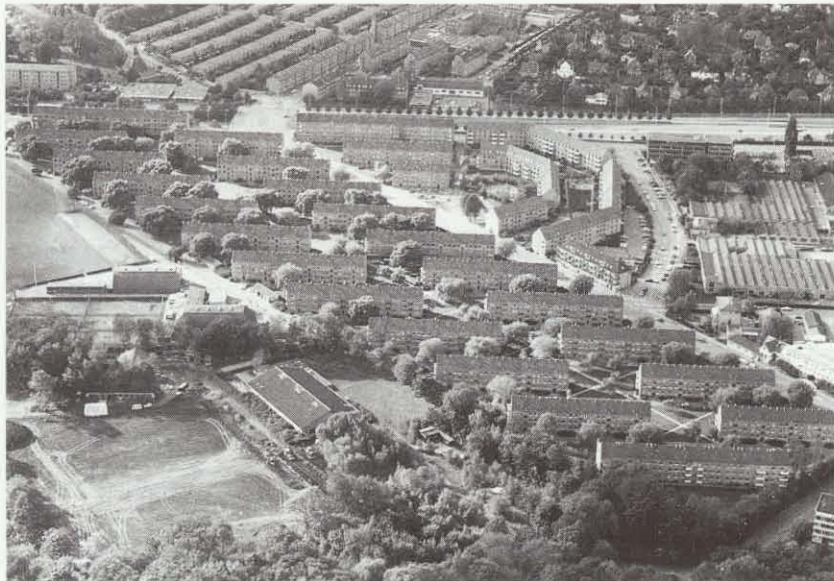
På altanerne er der blomster-kasser med nasturtier og lathyrus. Og der er kulørte parasoller og skærme. Om aftenen tændes der små lamper på altanerne, og folk sidder og drikke te og ryger deres aften-pibe og lader deres radioer gå og lytter til udsendelser om gamle minder fra udstillingsåret og ser på udsigten. Rundt om ligger grønne fællede og kolonihaver. På en dæmning kører de elektriske tog. Og bagved har man udsigt til fjerne gasbeholdere og husgavle med lysreklamer og skor-stene."

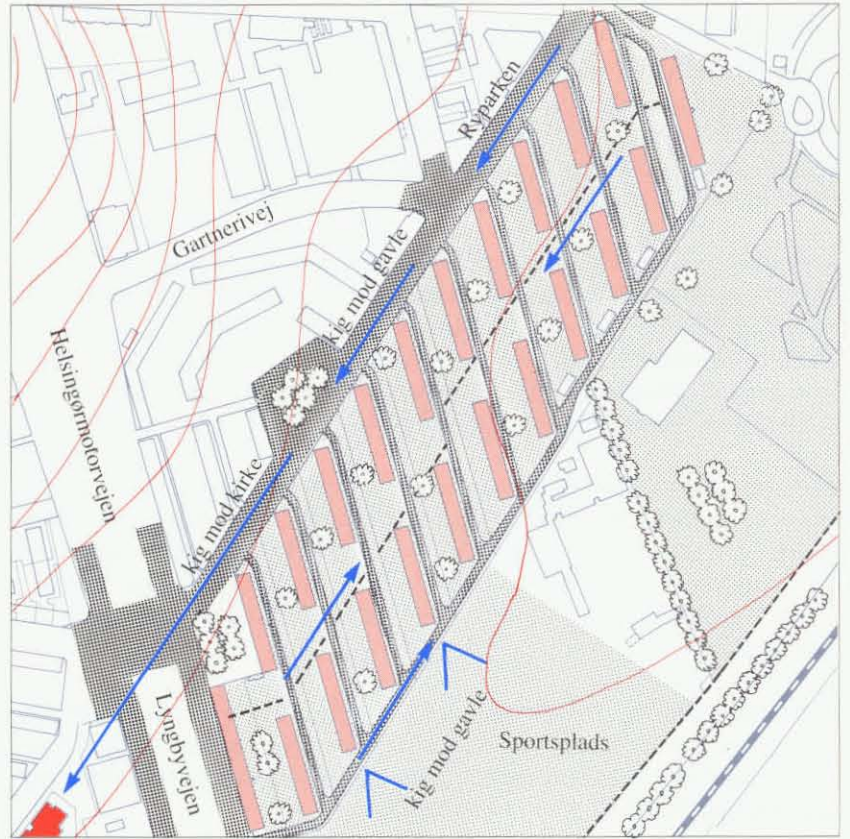
Grønning

Bebyggelsens gavle mod sportspladsen

Luftfoto, set fra øst

Ryvangen, mål 1:5.000

Bebyggelsens hovedsti

Facadeudsnit

Emdrup Vænge og Emdrup Banke

Rækkehusbebyggelsen Emdrup Vænge og Emdrup Banke ligger syd for Emdrup Sø, og er opført på et kommunalt ejet areal, der tidligere blev benyttet til kolonihaver. Bebyggelsen indgår i et større område beliggende imellem Emdrupvej og Lersø Parkallé, med bl.a. Søgården, Emdrup Skole og etageboligbebyggelsen Emdrup Huse.

Københavns Borgerrepræsentation vedtog i 1936 et dispositionsforslag for det ovennævnte område. På grundlag heraf blev Rækkehusbebyggelsen opført i 1939-40 af Arbejdernes Andelsboligforening med Kooperative Arkitekter og Dan Fink som arkitekter og C. Th. Sørensen som havearkitekt. Mod nord afgrænses den 2-etagers rækkehusbebyggelse af 3-etagers boligblokke mod Emdrupvej.

Bebyggelsen er opdelt i 2 næsten ens, svagt vifteformede afsnit placeret om en central grønning med byggelegeplads. Mod Emdrupvej afsluttes grønningen af en svagt buet boligblok, der indgår i randbebyggelsen mod Emdrupvej. Mod syd afgrænses bebyggelsen af en stor, træomkranset grønning med Søgården og Lundehusskolen med lege- og sportspladser.

Rækkehusstokkene, hvis boliger er i 2 etager, er disponeret med private haver mod syd og adgangsstier på nordsiden. Husene er opført i gule sten og med tage, beklædt med tagpap. Boligblokkene mod Emdrupvej har sadeltag, beklædt med bølgeeternit.

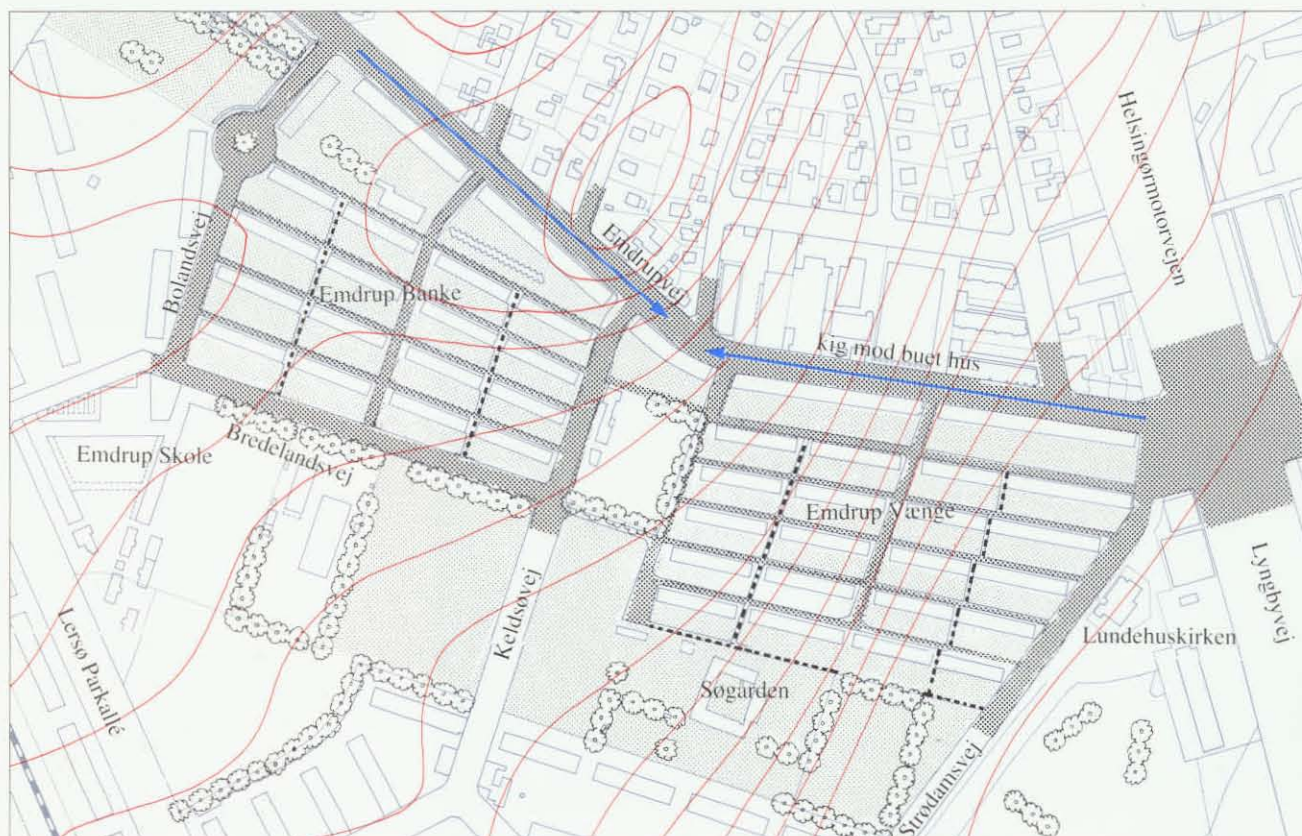
Bebyggelsen byder på meget spændende og varierede kig. Tilpasning til det stærkt faldende terræn mod øst har nødvendiggjort en række forsætninger i de ensidigt orienterede tage og planen rummer stort set ikke en ret vinkel - bl.a. krydser stier og veje hinanden i skæve vinkler.

Bebyggelsen set fra Strødamvej

Emdrup Banke, set mod syd

Emdrup Vænge/Emdrup Banke, mål 1:5.000

Emdrup Vænge 1-11

Villakvarter ved Emdrup Sø

Kvarteret afgrænses af Emdrupvej mod syd, Lyngbyvej mod øst og Emdrup Sø mod vest og nord. Området er det ældste villakvarter i Bispebjerg-bydelen, og har en fortid som haveforeningsområde. I mange år henlå flere af grundene kun bebygget med små skure og lignende, men efterhånden blev skurene erstattet af muremesterhuse og huse bygget efter Bedre Byggeskiks forskrifter. Udstykningen var planlagt af Københavns Kommune, og der var bl.a. fastlagt vejudvidelseslinier, som kom til at bestemme husenes placering på grundene. Omkring 1950'erne var hovedparten af grundene bebygget.

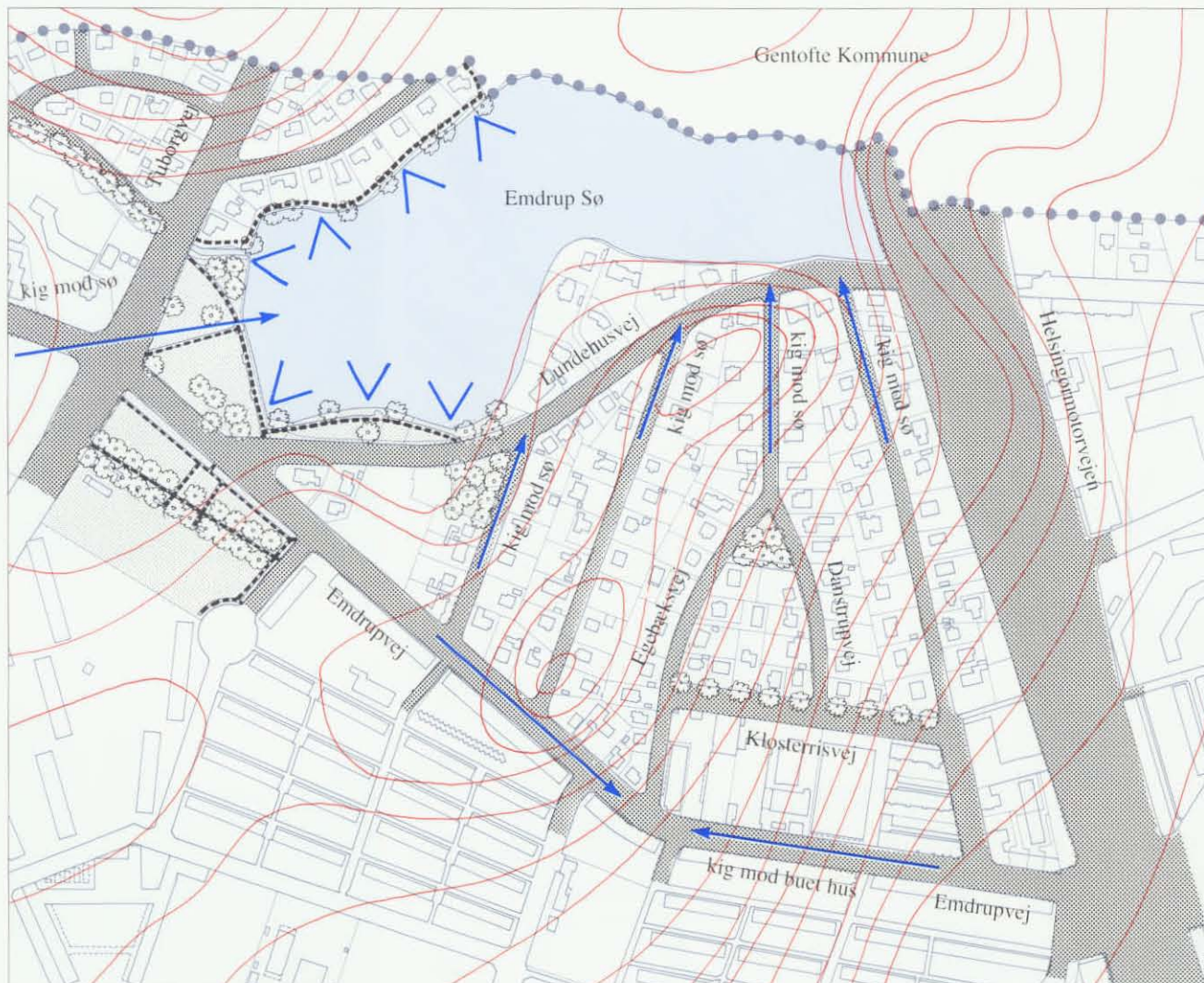
Kvarteret ligger attraktivt på det skrånende terræn ned mod Emdrup Sø og det mod vest beliggende grønne område Emdrup Søpark. Området vejbetjenes via de 2 fordelingsveje Lundehusvej og Emdrupvej. Imellem dem er anlagt 4 mindre boligveje, der spreder sig i vifteform fra Lundehusvej mod Emdrupvej. Midt i området, hvor Egebæksvej og Danstrupvej mødes, er anlagt en trekantet birkelund. Fra alle boligvejene er der udsigt over søen. Bebyggelsen strækker sig helt ned til søen, hvor den afgrænses af en offentlig sti.

Kvarterets centrale plads - birkelunden

Set langs Emdrup Sø

Villakvarter ved Emdrup Sø, mål 1:5.000

Set fra Tuborgvej mod Emdrup Sø

Emdrup Sø

Villakvarter ved Utterslev Mose

Kvarteret er placeret i den vestlige del af Bispebjerg, afgrænset af Utterslev Mose mod nord og Hareskovvej mod vest. Mod øst fortsætter kvarteret frem til Bispebjerg Kirkegård, og mod syd støder villakvarteret op til Utterslev Torv og den mere bymæssige bebyggelse.

Områdets varierede afgrænsning mod nord er bestemt af Utterslev Mose, af terrænet, der skyder sig frem i tungeform og antageligt også af jordbundsforholdene. Vejstrukturen, der overvejende følger det bevægede terræn, er stærkt inspireret af den internationale byplankonkurrence, der blev afholdt i 1908, og hvor stadsgeometer Carl Strinz fik 1. præmie med et forslag, der indeholdt et labyrintagtigt, romantisk vejssystem.

Villakvarteret rummer to overordnede veje - Harsebakken, der forløber fra Utterslev Torv og videre til Gladsaxe Kommune, samt Hyrdevangen, der har en smuk allébeplantning på græsrabatter. Hvor de to overordnede veje mødes, er etableret to større, grønne friarealer. De mindre boligveje nord herfor følger terrænets højdekurver og er meget kurvede, og vejrummene opleves derfor som korte og lukkede. I modsætning hertil

er boligvejene mod syd mere retlinede og placeret på tværs af højdekurverne. Herfra er der vide udsigter både mod øst og vest. En række tværgående stier og små beplantede pladser tilfører villakvarteret yderligere variation.

Villabebyggelsen er meget homogen, bl.a. fordi Københavns Kommune har fastlagt servitutter med bestemmelser om byggelinier m.v. Villaområdet tilgodeser på mange punkter de krav, der stilles til udformning af parcelhuskvarterer i dag. Desværre har gennemførelsen af Hareskovvej amputeret villakvarterets vestlige del, og vejen ligger meget tæt på den yderste husrække.

Allé ved Hyrdevangen

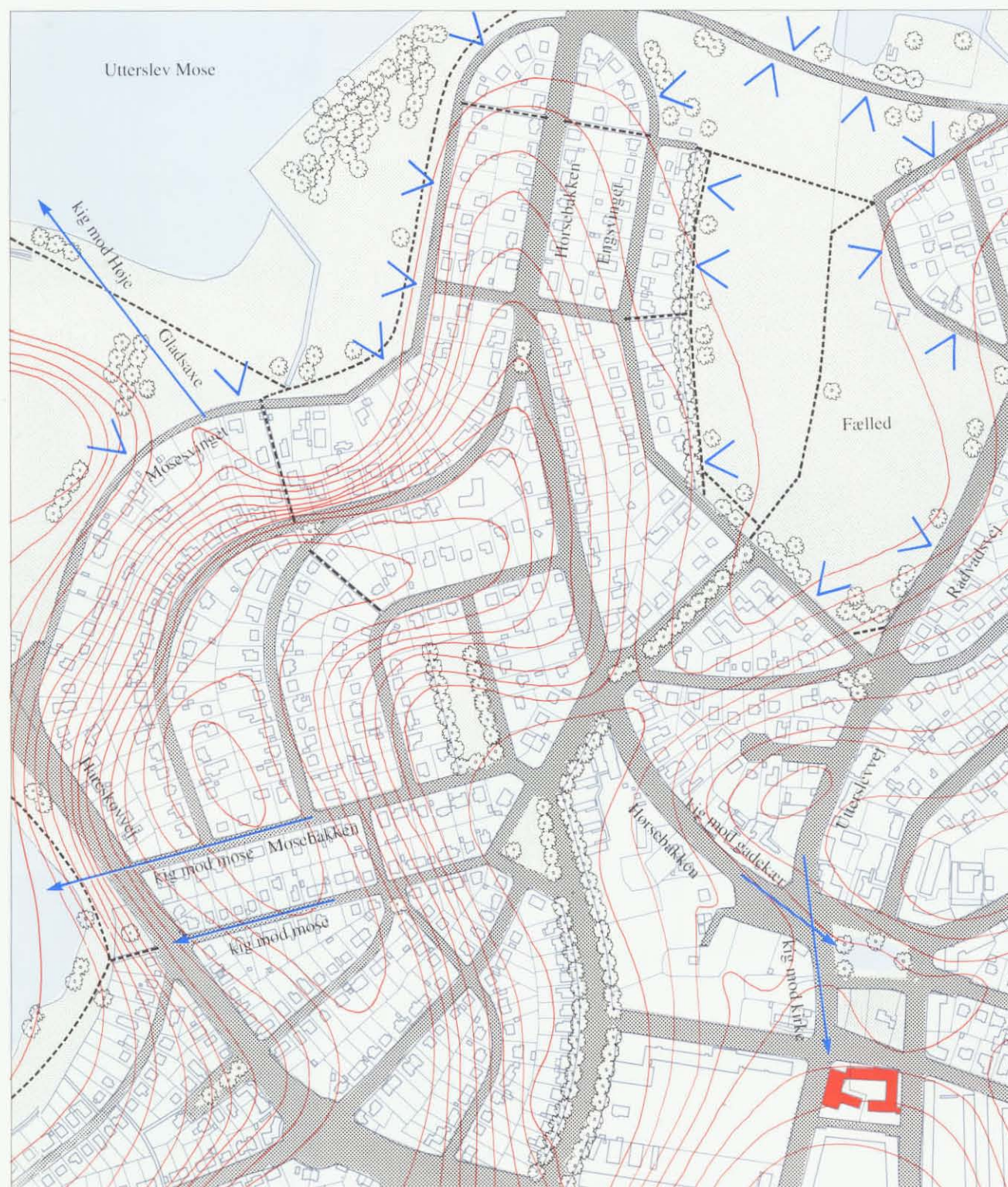
Dyblandsvange set mod sydøst

Grønning ved Hyrdevangen

Skolevange, set mod øst

Villakvarter ved Utterslev Mose, mål 1:5.000

Byarkitektoniske elementer

Utterslev Torv

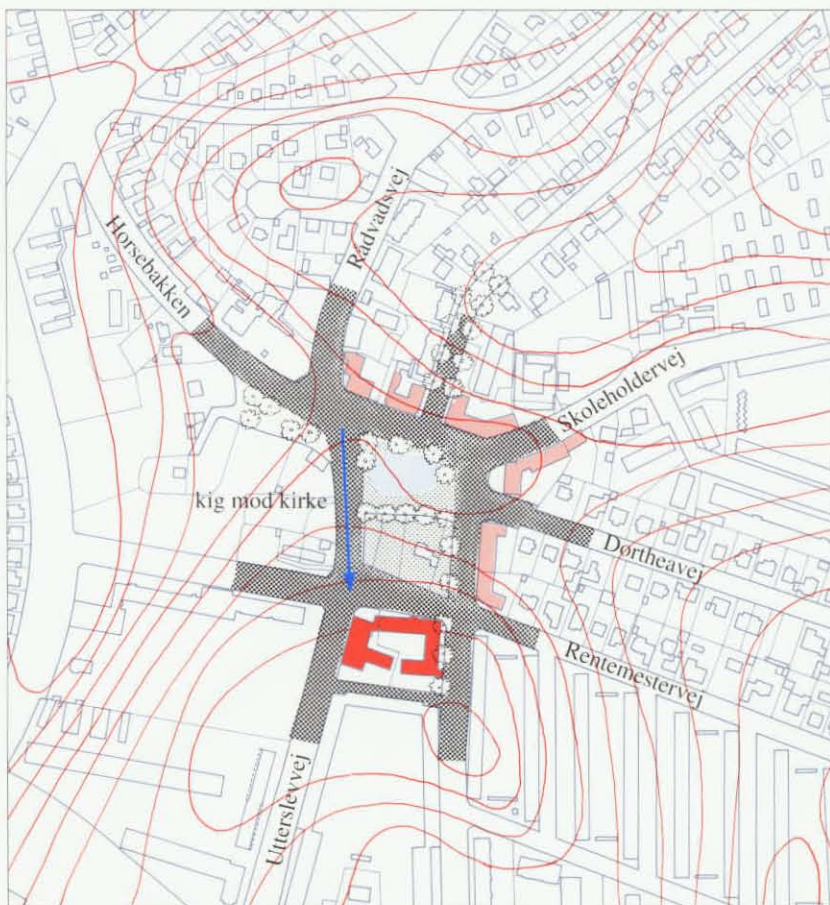
Utterslev Landsby var en landsby af vejfortetypen. Landsbyen rummede i 1680 11 gårde og en kro. Den nuværende bebyggelse ligger næsten på samme måde som de oprindelige gårde - omkring fortet med gadekæret. Også store dele af det oprindelige vej mønster er bevaret. Utterslevvej var oprindelig forbindelsen til Frederikssundsvej, og Skoleholdervej førte til den nu nedrevne Bispebjerg Mølle, der lå på hjørnet af Frederiksborgvej og Tuborgvej. Rentemestervej og Birkedommervej er reminiscenser af det stjerneformede marksystem, der omgav landsbyen før udskiftningen sidst i 1700-tallet. Den tidligere landsbymidte i Utterslev ligger på et skrånende terræn, omgivet af veje på alle sider. Utterslevvej vest for torvet er blødt kurvet. Torvet er omgivet af meget varieret bebyggelse, spændende fra ældre, lav bebyggelse til 3-4 etagers boligbebyggelse. Torvet er opdelt i to dele - et gadekær og en bygrønning. Gadekæret er beplantet med spredte trægrupper. På bygrønningen er beliggende et enkelt ældre hus. Grønningen er omkranset af solitære træer, og indrettet med opholdspladser, bænke m.v. Syd for grønningen ligger Utterslev Kirke.

Utterslev Torv set mod nordvest

Gadekæret set mod øst

Utterslev Torv, mål 1:5.000

Forskudte bygningskroppe langs en del af Frederiksborgvej

Umiddelbart øst for Utterslev Mose, på strækningen fra Rådvalsvejs udmundning i Frederiksborgvej til Bispebjerg Parkallé er bebyggelsen langs Frederiksborgvej udformet på en særlig måde. For at optage vejens bløde kurve mod vest, er den 3-4 etagers bebyggelse på begge sider af vejen opført med forskudte bygningskroppe, der næsten danner et savtakket mønster. Bebyggelserne skaber med denne særlige udformning en overgang fra Frederiksborgsvejs sluttede randbebyggelse på strækningen syd herfor, og den mere opløste randbebyggelse længere mod nord. På strækningen følger Frederiksborgvej det faldende terræn mod nord. De trekantede pladser, der dannes af de forskudte bygningskroppe, benyttes til vareudstillinger og ophold. Endvidere er der fra den vestlige bebyggelses pladser portgennemgange til åbne gårdanlæg, orienteret mod Utterslev Mose.

Bebyggelsen set mod syd

Nørrebro Stationsområde

Området omkring Nørrebro Station ligger på grænsen imellem Nørrebro og Bispebjerg-bydelen, og virker som en form for byport. Samtidig er området et trafikalt knudepunkt, hvor Frederikssundsvej mødes med Lygten, Nordre Fasanvej, Mimergade, Nørrebrogade og Lundtoftegade. Der er både brede veje og en intens trafik. Hertil kommer S-stationen med højbanen, der danner den firedelte port over Frederikssundsvej. Bygningsmassen, der omgiver stationsområdet, udgør et markant sammenstød imellem bygningsdimensioner og arkitektoniske stilarter. Den lille Lygten Station, tegnet af hovedbanegårdens arkitekt H. Wenck i nationalromantisk stil, ligger tæt på den funktionalistiske Nørrebro S-station. På den anden side af højbanen ligger Schou-Epa's bygning, der virker voldsom og påtrængende i bybilledet.

Lygten Station

Nørrebro Station med højbanen

Bispebjerg Parkallé

Parkalléen strækker sig fra Tuborgvej i øst til Utterslev Mose i vest, og gennemskæres af Frederiksborgvej. Parkrummet er opbygget med et ca. 44 m bredt grønt bælte med en smal vejbane i hver side. Vejene er ensrettede og forsynet med stillevejsforanstaltninger. De har tillige en grøn og venlig karakter, bl.a. på grund af det smalle vejprofil med ensidigt fortov. Samtidig med at alléen har en væsentlig rekreativ funktion i byområdet, udgør den også et spændende og flot grønt strøg. Fra Tuborgvej møder man alléen, lige hvor vejen svinger, og oplever kontrasten imellem gadens bebyggelse og det lange, grønne rum med en randbeplantning af flotte træer. Tilsvarende opleves fra Frederiksborgvej tillige udsynet mod Utterslev Mose. Frederiksborgvejs gennemskæring deler alléen op i to strækninger, der trods et ensartet profil byder på forskellige oplevelser.

På den østlige strækning afgrænses alléen mod syd af villabebyggelse, der er beliggende på det stigende terræn mod Grundtvigs Kirke og mod nord af en 2-3 etagers boligbebyggelse. På den første del af strækningen har alléen en udpræget åben parkkarakter. Ved Jeppes Allé er der et flot kig ad det stigende terræn mod Grundtvigs Kirke. På strækningen herefter er parkarealet udnyttet til legepladser og boldbaner, omkranset af lave hække. Parkbæltet får dermed en mere lukket karakter. Den korte, vestlige parkstrækning har på begge sider en 3-etagers bebyggelse. Bebyggelsen er placeret med facaden i vejskel, og får dermed en præcis afgrænsende virkning. Fra strækningen er der udsigt til Utterslev Mose.

Bispebjerg Parkallé, set mod vest

Parkalléen ved Håndværkerhaven

Lersø Parkallé

Lersø Parkallé strækker sig i Bispebjerg-bydelen fra Rovinggade i syd til Tuborgvej i nord. Alléen danner sammen med Bispebjerg Parkallé et næsten sammenhængende grønt strøg imellem Utterslev Mose og Lersøparken. Alléens profil er opbygget med stier i egen tracé, afgrænset af grønne, træbeplantede rabatter.

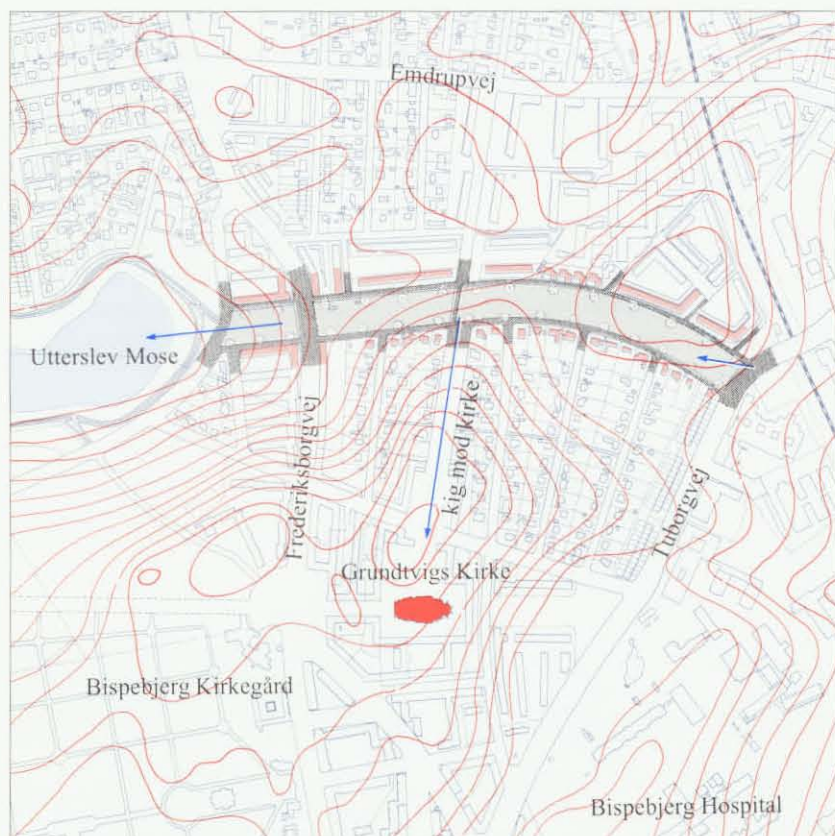
Alléen er opdelt i tre meget forskellige strækninger: Den sydlige strækning er omgivet af haveforeninger på begge sider, og alléen indgår i Lersøparkens grønne bælte. Den midterste strækning rummer et af Danmarks første eksempler på 'græsplæneindustri'. Lave og fritliggende røde industribygninger indrammer alléen, og fremtræder med en åben, parkagtig karakter. Bebyggelsen - kaldet Konfektionsbyen - er opført efter servitutter, der bl.a. fastlagde at murværk skulle opføres i røde sten og at friarealer skulle udformes efter bestemte retningslinier. I dag er området omfattet af en lokalplan. Industriområdet rummer bl.a. Magasins tidligere fjernlager - nu Symbion, Den Danske Banks Datacenter, Danmarks Pædagogiske Institut, Arbejdsmiljøinstituttet m.v. Den karakterfulde allébeplantning langs vejen danner - sammen med det græsbeklædte, bevægede terræn og det varierede stiforløb - en smuk helhed. Den nordlige strækning rummer en række 3-etagers boligejendomme, placeret parallelt med alléen, og mod øst boligbebyggelsen Emdrup Huse og Lundehusskolen, svømmehal m.v. På denne strækning er der mange flotte kig mod øst til sportspladserne og de grønne friarealer ved Lundehusskolen.

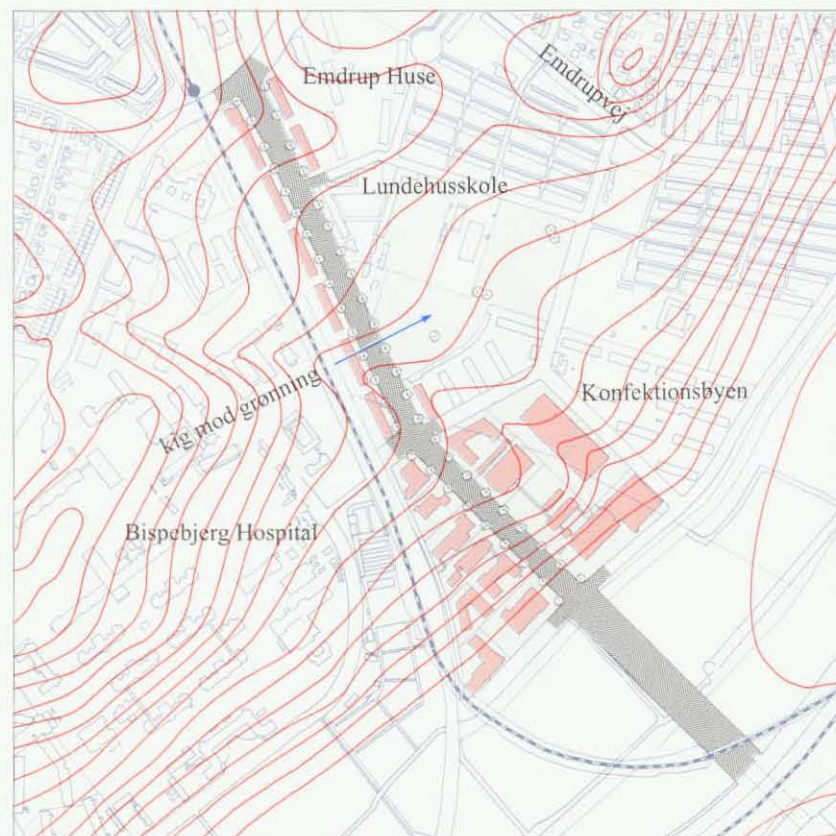
Lersø Parkallé - Den Danske Bank

Lersø Parkallé set mod sydøst

Bispebjerg Parkallé, mål 1:10.000

Udsnit af Lersø Parkallé, mål 1:10.000

Bispebjergs bygninger

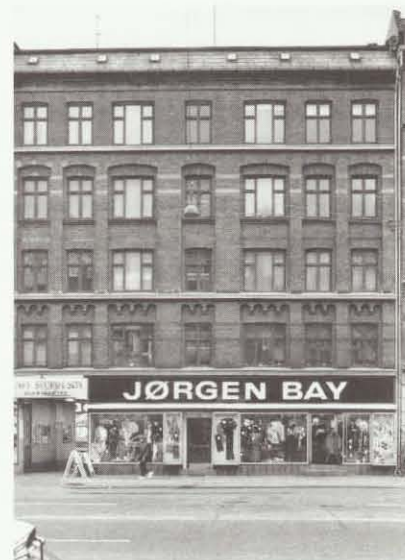
Den ældste bebyggelse - før 1850

I dag findes kun få synlige spor af den ældste bebyggelse i bydelen. I det stærkt kuperede landbrugsland fandtes alene landsbyerne Utterslev og Emdrup samt nogle få spredte udflyttergårde. Ingen af byerne havde kirke. Emdrup, der lå tæt vest for Emdrup Sø, er nu helt forsvundet, og i Utterslev, der lå ved det nuværende Utterslev Torv, findes kun ganske enkelte gamle bygninger. Den gamle bebyggelse var af den traditionelle sjællandske type, længehuse opført i bindingsværk og med stråtag. Gårdene var lukkede 3- eller 4-længede anlæg, og især i Utterslev lå desuden en del ganske små 1-længede jordløse huse. Endelig fandtes enkelte lystejeendomme, klassicistiske bygninger i to etager, bl.a. Emdrupgård fra begyndelsen af 1700-tallet.

Den begyndende byvækst - 1850-1900

Den voldsomme byvækst i brokvartererne tog fart efter voldenes fald, og væksten nåede snart ud over det nuværende Nørrebros rammer. Allerede omkr. 1850 lå der en næsten sammenhængende, men tilfældig randbebyggelse langs nordsiden af Frederikssundsvej på strækningen fra Frederiksborgvej til Utterslev landsby. Det var dårligt byggede 1- og 2-etages længehuse, opført i spekulationsøjemed på små parceller. Bag husene blev bygget værksteder og skure. Da husene blev dårligt vedligeholdt, blev de hurtigt til slum. Enkelte af dem findes dog stadig, især nogle af bagbygningerne.

Et af de få tilbageværende gamle landsbyhuse. Det overkalkede bindingsværk er typisk sjællandsk byggeskik, og de gennemstukne hjælkeender vidner om høj alder (huset er muligvis opført 1677). Utterslev Torv 49.

Hustyperne fra Nørrebrogade genfindes langs det indre Frederikssundsvej, her nr. 13 (opf. 1898), som har en svagt profileret facade, men med mange fint udførte murværksdetaljer.

Frederikssundsvej 37 (opf. 1900) herunder, er i blank mur, men karnapper, blændinger og andre dekorationer er i puds eller sandsten. Facadeudtrykket og bygningens silhouet er blevet mere levende med kvistene og hjørnekarnappen, der tegner sig mod himlen.

Den høje bebyggelse kom til efter 1880, hvor der i tilfældig rækkefølge blev bygget typiske 5-etages brokvartersejendomme på de små parceller ved Frederikssundsvej. Hermed opstod et meget broget bybillede, hvor de små, ældre huse lå indeklemt mellem høje nybygninger, der havde brandgavle direkte i naboskel. Samtidig bredte bebyggelsen sig i en bræmme på begge sider af Frederikssundsvej, og der opstod her kvarterer med en frodig blanding af boliger og erhvervsbygninger ved de lange, helt lige gader. Ligesom på Nørrebro var de fleste lejligheder små, der manglede sanitære installationer, og gårdene, husenes friarealer, var yderst begrænsede. De nye huse var en art standardbygninger med symmetriske facader i blank mur med en dekorativ detaljering i sandsten, puds eller formsten af tegl, dannebrogsvinduer og ofte kvaderpudset stueetage. På de højeste ejendomme var taget det såkaldte københavner-tag, en skiferbeklædt mansard afsluttet med fladt zinktæg, hvormed byggemulighederne kunne udnyttes til det yderste inden for lovgivningens bestemmelser om maksimal bygningshøjde.

Stilmæssigt låner perioden frit fra mange arkitekturretninger og tidsaldre, og man kan møde vidt forskellige stilelementer i en og samme husfacade. Ved baggaderne har husene gennemgående et ret enkelt og svagt profileret facadeudtryk, medens de større ejendomme mod strøgegaden Frederikssundsvej har et mere righoldigt ydre. Især fra årtierne før og efter århundredskiftet finder man strøgeejendomme med et frodigt spil mellem fuldt lys og dyb skygge, skabt af facadens svulmende former og dybe nicher.

Før århundredskiftet har sidegadernes huse provinsbykarakter. Her findes adskillige huse i 1½ og 2½ etage, enkle huse uden særpræg, men bygget over de regler for proportioner og fagdeling, som enhver håndværker kunne udenad. N. Fasanvej 273 (opf. 1894).

Frederikssundsvej 78 A (opf. 1908 for Povl Fechtels Hospital) viser nationalromantiske træk. Den symmetriske bygning ligger tilbagetrukket bag en forhave. De store vinduesformater og facadens fint gennemarbejdede murværk giver associationer til tidens skolebyggeri.

Frederikssundsvej 17 (opf. 1907) er karakteristisk for perioden. Facaden er rigt udsmykket med stuk-detaljer, der underordner sig fladen, samtidig med at den lyse facade tydeliggør de fremspringende karnapper og de dybe nicher.

Den store ejendom Frederikssundsvej 66 /Houmanns Allé 1-7 (opf. 1908) har en rolig facade med svagt relief og jævnt fordelte, ensartede vinduer. Karnapperne tydeliggør symmetrien, og der spilles bevidst på kontrasten mellem den lyse facade og de mørke vinduer og altaner.

Sidegadernes huse fra århundredets begyndelse har meget til fælles med strøgebebyggelsen mht. stilpræg, men husene er lavere og enklere. Ørnevej 11 (opf. 1904) til højre er et typisk eksempel, smukt proportioneret og med enkle dekorationer i facadens puds.

Byvæksten gik meget hurtigt i disse år. Alene i århundredets sidste tiår fordobledes bydelens indbyggertal til knap 10.000, og vækstrytmen blev fastholdt langt ind i det nye århundrede, således at hvert tiår stadig indebar en fordobling af folketallet.

Nationalromantikken og nyklassicismen

Efter århundredskiftet får størstedelen af byggeriet i bydelen nationalromantiske træk. Vægten lægges på de hjemlige materialer, hvis karakter udnyttes bevidst i teglfacader og tegltage. Der er typisk tale om lidt tungt virkende bygninger med danske, middelalderlige referencer, men i en fri gendigtning i de levende, venlige rum og facader, der præges af godt, traditionelt håndværk. Bispebjerg Hospital, bygget af Martin Nyrop, der var en af nationalromantikkenes hovedskikkelser, rummer mange af denne arkitekturretnings karakteristiske træk i både bygningsformer og detaljer, og også i bebyggelsesplanen indvarsler hospitalet nye tendenser med de frit beliggende pavilloner i intimt samspil med parkanlægget.

Bispebjergs vigtigste bygningsværk, Grundtvigs Kirke, er tegnet af P. V. Jensen Klint, den anden af nationalromantikkenes centrale personer, og efter hans død blev arbejdet færdiggjort af sønnen Kaare Klint. Til forskel fra den frodige Nyrop repræsenterer Jensen Klint den lidt mere asketiske retning, der søger den stærkest mulige forenkling af formen, men fælles for begge - og for alle nationalromantikkenes udøvere - er kravet om høj håndværksmæssig kvalitet i omhyggeligt afklarede konstruktioner, som

1920'ernes boligbyggeri omkring Borups Allé er af stor arkitektonisk og håndværksmæssig lødighed. De store, velproportionerede karreer danner smukke gaderum. Bogfinkevej 2 mfl. (opf. 1921) er nyklassicistisk mod gaden - men mod gården finder man tydelige nationalromantiske træk i "vægtergangen".

Også i bebyggelsen ved Kærsangervej, opført 1924 af Povl Baumann, møder man nyklassicismen, men i en mild og uortodoks form. Stilpræget slår især igennem i dørpartierne og i symmetrien, medens f.eks. vinduesformaterne er bestemt af brugsmæssige hensyn.

Et fint tema i kvarteret ved Borups Allé er forhaverne. Ved Borups Allé måtte de små, overdækkede verandaer og det meste af haverne vige for vejudvidelsen, men ved sidevejene er haverne intakte (Borups Allé 230 mfl., opført 1918).

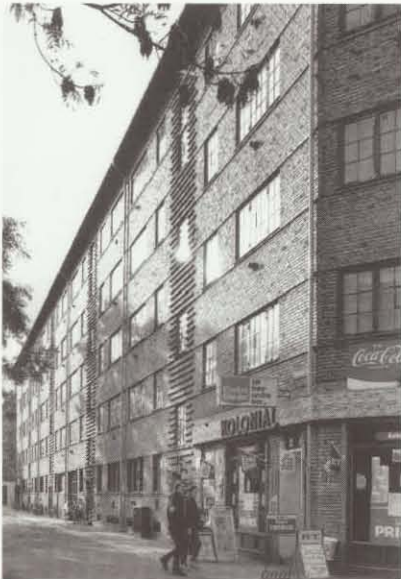
altid fremtræder synlige. Det fornemme murerarbejde i Grundtvigs Kirke er et godt eksempel herpå.

Nyklassicismen opstod egentlig som en reaktion mod nationalromantikken, eller i hvert fald mod dennes mest brogede og følelsesfulde sider. Set på afstand kan dette modsætningsforhold mellem de to retninger nok undre, ikke mindst fordi modsætningsforholdet blev oplevet meget stærkt af samtiden, for i hvert fald i det almindelige byggeri havde de to retninger meget til fælles i inspirationsgrundlaget. Jensen Klints trang til forenkling og afklarede bygningsformer, den håndværksmæssige kvalitet og de omsorgsfuldt gennemarbejdede bygningsdetaljer genfinder man helt i de nyklassicistiske bygninger, og det er langt fra i alle stilretningens bygninger man oplever monotoni, tørhed og overdrevet selvhøjtidelighed, således som den nærmeste eftertid hævdede. I Bispebjerg-bydelen finder man gode eksempler på nyklassicistisk boligbyggeri, f.eks. de fornem gennemarbejdede boligkarreer ved Borups Allé, og også småhusbyggeriet modtog stærke påvirkninger, som det fremgår af sidste afsnit.

Det sociale boligbyggeri i mellemkrigsårene

De store, helhedsplanlagte etageboligområder fra mellemkrigsårene sætter deres stærke præg på bydelen og giver store kvarterer en særlig homogenitet. En meget betydelig del af boligbyggeriet blev i disse år

opført på Bispebjerg, i 1930'erne således op mod halvdelen af det samlede antal nye boliger i kommunen. Idealerne skiftede i denne tyveårsperiode, både for bebyggelsesplanernes og for de enkelte bygningers vedkommende. Den lukkede karréform tæt knyttet til gaderummet åbner sig efterhånden og afløses af friere udformede bebyggelsesplaner, hvor det nu er solorienteringen og ikke gadens retning, der er afgørende. Man finder både eksempler på principfaste stokbebyggelser med husene ordnet på række og geled - og langt mere levende planer, ofte benævnt parkbebyggelser, hvori der er et smukt samspil mellem bygningerne og de store grønne rum. På samme måde ændrer bygningerne udtryk fra det klassicistiske hus med enkle, rolige facader og rytmisk placerede vindueshuller til huse med stadig mere åbne facader og med altaner på begge langsider. Udviklingen afspejler ændret lovgivning og byggeteknik: Oprindeligt skulle de højere huse have to trapper, men man kunne nu nøjes med én brandfri trappe samt brandredningsaltaner til begge sider, og altanerne udviklede sig snart til anvendelige udeopholdsarealer - og de bærende facader og midterskille rum afløstes af bærende tværskillevægge, som tillod en langt friere udformning af facaden. Lejlighedstyperne udviklede sig tilsvarende, et typisk træk blev således den rummelige karnap i forbindelse med altanen. Men lejlighederne var små, Bispebjerg har en meget høj andel af 2 værelsesboliger. Alligevel var det en storhedstid for det sociale boligbyggeri, både arkitektonisk, planlægningsmæssigt og socialt, og en lang række af landets bedste arkitekter engagerede sig i arbejdet.

Endnu omkr. 1930 fastholdes karréformen som her ved Klokkerhøjen og Gravervænget (opf. 1930 af Københavns Kommune). Funktionalismens stilpræg begynder at slå igennem, her især i vinduesformaternes understregning af de vandrette linier og i trappepartierne.

Ryparken er et tidligt eksempel på en parkbebyggelse. Husene orienterer sig nu mod den bedste solretning og ligger frit som enkeltstokke i parkarealet. Facadebilledet præges af altanerne, der er større end sædvanligt i denne periode (opf. 1933).

Klokkergården (Birkedommervej-Skoleholdervej, opf. 1939 af Povl Baumann, Knud Hansen og C. Th. Sørensen) er en af bydelens mange gode sociale boligbebyggelser fra denne tid. De små altaner med skærme, der beskytter mod blæst og indkig, genfindes flere andre

steder (f.eks. i Storgården). Også mod havesiden er altanerne det vigtigste element i facadekompositionen. En tankevækkende detalje: I forgrunden ses de ialt 5 garager til bebyggelsens 170 boliger.

En særlig form for "parkbebyggelse" udgør de små private udlejningsejendomme, som i 1930'erne ikke mere lægges i gadelinien. Ved Frederiksborgvej ligger en lille gruppe indbyrdes forskellige huse af denne art. (Frederiksborgvej 228 mfl., opf. 1931-36).

Med krigens mangel på bl.a. jern måtte man vende tilbage til mere traditionelle byggemetoder. I bebyggelsen ved Hovmestervej (opf. 1941 af Povl Baumann) benyttes franske altaner, og de smalle åbninger overdækkes med traditionelle murstik.

I Bispeparken (de viste bygninger opf. 1941 af Edv. Heiberg og Harald Petersen) finder vi det fuldt udviklede altankarnapsystem. Den fine bebyggelsesplan med husene i randen af et stort parkrum har meget til fælles med Universitetsparken i Århus.

Spredt i bydelen findes flere mindre rækkehusbebyggelser. En af de tidligste ligger på Pragstjernevej (opf. 1928). De velformede og fint detaljerede huse har tydeligt Bedre Byggeskik-præg.

Emdrupvænge (opf. 1939) er en større rækkehusbebyggelse med de sydorienterede huse liggende i lange stokke på et skrånende terræn. Husene har ensidigt tagfald. Alle husene har have.

En lille rækkehusbebyggelse ved Pragstjernevej (opf. 1947) repræsenterer en kendt type fra efterkrigsårene. Med de to etager og den høje trempel udnyttes husets volumen godt, og de sammensatte bygningsformer skaber et levende helhedsbillede.

Atelierhusene på Grønnemose Allé (opf. 1943 af Viggo Møller-Jensen) er en meget fin, lille rækkehusbebyggelse beregnet for billedkunstnere. Husene er enkle og billige, men danner alligevel med deres forskydninger og huggegårde en levende helhed.

Villakvartererne - bygmesterhuse og bungalows

Medens brokvartererne og de gamle bydele næsten alene bestod af tæt og høj karrébebyggelse, blev der i de indlemmede distrikter også plads for villakvarterer. Der skete "af sig selv" en vis social sortering, således at de bedrestillede søgte til Frederiksberg og Gentofte Kommune, medens middelstanden og arbejderbefolkningen fortrinsvis bosatte sig i de indlemmede distrikter. I Bispebjerg-bydelen blev villakvartererne især bebygget i 1920'erne og 1930'erne. De begyndte deres tilværelse som såkaldte overgangskvarterer, dvs. at grundene først blev dyrket som nyttehaver, og der blev bygget et beskedent havehus til fritidsbrug. Efterhånden blev mange af husene udvidet ved selvbyggeri og i krigs- og kriseårene taget i brug til helårsbeboelse, og da der kom bedre tider, blev de primitive huse afløst af "rigtige" helårshuse.

Småhusbyggeriet blev i betydelig grad præget af den pædagogiske påvirkning, der udgik fra Landsforeningen Bedre Byggeskik. Foreningen bistod bygmestre med tilretning af småhusprojekterne, så husene fik et enkelt, velformet ydre og en god og brugbar planløsning. Udgangspunktet var den danske bygningstradition fra købstæder og landsbyer, parret med træk fra både nationalromantik og - især - nyklassicisme. Bedre Byggeskik-husene er meget karakteristiske med deres ofte næsten kvadratiske grundplan, det halvvalmede tegltag med opskalkning og uden udhæng og de smukt proportionerede facader og kviste. Det gode håndværk præger disse huse, hvis eneste dekoration gerne er en smukt udformet hoveddør el. lign. I Bispebjergs villakvarterer findes adskillige gode eksempler af denne art.

Andre tendenser prægede småhusbyggeriet i mellemkrigsårene. Den rendyrkede funktionalisme var sjælden i middelstandskvartererne, men begrebet "funkishuse" ses i forskellige varianter. Et særlig karakteristisk træk er hjørnevinduerne, der i den oprindelige form var af stål, men nu ofte er erstattet af træ- eller plastvinduer. Den såkaldte bungalow, som i sig rummer både funkis og amerikansk småhusinspiration, ses mange steder. Det er et 1-planshus med lavt helvalmet pap- eller tegltag og gerne med halvhøj kælder.

Dobbelthuse bygges i alle perioder i dette århundrede. Et tidligt eksempel er en række dobbelthuse ved Hjortholms Allé, opført med samme hovedform men alligevel med mindre variationer. (Hjortholms Allé 15 mfl., opf. 1900).

Dobbelthusene fra 1920'erne har typisk samme arkitektoniske udtryk som de omliggende énfamiliehuse. Det velformede dobbelthus Mellemvangen 3 (opf. 1920) bærer tydeligt præg af Bedre Byggeskik-påvirkningen.

Pernillevej 23 (opf. 1925) rummer mange af nyklassicismens karakteristiske træk: Symmetrien med hoveddøren i midten, de runde vinduer og det lave, afvalmede tag.

Bispebjerg Parkallé 15 (opført 1919) er et af bydelens få énfamiliehuse i strengt gennemført nyklassicisme. Dog bryder vinduer og skorstene symmetrien i den stærkt forenklede facade.

Bedre Byggeskik-inspirationen præger en stor del af villabyggeriet i mellemkrigstiden. Lundehusvej 5 (opf. 1928) er en smuk repræsentant, som med den velproportionerede, symmetriske facade også har tydelige klassicistiske træk.

Emdrup Kærvej 3 (opf. 1922) er et sent eksempel på den tidlige villatype med historicistiske træk. Typisk er således den dekorative udformning af gavltrekanter.

Det typiske, lidt større Bedre Byggeskik-hus har omtrent kvadratisk grundplan, halvvalmet tag og ofte en større eller mindre gavlkvist som her på Nebbegårdsbakken 6 (opf. 1932). De fint gennemarbejdede detaljer er også karakteristiske for typen.

1930'ernes funkishuse var et barn af funktionalismen. På Dalmosevej 5 (opf. 1934) finder man de typiske træk, det flade tag, den pudsede facade (en efterligning af betonhusene), hjørnevinduerne og baldakinen ved hoveddøren.

Mange steder ses det helt enkle, rektangulære hus med opskalket vinkeltag uden udhæng. Disse huse bærer både præg af nyklassicisme og Bedre Byggeskik. Tandsnitgesimsen og de smårudede vinduer er typiske træk. (Lundehusvej 19, opf. 1931).

Den funktionalistiske énfamiliebolig er kun sjældent forekommende, og da næsten kun i form af store villaer. Bomhusvej 7 A (opf. 1934) er et stilsikkert eksempel med den halvrunde havestue, den store balkon og hjørnevinduerne.

Bungalowen var en udbredt småhustype i 1930'erne. Et godt eksempel er Dalmosevej 16 (opf. 1938). Huset har det lave paptag med udhæng, den høje kælder og teglstensbåndene, der understreger de vandrette linier.

De lidt større, individuelle huse i 1940'erne og 1950'erne har typisk en mere sammensat hovedform end småhuse, men er som disse normalt i ét plan. Rismosevej 5 (opf. 1948).

På Bomhusvej 20 i Emdrup ligger denne velformede og gennemført funktionsbestemte fabriksbygning. De store vinduer giver maksimalt lys til arbejdet, og den faste vinduesrytme giver bygningen et sagligt og afklaret udtryk.

I Konfektionsbyen ved Lersø Parkallé ligger en samlet gruppe gode erhvervsbygninger. Bygningsformerne og de fint gennemarbejdede udearealer giver bebyggelsen megen lighed med tidens skoler og andre institutioner. Lersø Parkallé 100 (opf. 1960 af Erik Christian Sørensen, efterfølgende bygninger af Hvidt og Mølgaard).

Blandt bydelens mange industribygninger af yderst vekslende kvalitet finder man så fine og tidstypiske eksempler som Dortheavej 10 (opf. 1900). Der er ofret megen omhu på de sirlige facadedetaljer og de dekorative gavlafslutninger.

Ved Lygten ligger en gruppe administrationsbygninger for flere fagforbund, bygget i 1960'erne og 70'erne. Grafisk Forbundshus, Lygten 16 er opført 1973 af Nils Andersen & Salli Besiakow. Huset er for nyt til at være medtaget i bygningsregisteren.

Et sent eksempel på en fabriksbygning med tydeligt præg af funktionalisme. De skulpturelle virkemidler giver på vellykket måde bygningen en monumental virkning. Dortheavej 3 (opf. 1949).

I 1940 blev denne strøgejendom bygget på hjørnet af Frederikssundsvej og Frederiksborgvej til afløsning af gammel bebyggelse. Den velformede bygning med butikker og boliger viser det fuldt udviklede altan-karnapsystem.

Grundtvigs Kirke opleves med sin beliggenhed højt på Bispebjerg som bydelens vigtigste punkt. Arkitektonisk er den et af århundredets hovedværker (opf. 1921-1940 af P. V. Jensen Klint og Kaare Klint). Se omtalen af kirken og det omgivende kvarter side 10 og 22.

Boligbebyggelsen omkring Grundtvigs Kirke (1924-26, P. V. Jensen Klint, Charles I. Schou og Georg Gøssel) omtales side 22.

Lundehuskirken var en nyskabelse, som fik stor betydning for dansk kirkebyggeri. Den pyramideformede kirkebygning med det integrerede klokketårn danner sammen med de lave bygninger til menighedslokaler en sluttet komposition (opf. 1957 af Holger Jensen).

Den gamle jernbanestation ved Lygten er opført 1906 af Statsbanernes overarkitekt Heinrich Wenck.

Bispebjerg Hospital, opført 1907-13 af Martin Nyrop, er et af nationalromantikens hovedværker. Hospitalet, der rummer en rigdom af fine arkitekturmotiver, danner en by i byen og omtales side 24.

Bispebjerg Kirkegård rummer flere fine bygningsværker. Krematoriet, opført af Holger Jacobsen, og indgangsportalen samt flere kapeller, opført af Andreas Clemmensen. Billedet viser portalen, opført 1903.

Bispebjerg Kirkegård, Østre Kapel (opf. 1903 af Andr. Clemmensen) er bygget i træ og synes inspireret af norsk kirkearkitektur.

Bispebjerg Kirkegård, Søndre Kapel (opf. 1913 af Andr. Clemmensen) har derimod tydelige danske aner med de aftrappede, gotiske blændingsgavle.

Bygningernes bevaringsværdi

Enkelbyggningsregistreringen

I foråret 1991 blev der foretaget en registrering af alle bygninger på Bispebjerg - opført før 1960, med det formål at bestemme den enkelte bygningens bevaringsværdi. Hovedresultaterne af denne registrering vises på de følgende opslag.

Bygningsregistreringen er en oversigtlig registrering, dvs. at den enkelte bygning alene er vurderet ud fra en kort udvendig besigtigelse.

Fastlæggelsen af en bygningens bevaringsværdi baserer sig på en række forhold, der vurderes hver for sig:

Den arkitektoniske værdi er et udtryk for bygningens individuelle arkitektoniske kvalitet.

Den kulturhistoriske værdi er et udtryk for bygningens 'fortid', hvor gammel den er, hvad den har været brugt til gennem årene og evt. andre forhold af historisk interesse.

Den miljømæssige værdi er et udtryk for bygningens betydning i forhold til omgivelser, der støder direkte op til bygningen.

Originaliteten baserer sig på en vurdering af bygningens nuværende udseende i forhold til det udtryk, den havde ved opførelsen.

Tilstanden vil sige bygningens mere eller mindre gode tilstand i teknisk/konstruktiv henseende.

Bevaringsværdien er et udtryk for disse kriteriers indbyrdes afvejning og betydning. Bevaringsværdien er således ikke et gennemsnit af vurderingen af de forskellige forhold, men bygger på individuel skøn over, hvilke forhold, der bør veje tungest for den konkrete bygning. På denne måde fastlægges for hver enkelt bygning en bevaringsværdi på en karakterskala fra 1 til 9, hvor 1 er den højeste og 9 den laveste.

Bispebjergs i alt 2956 bygninger fordeler sig på de 9 bevaringskategorier som følger:

- Kategori 1, 1 bygning
- Kategori 2, 66 bygninger
- Kategori 3, 230 bygninger
- Kategori 4, 1007 bygninger
- Kategori 5, 660 bygninger
- Kategori 6, 321 bygninger
- Kategori 7, 208 bygninger
- Kategori 8, 63 bygninger
- Kategori 9, 18 bygninger

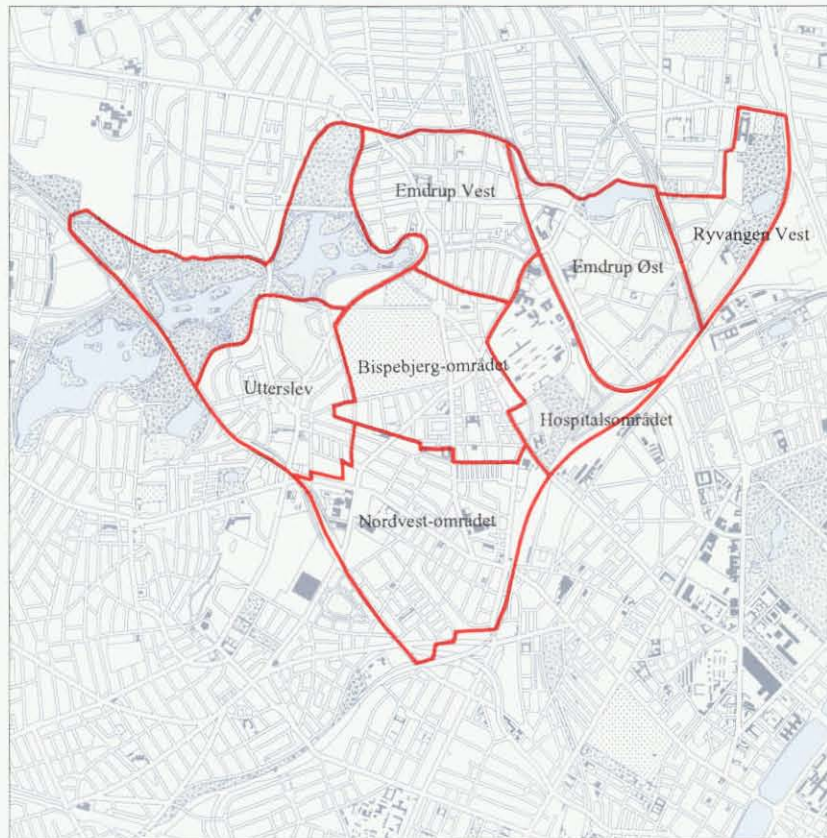
Ca. 382 udhuse, skure m.m. har ikke fået tildelt bevaringsværdi. I enkelte tilfælde har det ikke været fysisk muligt at registrere bygninger på grund af indhegning m.v.

Til brug for lokalplan- og byggesagsadministrationen benyttes vurderingen i de ovennævnte 9 kategorier. I bydelsatlasset er bygningerne for overskuelighedens skyld inddelt i følgende kategorier:

Høj bevaringsværdi:
kategori 1-3

Middel bevaringsværdi:
kategori 4-6

Lav bevaringsværdi:
kategori 7-9

Illustrationen herover viser Bispebjerg-bydelen inddelt i 7 områder. Kortene på de følgende sider viser for hvert område, hvilken bevaringsværdi, der ved registreringen er tillagt de enkelte bygninger.

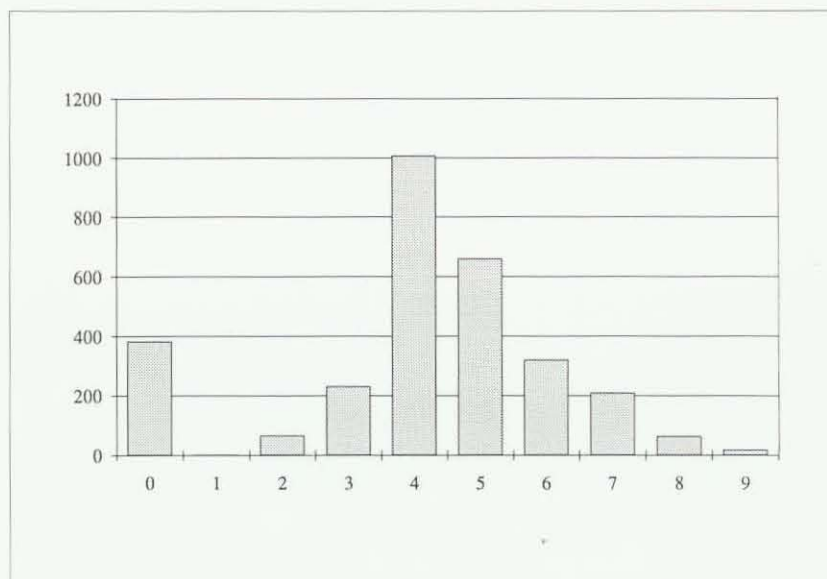

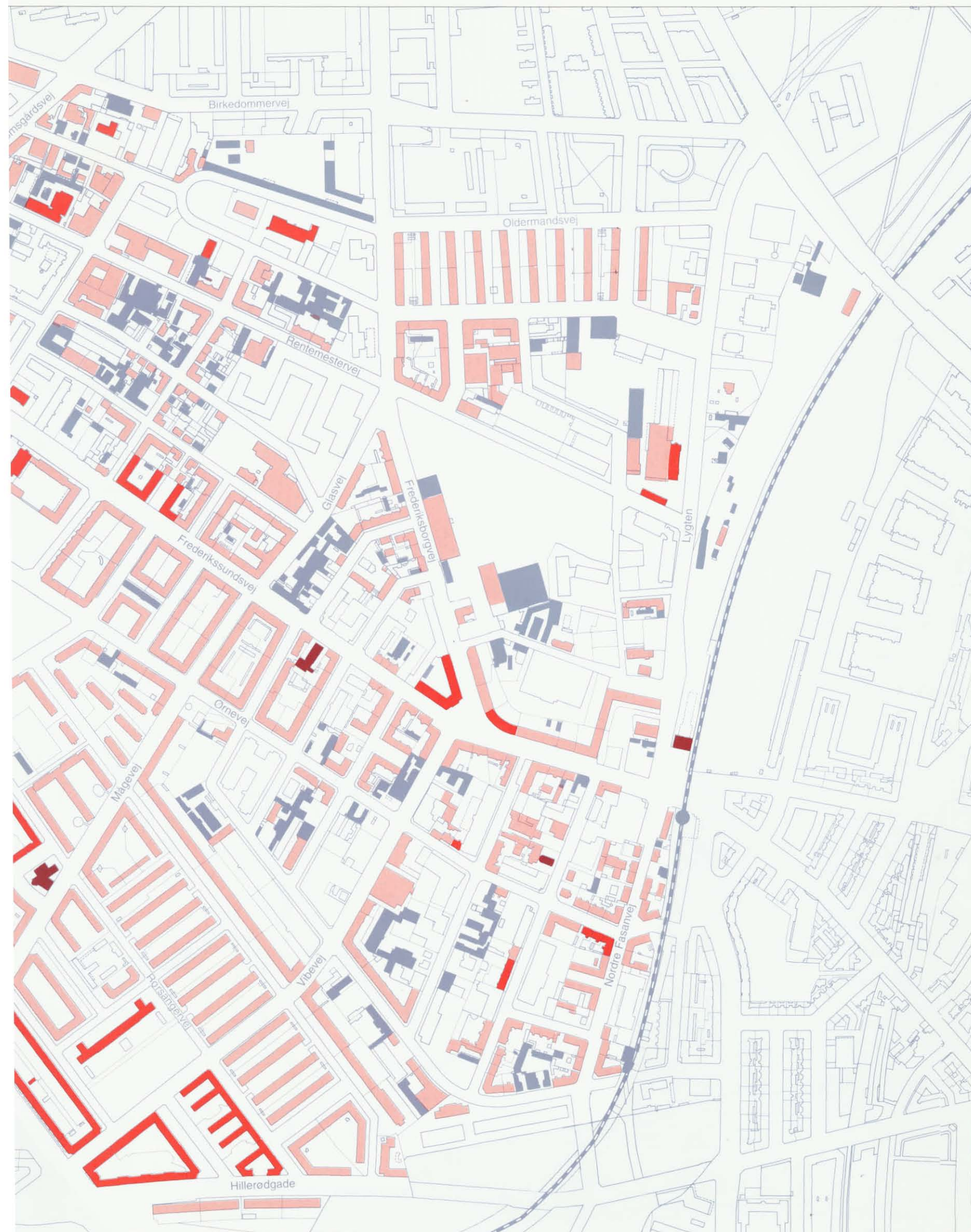
Diagram - Bispebjergs bygninger fordelt på 9 kategorier

Nordvest-området

Området afgrænses mod vest af Borups Allé, mod øst af S-togslinien mod Frederiksberg, og mod nord af Birkedommervej/Oldermandsvej og mod syd af Hillerødgade/Bispeengbuen. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret i kategorierne middel og lav bevaringsværdi. Bebyggelsen nord for Frederikssundsvej, der rummer en blanding af boliger og erhvervsbebyggelse, er karakteristisk ved at have mange bygninger af lav og middel bevaringsværdi, og kun få bygninger i kategorien høj bevaringsværdi - hovedsageligt beliggende langs Frederikssundsvej. Kvarteret rummer den ældste bebyggelse i Bispebjerg-bydelen. Bebyggelsen syd for Frederikssundsvej og nord for Rørsangervej er mere egal, bygningerne er her næsten alle af middel bevaringsværdi. Hovedparten af karrébebyggelsen imellem Rørsangervej og Borups Allé er klassificeret i kategorien høj bevaringsværdi.

Bispebjerg set mod syd, fra Grundtvigs Kirkes tårn

Utterslev

Området afgrænses mod nord af Utterslev Mose, mod øst af Bispebjerg Kirkegård/Smedetofte og mod syd og vest af Hareskovvej. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret i kategorierne høj og middel bevaringsværdi. Villakvartererne ved Utterslev Mose er generelt af middel bevaringsværdi, enkelte villaer er dog af enten høj eller lav bevaringsværdi. Bebyggelserne omkring Møntmestervej og Utterslev Torv, har hovedsageligt fået betegnelsen middel bevaringsværdi.

Utterslev, mål 1:5.000

Bispebjerg-området

Området afgrænses mod nord af Rådvalsvej, Orgelbyggervej og Bispebjergvej, mod øst af Bispebjerg Hospital, mod syd af Oldermændsvej og Birkedommervej og mod vest af Støvnæs Allé. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret i kategorien høj og middel bevaringsværdi - kun ganske få bygninger er blevet tildelt lav bevaringsværdi. Af

større bebyggelser, der hovedsageligt er vurderet som værende af høj bevaringsværdi, kan nævnes 'På Bjerget', bygningerne på Bispebjerg Kirkegård, etageboligbebyggelsen Bispeparken imellem Tagensvej og Frederiksborgvej samt karreerne imellem Skoleholdervej og Tomsgårdsvej.

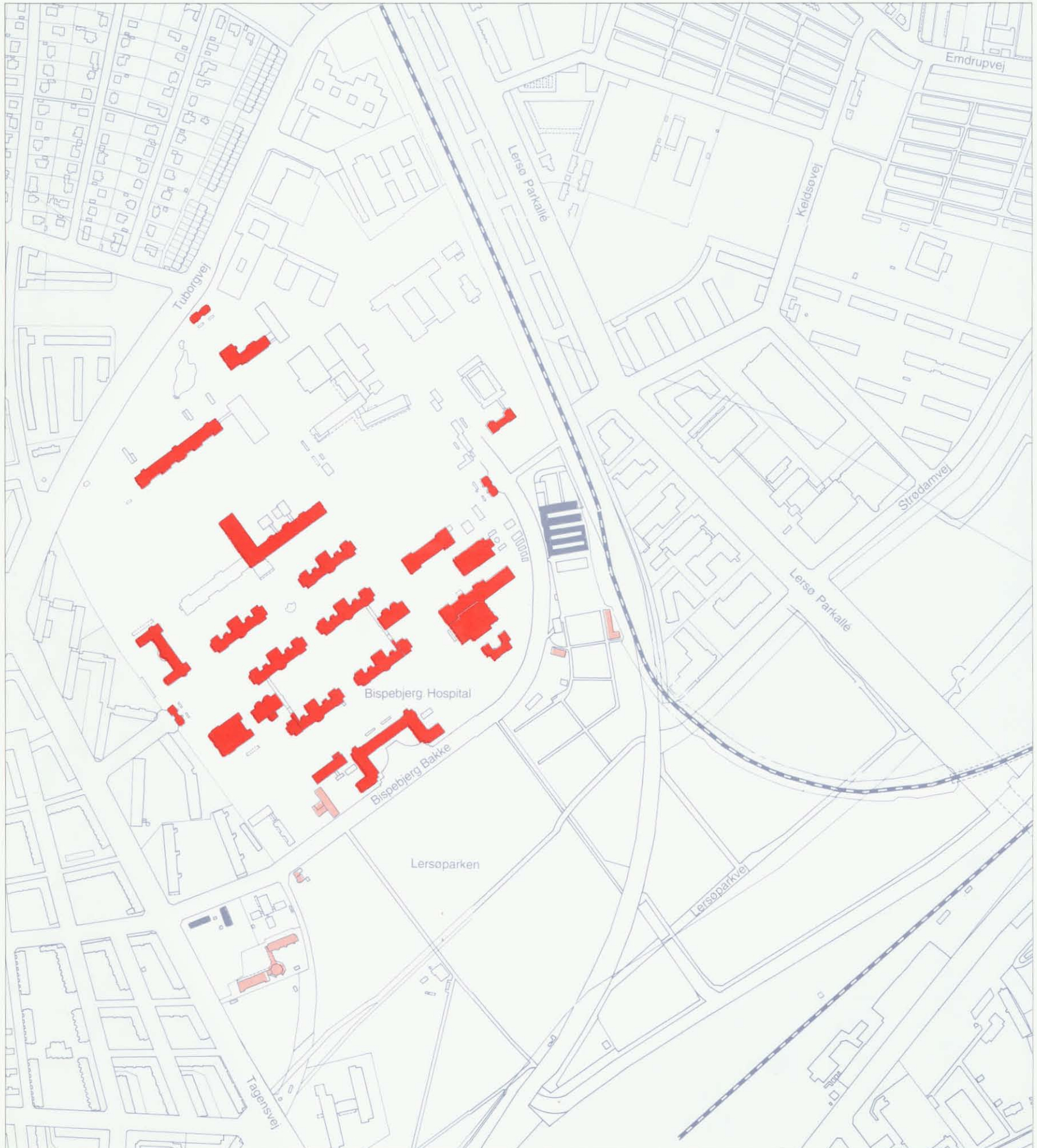

Bispebjerg-området, mål 1:5.000

Hospitalsområdet

Området afgrænses mod nord af Tuborgvej, mod øst af S-togslinien mod Farum, mod syd af S-togslinien mod Frederiksberg og mod vest af Tagensvej og Charlotte Munchs Vej. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret med høj bevaringsværdi. Bispebjerg Hospitals bygninger er af høj bevaringsværdi. Den nordlige del af området rummer en

række offentlige bygninger, bl.a. Teknisk Skole, plejehjemmet Tuborgvej m.v. Disse bygninger er alle opført efter 1960, og har derfor ikke fået tildelt en bevaringsværdi.

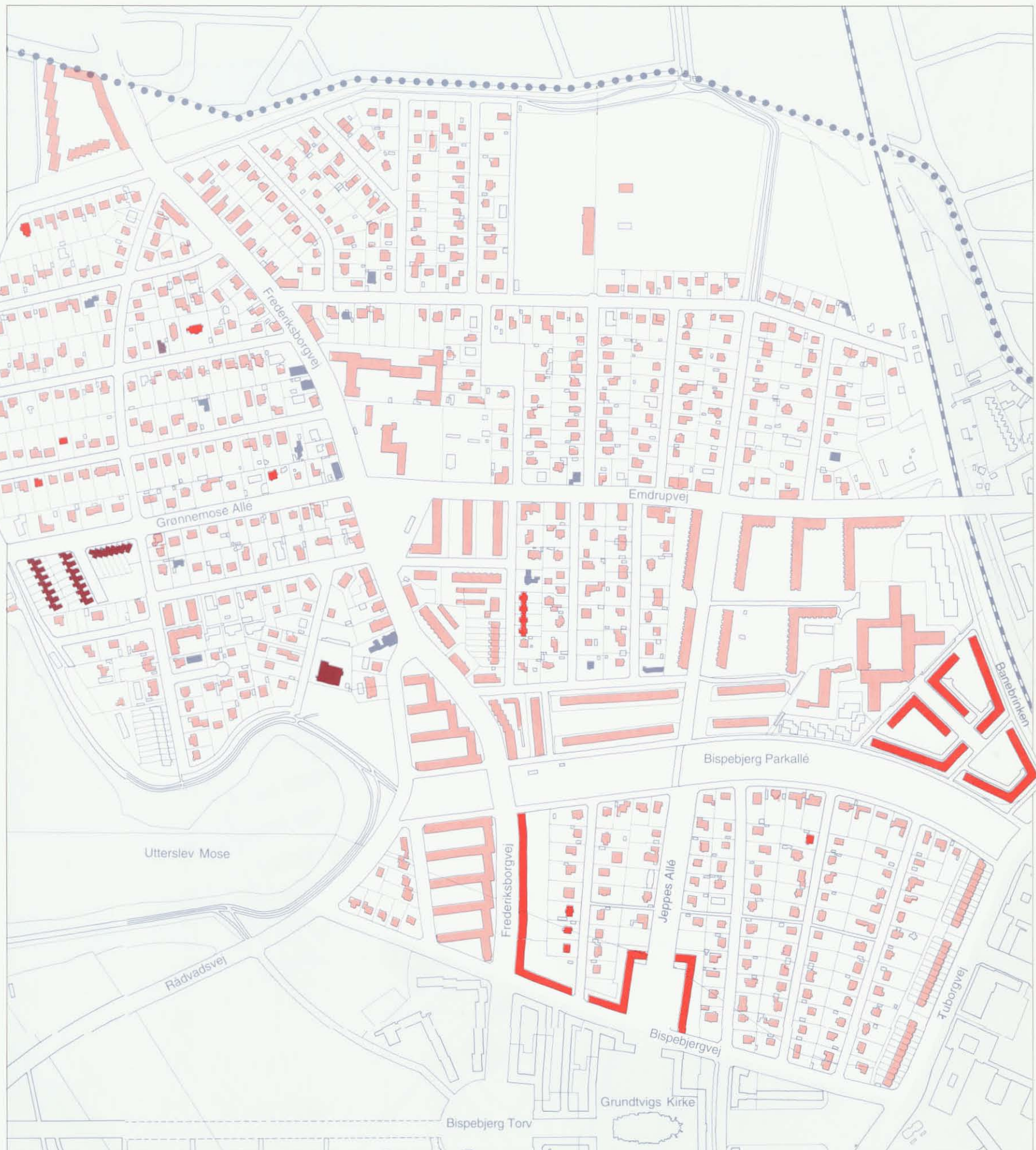

Hospitalsområdet, mål 1:5.000

Emdrup Vest

Emdrup Vest afgrænses mod nord af kommunegrænsen til Gentofte Kommune, mod øst af S-togslinien mod Farum, mod syd af Bispebjergvej og mod vest af Utterslev Mose. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret med høj og middel bevaringsværdi. Villakvartererne mod nord er hovedsageligt af middel bevaringsværdi. Atelierhusene på Grønnemose Allé er fredede. Kvarteret omkring Frederiksborgvej og nord for

Bispebjerg Parkallé rummer en del etageboligbebyggelser af middel bevaringsværdi. Karreerne på hjørnet af Banebrinken og Bispebjerg Parkallé, samt bebyggelsen i den sydlige del af Jeppes Allé har høj bevaringsværdi.

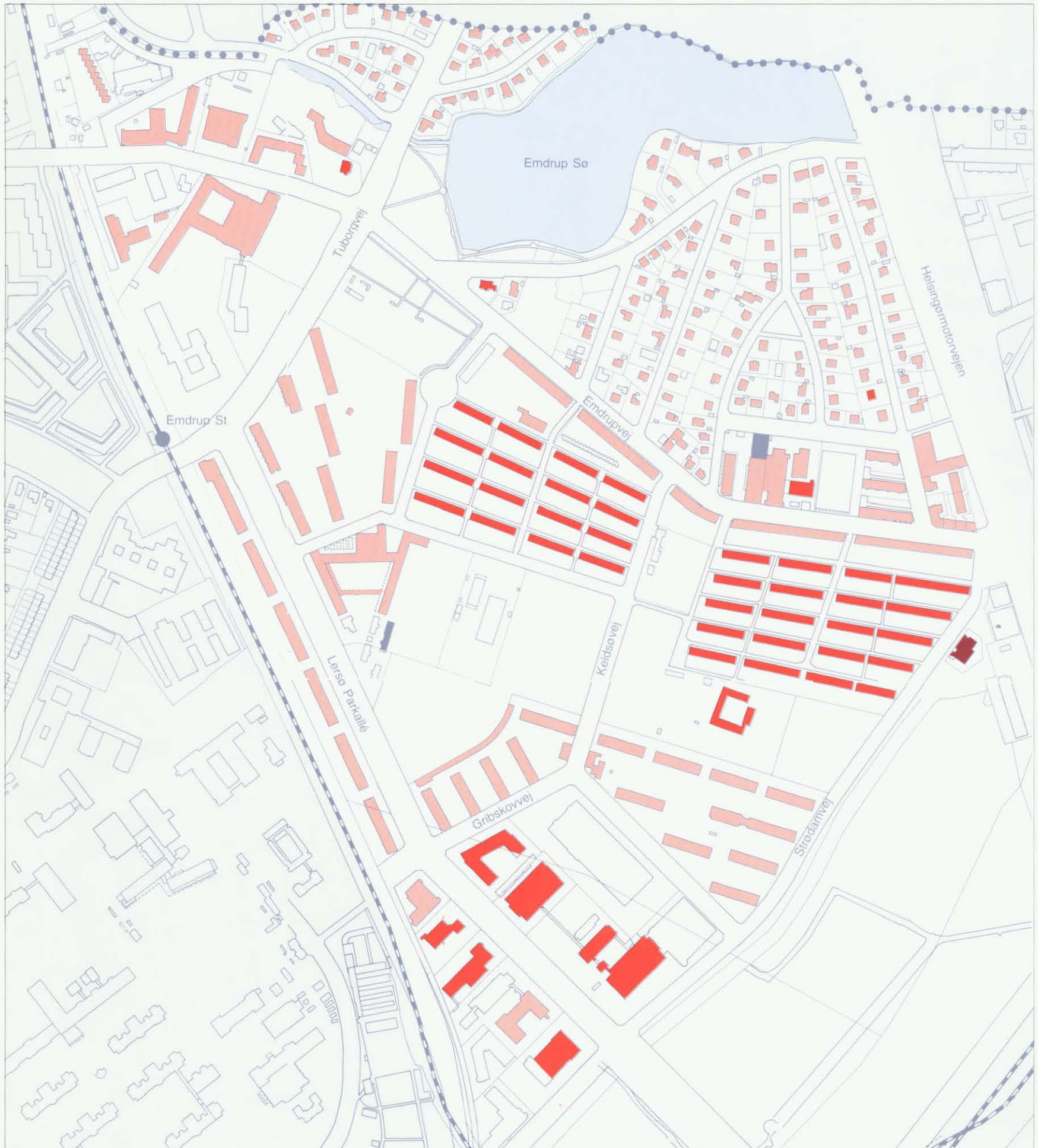

Emdrup Vest, mål 1:5.000

Emdrup Øst

Emdrup Øst afgrænses mod nord af kommunegrænsen til Gentofte Kommune, mod øst af Helsingørmotorvejen, mod syd af S-togslinien mod Frederiksberg og mod vest af S-togslinien mod Farum. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret med høj og middel bevaringsværdi. Villakvartererne mod Emdrup Sø er hovedsageligt af middel bevaringsværdi. Boligbebyggelserne Emdrup Banke og Emdrup Vænge,

der er beliggende syd for Emdrupvej, er af høj bevaringsværdi. Bebyggelsen langs Lersø Parkallé, der rummer etageboliger, offentlige bygninger og erhvervsbebyggelse, er tillagt middel og høj bevaringsværdi.

Emdrup Øst, mål 1:5.000

Ryvangen Vest

Ryvangen Vest afgrænses mod nord af kommunegrænsen til Gentofte Kommune, mod øst og syd af S-togslinien mod Frederiksberg og mod vest af Helsingørmotorvejen. Områdets bebyggelse er overvejende klassificeret med høj og middel bevaringsværdi. Boligbebyggelsen Ryparken er tillagt høj bevaringsværdi.

Ryvangen Vest, mål 1:5.000

Bevaringsplanlægning

Bispebjergs bygningsmasse er meget varieret. Her er f.eks. repræsenteret bebyggelse med 'Nørrebrokarakter' - den ældste bebyggelse omkring Frederikssundsvej. Bydelen rummer flere af hovedværkerne indenfor dansk nationalromantik - Grundtvigs Kirke med omkringliggende bebyggelse og Bispebjerg Hospital. Ved Borups Allé findes de store nyklassicistiske karrébebyggelser fra omkring 1. Verdenskrig. Herudover findes nogle af Danmarks fornemste eksempler på socialt boligbyggeri fra mellemkrigsårene - Ryparken, Emdrup Vænge, Emdrup Banke, Bispeparken m.v. Hertil kommer villakvartererne ved Emdrup Sø og Utterslev Mose.

Af det forrige afsnit om vurdering af enkeltbygninger, fremgår det, at langt den største del af Bispebjergs bygningsmasse er vurderet i kategorien middel- eller høj bevaringsværdi. Der er store bevaringsværdier i både helheder og enkeltbygninger, og der redegøres for i dette atlas.

Den udførte registrering sikrer ikke i sig selv bevaring af den enkelte bygning eller kvaliteten i det enkelte byområde. Først når registreringens anvisninger udmøntes i bestemmelser i kommuneplan og lokalplaner, får de egentlig bindende virkning for kommende byomdannelse.

Lokalplaner er gode redskaber, både når der skal bygges nyt, og når eksisterende bebyggelse skal ombygges, men der er grænser for, hvor detaljeret en lokalplan kan udformes. Ikke alt kan forudses i planlægningsfasen - meget kan først afklares gennem arbejdet med det enkelte projekt. Her er det vigtigt, at der gives den bedst mulige vejledning til bygherre, teknikere og håndværkere.

Til dette formål skulle Bispebjerg Bydelsatlas gerne være et nyttigt redskab, idet der redegøres for de byarkitektoniske sammenhænge, de karakteristiske træk i de forskellige perioders byggeskik, og hvorledes det enkelte hus er blevet bedømt ved registreringen.

Som et resultat af arbejdet med at registrere bevaringsværdier i bydelen, kan der peges på en række forhold, det er vigtigt at tage hensyn til i den fremtidige planlægning.

Bydelens bebyggelse og bybilleder

Ombygning og nybyggeri

Det er vigtigt, at der ved ombygning og renovering tages hensyn til byggeskikken i den periode, huset blev bygget i, således at vinduer, døre, altaner, gesimser, facadedetaljer, kviste o.l. udformes i overensstemmelse hermed.

Registreringen viser, at bevaringsværdierne i det 'tætte byområde' - området nærmest Nørrebro langs Frederikssundsvej - er lave. Bebyggelsesstrukturen har karrékarakter, men er uden særlige rumlige kvaliteter. Her ventes i de kommende år at ske byomdannelse i form af nedrivninger, nyopførelser og moderniseringer. I forbindelse med omdannelse er det vigtigt at der tilføres byområdet kvaliteter i form af klart definerede byrum som f.eks. torve og pladser.

Nybygninger i et ældre gadebillede er en vanskelig opgave. Det er væsentligt, at det nye hus i et nutidigt formsprog forholder sig bevidst til de karakteristiske træk i gadens bebyggelse, herunder bygningshøjde og form, proportioner og vinduesformater, facadematerialer, facaderelief og etagehøjder. Ved bygningsplanlægningen bør det også overvejes, hvorledes stueetager med nedlagte butikker skal udnyttes, således at der ikke opstår døde facadepartier.

I den øvrige bydel, der overvejende er præget af samlede etageboligbebyggelser, rækkehusbebyggelser og villakvarterer, ventes ikke at ske omfattende omdannelser. Her skønnes fornyelsesaktiviteterne især at blive istandsættelse, vinduesudskiftning, efterisolering, altanfornyelser og for de større etageboligområders vedkommende måske fortætninger i form af mere byggeri inden for eksisterende grundareal.

Udvendig efterisolering med inddækning af plademateriale bør normalt ikke foretages, da det er vigtigt, at boligbebyggelsens karakter af muret byggeri fastholdes. Altanrenoveringer bør foretages i overensstemmelse med husenes arkitektur. Ved evt. fortætning af etageboligområder, kan ønskerne f.eks. være at opføre en ekstra etage, eller at opføre nybyggeri inden for det eksisterende grundareal. Bydelens etageboligbebyggelser rummer store arkitektoniske kvaliteter, og en ændring af bebyggelsens karakter - som f.eks. en forøget etagehøjde - vil være uheldigt. Ved placering af nybyggeri bør der tages vægtige hensyn til bebyggelsens arkitektoniske udformning, eventuelle sigtelinier og friarealernes ofte høje kvalitet.

Som påpeget i atlasset, er der flere bebyggelser, hvor der i bebyggelsesplanens udformning er taget hensyn til relationerne til Grundtvigs Kirke. Det er vigtigt at disse træk ikke anfægtes ved evt. omdannelser.

Byrum

Bispebjerg-bydelen rummer mange byrum af høj arkitektonisk kvalitet. Især skal gade- og pladsrum i området omkring Grundtvigs Kirke fremhæves for sine helt unikke karakter. Men også mange af de store boligområder fra 30'erne og 40'erne rummer smukke beplantede byrum.

Både Bispebjerg Torv og Utterslev Torv har en frodig, grøn karakter, som bør fastholdes. Området omkring Utterslev Torv - herunder gadekæret - er omfattet af lokalplan 180, der sikrer områdets karakter.

Af pladser, der kunne trænge til en forbedring skal nævnes parken ved Hulgårds Plads, hvis beplantning bør renoveres.

De store grønne områder er fastlagt i kommuneplanen. I den mindre skala er der en række bevaringsværdige grønne træk i bydelen. Her skal eksempelvis peges på kastaniealléen langs Hyrdevangen samt alléen nord for etageboligbebyggelsen Emdrup Huse.

Litteraturliste

- Christensen, Willy: Linie 5. Sporvejshistorisk Selskab. 1972
- Christensen, Willy og Hansen, Erik: Linie 10. Blade af en sporvognslinies historie. Sporvejshistorisk Selskab. (Afsnit om trafikproblemer i Nørrebrogade før og nu).
- Christensen, Willy: Linie 16. Sporvejshistorisk Selskab. (Afsnit om trafikken til Søborg før og nu).
- Clemmesen, C.A.: Emdrup før og nu. Udg. i Anledning af Emdrup Grundejerforenings 25 Aars Jubilæum 1926.
- Danmarks arkitektur. Redaktion Hakon Lund. 1979-1981. Sys Hartmann og Villads Villadsen: Byens huse - byens plan. 1979.
- Faber, Tobias: Dansk arkitektur. 2. rev. udg. 1977.
- Foreningen Socialt Boligbyggeri, 1933-1941. Redaktion Ole Buhl. København 1941. (1986).
- Foreningen Socialt Boligbyggeri, 1942-1985. Hans Erling Langkilde m.fl. København 1986.
- København. Før og nu. Redaktion: Sven Aakjær, Mogens Lebech og Otto Norn. 1947-1950. Bind 6. Frederiksberg. Yderkvarterer. Forstæder.
- København. De indlemmede distrikter. Byplanmæssig udvikling 1901-1941. Stadsingeniørens Direktorat, 1942.
- København og Københavns Amt. Redaktion: Bent Rying, Alice Kennebo. 1973. (Gyldendals Egnsbeskrivelser)
- Københavns historie. Redaktion: Sv. Cedergreen Bech, Erik Kjersgaard, Jan Danielsen. 1980-1983. Bind 5: 1900-1945, 'Under fælles ansvar', af Sigurd Jensen. 1981. Bind 6: 'Efter 1945', af Torben Ejlersen. 1983.
- Københavns Kommuneplan, bekendtgjort 3. November 1989. Københavns Magistrat, 1989.
- K.A.B. Koncernens Bygge & Boligvirksomhed 1920-1945. Udg. på 25 Aars Dagen for Stiftelsen af Københavns almindelige Boligselskab. 1945.
- Linvad, Steffen: Emdrup, en forsvunden landsby. 1975.
- Marstrand, Jacob: Grundtvigs Mindekirke på Bispebjerg: Blade af Kirkens Tilblivelseshistorie. 1932.
- Millech, Knud: Danske arkitekturstrømninger 1850-1950: En arkitekturhistorisk undersøgelse. København 1951. (1977).
- Thomassen, Peer: Nørrebro stationer gennem 100 år: 1. juli 1886-1986. 1986.
- Trap, J.P.: Kongeriget Danmark. 4. omarbejdede udgave, 1920-1932. Bind I. Indledende Beskrivelse. København og Frederiksberg 1929.

Signaturforklaring

Bevaringsværdige sammenhænge

(Signaturforklaring til siderne 10 - 36)

	Dominerende træk
	Markant bebyggelse
	Højdekurver, 1,0 m (opmålt 1850)
	Sigtelinie
	Udsigt
	Enkeltræ/trærække
	Vej/Gade/Plads
	Græs/Grønning
	Jernbane
	Vand
	Sti

Bevaringsværdige bygninger

(Signaturforklaring til siderne 49 - 57)

	Fredet bygning*
	Høj bevaringsværdi
	Middel bevaringsværdi
	Lav bevaringsværdi

* Bygning fredet efter bygningsfredningsloven eller kirkeomfattet af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Der er i dette atlas foretaget to slags vurderinger, som er uafhængige af hinanden. De to vurderinger giver derfor ikke altid det samme resultat, når man ser på den enkelte bygning.

Den ene vurdering vedrører de bevaringsværdige sammenhænge. Den omfatter det samlede bymiljø eller forhold i en bebyggelse. Bygninger, der er vigtige for disse sammenhænge er fremhævet med rødt. Bygninger der er dominerende eller markante i denne sammenhæng er ikke nødvendigvis bevaringsværdige i sig selv. Man vil derfor kunne finde bygninger, der fremhæves med rødt i en bevaringsværdig sammenhæng, men ikke er det i enkeltbygningens registrering.

Det vil også kunne forekomme, at en dominerende bygning i et område ikke er markeret på et kort over bevaringsværdige sammenhænge. Årsagen vil da være, at bygningen nok opfattes som dominerende, men hverken i henseende til egen værdi eller som element i en sammenhæng kan anses for bevaringsværdig.

Den anden vurdering vedrører de enkelte bygninger. De er vurderet enkeltvis og vil i nogle tilfælde, men ikke altid, både være bevaringsværdige i sig selv og indgå som betydningsfulde elementer i det samlede bymiljø. Man vil derfor kunne finde højt vurderede enkeltbygninger, som ikke er fremhævet med rødt i de bevaringsværdige sammenhænge.

Titel:
Bispebjerg Bydelsatlas
Bevaringsværdier i bydel og bygninger
1991

Udarbejdet af:
Planstyrelsen, kontoret for by- og byg-
ningsbevaring

Redaktion:
Cand. mag. Hannelene Toft Jensen

Tekst og illustrationer:
Fa. Ib Andersen og Juul Møller
Arkitekt M.A.A. Jørn Kjærsgaard
tegner Karin Post

Arkitekt M.A.A. E. Juul Møller har skre-
vet afsnittet om Bispebjergs bygninger.

Fotos:
Sten Lange

Luftfotos:
Cineast Aps.

Korttegning:
Grundkort 1:5.000 over Bispebjerg Bydel:
Københavns Kommunes Direktorat for Fy-
sisk Planlægning. Copyright.

Grundlag for kurvekort:
Niels Felding

Bogtilrettelæggelse:
Jørn Kjærsgaard

Kortlægningsarbejde:
Stadsarkitektens Direktorat, Københavns
Kommune ved arkitekterne Kirsten Møl-
gaard og Sanne Maj Andersen.

Tryk og sats:
VisoPrint, København

Oplag:
1000 eksemplarer. 1. oplag

Udsnit af kort, hvortil Kort- og Matrikelsty-
relsen har ophavsret, er gengivet med sty-
relsens tilladelse (A303-91)

Udsnit af kort, hvortil Stadskontortørem-
bedet har ophavsret, er reproduceret med
tilladelse(175/91).

Henvendelse angående publikationen:
Planstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Telefon 39 27 11 00
Planstyrelsens j-nr. 1421-0054

Distribution:
Byggecentrums Boghandel
Dr. Neergårds Vej 15
2970 Hørsholm
Telefon 45 76 73 73

ISBN 87-503-9350-2
Publikationen kan citeres med kildean-
givelse
Januar 1992

Tidligere udkomne Kommuneatlas. I Planstyrelsens atlasserie om de
bevaringsværdige bygninger og bymiljøer i de danske kommuner er der
udkommet et kommuneatlas/bydelsatlas for følgende kommuner/by-
dele:

Nakskov 1990	Fladså 1991
Sønderborg 1990	Præstø 1991
Ribe 1990	Aabenraa 1991
Bogense 1990	Haderslev 1991
Viborg 1990	København, Vesterbro 1991, 1. og 2. oplag
Samsø 1990	Horsens 1991, 1. og 2. oplag
Suså 1990	Kolding 1991
Roskilde 1990	Sindal 1991
Rønne 1990	Varde 1991
Nordborg 1991	Næstved 1991
Rødovre 1991	

Atlas kan bestilles i boghandelen
eller hos

Byggecentrums Boghandel
Dr. Neergårds Vej 15
2970 Hørsholm
45 76 73 73

Som et led i Planstyrelsens information om bygningsbevaring og vedli-
geholdelse af fredede og bevaringsværdige ejendomme er der udarbejdet
en række informationsblade om afgrænsede emner.

Eksempelvis findes der et om mørtel, et om reparation af vinduer, et om
vedligeholdelse af bindingsværk, et om stråtage, et om udskiftning af
skorstenspiber, etc.

Planstyrelsens informationsblade om bygningsbevaring kan fås på to
måder. Enten enkeltvis gratis hos den kommunale tekniske forvaltning
eller i abonnement.

Distribution og abonnement:

Byggecentrums Boghandel
Dr. Neergårds Vej 15
2970 Hørsholm
45 76 73 73

Bispebjerg Bydelsatlas er et led i en række af atlas, der udarbejdes for samtlige bydele i Københavns Kommune.

Planstyrelsen har i samarbejde med Københavns Kommune kortlagt Bispebjergs bevaringsværdige bymiljøer og bygninger. Resultaterne præsenteres i dette atlas. Samtidig skitseres de bevaringsværdige miljøers topografi, historiske og arkitektoniske kvaliteter.

Distribution: Byggecentrums Boghandel